

ميدیکل ڊڪشنري

سنڌي - انگريزي

ڊاڪٽر عاشق حسين بدوي

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ

میدیکل ډکشنري سنڌي - انگريزي

ڊاڪٽر عاشق حسين بدوي

سنڌي لئنگئيج اتار تي

حيدرآباد، سنڌ

2015ع

ميڊيڪل ڊڪشنري (سنڌي-انگريزي)

پاران	ايم ايڇ پنهور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.
مرتب:	ڊاڪٽر عاشق حسين بدوي
چاپو:	پهريون
سال:	جنوري 2015ع
ڪمپوزنگ:	محمد بخش پنگر
ٽائٽل:	اسد الله پٿو
تعداد:	هڪ هزار
قيمت:	300/- روپيا
ناشر:	سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، سنڌ

Digitized by

M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

Catalogue Reference

Badavi, Aashiq Hussain, Dr.
Medical Dictionary
Sindhi and English Language
Sindhi Language Authority
ISBN: 978-969-625-016-6

Medical Dictionary (Sindhi- English)

By:	Dr. Aashiq Hussain Badavi
Edition:	First
Year:	2015
Quantity:	1000
Price:	300/-
Composing:	Muhammad Bux Bhanger
Title:	Asadullah Bhutto
Published by:	Taj Joyo, Secretary, Sindhi Language Authority National Highway, Hyderabad, Sindh, 71000, Pakistan.
Tel:	022-9240050-3
Fax:	022-9240051
E-mail:	sindhila@yahoo.com
Website:	www.sindhila.org
Printed by:	Pakeeza Printers, Hyderabad.

هيءَ ڪتاب، تاج جويي، ميڪريٽري، سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، حيدرآباد، ميرس پاڪيزه پرنٽرس حيدرآباد مان ڇپرائي، اداري جي آفيس، نيشنل هاءِ وي، حيدرآباد، سنڌ مان پڌرو ڪيو.

ناشر پاران

ڪراچيءَ ۾ هڪ ادبي، تقريب هئي جنهن ۾ چانهن جي وقفي دوران هڪ صاحب اپني مون سان پنهنجو تعارف ڪرايو چئي 'منهنجو نالو ڊاڪٽر عاشق حسين بدوي آهي. مان سنڌي ٻوليءَ جي خدمت ڪرڻ لاءِ لغتون جوڙيندو رهندو آهيان پر مون کي خبر ناهي ته اهي ادارن کي قبول پونديون اٿن نه.' مون پڇيومانس ته ڪهڙيون لغتون تيار ڪيون اٿن ته چيائين، ميڊيڪل انسٽرالاجي ۽ سنڌي - عربي وغيره. پوءِ چوڻ لڳو 'ادي مون کان ڪم وٺو آءُ واندو ويهي نٿو سگهان. سڄي دنيا رلي هاڻي پنهنجي وطن وريو آهيان گهڻي ڪمايم ۽ خرچ ڪري ڇڏيم هاڻي پنهنجي ٻوليءَ لاءِ ڪجهه ڪرڻ ٿو چاهيان.' ائين تعارف به ٿيو ملاقات به ٿي ۽ ڪجهه ڏينهن ۾ پاڻ اٿارٽيءَ جي آفيس ۾ اچي نڪتو. هو پاڻ سان ٻه ميڊيڪل ڊڪشنريون کڻي آيو هو. هڪ سنڌي - انگريزي ۽ ٻي انگريزي - سنڌي ان کان سواءِ پاڻ انسٽرالاجيءَ (تارن جو اڀياس) جي لغت جو خاڪو به کڻي آيو هو. هو تمام ذهين ۽ علمي حوالي سان وسيع مطالعي وارو انسان هو. اهي ٻئي ڊڪشنريون پبليڪيشن ڪمٽيءَ ۾ رکيون سين، انهن ۾ تمام گهڻي محنت ڪيل هئي، ٻولي به سٺي ڪتب آندل هئي ته گڏوگڏ لفظن جي صحيح اچارڻ لاءِ انهن تي اعرابون ڏئي واضح ڪيو ويو هو. ڪمٽيءَ جي سمورن ميمبرن، خاص ڪري سائين محمد ابراهيم جويي پنهجي مسودن کي تمام گهڻو پسند ڪيو ۽ ائين اهي ڇپائيءَ لاءِ منظور ٿيون، گڏوگڏ اهو به طئي ٿيو ته جي ضرورت هجي ته انهن کي ڪن ميڊيڪل ڊاڪٽرن کان ايڊٽ ڪرائجي، ان لاءِ هي ٻئي ڊڪشنريون ڊاڪٽر اسد جمال پلي صاحب کي موڪليون ويون، جنهن اول سنڌي - انگريزي ڊڪشنري ڏسي ڏني، درستيءَ جي گهڻي گنجائش ڪانه هئي، مون به ٻوليءَ کي ڏسڻ سان گڏوگڏ

پنهنجي بي ايس سي (مائڪرو بايولاجي) واري ڊگريءَ جو فائڊو وٺندي ان ۾
 ڪجهه درستيون ۽ واڌارا ڪيا. اڃا ڊڪشنري ڪمپوزنگ جي آخري
 مرحلي ۾ هئي ته ڊاڪٽر عاشق حسين بدويءَ جي ڊڪٽائڪ غير طبعي
 وفات جي خبر ملي. سچ ته ڏاڍو ڏک ٿيو. سنڌيءَ ۾ سائنسي موضوعن تي
 ڪم ڪرڻ وارن جي تمام گهڻي ڪوت ۾ هڪ روشنيءَ جو ڪرڻو پيدا ٿيو
 هو سو به وقت کان اڳ اجهامي ويو. بهرحال پاڻ جيڪا امانت ڏني ويو هو ان
 کي سنڌي پڙهندڙن جي لاءِ پڌرو ڪري رهيا آهيون. اسان کي اميد آهي ته
 تمام جلد سندس تيار ڪيل هي انگريزي - سنڌي ميڊيڪل ڊڪشنري به
 مهيني کن ۾ ڇپجي پڌري ٿيندي. اميد ته عام پڙهندڙ ميڊيڪل جا شاگرد ۽
 ڊاڪٽر هن مان چڱو لاڀ حاصل ڪندا.

ڊاڪٽر فهميده حسين ميمڻ

1 جنوري 2015ع

چيئر پرسن

سنڌي لئنگئيج اٿارٽي

مهاڳ

سنڌي پنهنجن سمورين ڏيهي پاشائن ۽ لفظي خزاني سميت هڪ شاهوڪار ٻولي آهي. بس رڳو ان کي سرشتيوار سنوار جي ضرورت آهي. منجهس هڪ هڪ لفظ لاءِ ڪيئي هم معنيٰ مترادفات يا ايڪ ارٿي لفظ (Synonyms) آهن. اوهان هن لغت جي مطالعي سان معلوم ڪندا ته سنڌي ۾ هر مرض يا اُهيلاج لاءِ اٽيڪ اڪيچار لفظ آهن. ان کان به وڌيڪ اچرج ۽ عجب جي ڳالهه اها چئبي ته ٻهراڙيءَ جا ان پڙهيل ماڻهو به پنهنجي روزمره جي ٻوليءَ اندر يا ڊاڪٽر آڏو پنهنجي بيماري جي بيان ۽ تڪليف جي اظهار لاءِ اهي سمورا طبي لفظ استعمال ڪن ٿا!

جڏهن راقم کي سنڌي لئنگئيج اٿارٽي، پاران ”انگريزي-سنڌي طبي لغت“ رچڻ جو ڪم سونپيو ويو ته ان جي تدوين تاليف دوران محسوس ٿيو ته ”سنڌي-انگريزي طبي لغت“ کان سواءِ اهو ڪم ڏکيو ۽ اڻپورو ثابت ٿيندو. ان کانسواءِ ان ۾ هر ج به ڪهڙو هو سوان موقعي جو فائدو وٺندي پنهنجي دلي خواهش سان هيءَ طبي لغت جوڙي آهي. هن ڊڪشنريءَ جي جوڙجڪ جي سلسلي ۾ به اهم ماخذ سامهون رکيا ويا؛ پرمانند ميوارام ۽ ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ.

انهن ٻنهي اسڪالر صاحبان جي لغتن ۾ موجود سمورن طبي لفظن کي هن لغت ۾ شامل ڪيو ويو آهي.

ڊاڪٽر بلوچ صاحب جي ”جامع سنڌي لغت“ ۾ اُتر، وچولي ۽ لاڙ جا سمورا لفظ ڏنل آهن. پر افسوس جو سواءِ پهرئين جلد جي ٻين چئن جلدن جي ايڊيٽنگ ٿيل ڪونه آهي. هر اصطلاح آڏو گاڏڙ ساڌڙ لفظن جو ميٽر آهي ۽ بعضي لفظ ته ان اصطلاح سان ملن ٿي ڪونه ٿا. ان کانسواءِ ٻئي اسڪالر صاحبان ميڊيڪل ڊاڪٽر نه هئڻ سبب ڪٿي ڪٿي هڻو ڪري ويا آهن.

مذڪوره ”سنڌي - انگريزي طبي لغت“ ۾ اهي اوڻائيون دور ڪيون ويون آهن.

هن طبي لغت ۾ هر سنڌي اصطلاح آڏو ئي انگريزيءَ ۾ عام يا ميڊيڪل، لفظ ڏنل آهي، جيڪي سنڌي ٻوليءَ لاءِ هڪ واڌو فائدو ثابت ٿيندا. ”سنڌي - انگريزي ميڊيڪل ڊڪشنري“ جي سنڌي ٻوليءَ ۾ ضرورت به هئي جو اها نه رڳو طب جي طالب علم کي فائدو ڏيندي پر انگريزي اندر ميڊيڪل مضمون لکڻ لاءِ طبي ليکڪ جي مددگار به ثابت ٿيندي.

هن ڊڪشنريءَ کي بنياد بڻائي هڪ انت ”جامع سنڌي - انگريزي طبي لغت“ مدون ڪري سگهجي ٿي.

ڊاڪٽر عاشق حسين البدوي

03 آگسٽ، 2011ع

ڪراچي

مقدمو

’لغت‘ ڪنهن به سڌريل ٻوليءَ جو نه صرف هڪ اهم دليل آهي، پر ٻوليءَ جي سڌاري ۽ واڌاري جو هڪ مضبوط ذريعو به آهي ته اها ٻوليءَ جي واڌ ويجهه لاءِ قانون ۽ قاعدا به وضع ڪري ٿي. جڏهن به هڪ ٻولي ٻين ٻولين جي اثر ۽ لاڳاپي ۾ اچي ٿي ته ان جي بچاءَ ۽ بقا جو ذريعو ۽ سهارو ’لغت‘ ئي بڻجي ٿي. واهيبي ۾ ايندڙ هر ڪنهن ڌارڻي لفظ کي گرامر جي قانوني سانچي ۾ وجهي، ان ۾ ٻوليءَ جي لفظن جي شڪل ۽ بيهڪ يعني صورتخطي ۽ تلفظ ۾ مناسب تبديلي ڪري انهن لفظن کي پنهنجا لفظ بنائي ڇڏڻ جي ٻوليءَ جي جيڪا سگهه آهي، انهيءَ سگهه جون سڀ وضاحتون ”لغت“ پنهنجي اندر ۾ رکي ٿي.

لفظن جي ’معنيٰ‘ ۽ ’مفهوم‘ ۾ جيڪو فرق آهي، اهو لغت ئي سمجهائي ٿي. هڪ اڻپڙهيل ماڻهو به ساڳي ٻولي ڳالهائي ٿو جيڪا هڪ عالم ڳالهائي ٿو. مفهوم جو اچڻ ٻنهي لاءِ مشترڪ آهي، پر معنيٰ جو تعلق صرف عالم سان آهي ۽ انهيءَ علم کي ’علم الفات‘ چئجي ٿو. هن علم موجب هوطه ٿو ڪري ته اهو لفظ ڪهڙيءَ ٻوليءَ جو آهي، گرامر موجب اهو لفظ ڳالهائڻ جي ’اذ‘ لفظن مان ڪهڙي لفظ سان لاڳاپيل آهي، ان لفظ جو مصدر ڇا آهي، ان مان ٻيا ڪهڙا لفظ نڪتا آهن؟ اهڙي طرح ’لفظ‘ جي سڃي ’خاندان‘ جي پڇاڙ لغت ۾ ٿئي ٿي. ’علم الفات‘ جي لاءِ ڪجهه اهم ڳالهين جو خيال پڻ ڪيو وڃي ٿو. جيئن لغت لکڻ مهل انهن کي ڌيان ۾ رکجي: مثال طور

- (1) لفظن جون معنائون به ڏجن ته مفهوم به ڏجي.
- (2) لفظن جا مصدر ۽ علم صرف ۽ نحو موجب انهن جي تبديلين سان وجود وٺندڙ ٻين لفظن يعني اسم فعل، صفت، ضمير ۽ ظرف جو به حوالو ڏجي.
- (3) لفظ جي هجي يا اچار صحيح سمجهڻ لاءِ اعرابون ڏجن.

(4) اگر ڪنهن ٻي ٻوليءَ مان آيل لفظ آهي ته ان ٻوليءَ جو حوالو ۽ ان جي اصل شڪل ۽ هجي يا اچار به ڏجي ۽ اصل ٻوليءَ ۾ ان لفظ جو عدد ۽ جنس به ڄاڻائجي.

(5) ڪي لفظ وري مختلف ٻولين مان گهمندا پوءِ پهچن ٿا، جيئن اسان وٽ ڪي عربيءَ جا لفظ پهرين فارسيءَ ۾ پهتا ۽ پوءِ فارسيءَ جا ٿي اسان وٽ آيا. اهڙي طرح انگريزي وري ڪيترين ئي ٻين يورپي زبانن جا لفظ کڻي آئي ۽ سنسڪرت جا ۽ گجراتيءَ جا ڪجهه لفظ وري هنديءَ زبان کان اسان وٽ لباس ۾ ٿوريءَ تبديلي سان پهتا. اهڙن لفظن جو ”شجرو“ پڻ لغت ۾ واضح ڪجي.

(6) موجوده دؤر ۾ لفظن جي اصليت سمجهائڻ لاءِ تصويرن جو سهارو ورتو وڃي ٿو جيڪو پڻ لفظن جي معنيٰ سمجهڻ ۽ ياد ڪرڻ جو هڪ مؤثر ذريعو آهي. هن ذريعي سان ڪاروباري ۽ سائنسي لغتن جي لکڻ ۾ وڏي مدد ملي ٿي.

(7) سائنسي ۽ ڪاروباري لغتن لاءِ لفظ به لفظ معنيٰ جي بجاءِ وري انهن جي وصفن تي وڃيو آهي. جيڪي Terminology ۽ Nomanculture جي وضاحت لاءِ ضروري آهن، جن کي سائنسي يا ڪاروباري ”محاورا“ چيو وڃي ٿو.

مثال طور: علم طب موجب جڏهن Anti-tuberculosis Drugs جي معنيٰ لکجي ته هن طرح ٿيندي ته ”هي دوائن جو اهو گروپ يا سيٽ آهي جنهن سان ”ٽپ-ڊق“ يعني ٽي بي (T.B) يا سلھ جي بخار جو علاج ڪيو آهي.“ پر جيڪڏهن لکجي ته

اينٽي (Anti) = معنيٰ ابتر، برخلاف

ٽيوبور (Tuber) = معنيٰ پٽائو اپريل، ٻاهر نڪتل.

ڊرگس (Drugs) = معنيٰ دوائون.

ته هيءَ لفظي معنيٰ ٿيندي جيڪا اصل سائنسي محاورن جي مفهوم ۽ وصف کي ڦٽائي ڇڏيندي. هن ۾ ٽيوبور (Tuber) کي مفهوم ۾ استعمال ڪيو ويو آهي ته هن بيماريءَ ۾ ڦڦڙن ۾ جيڪي زخمي ٿين ٿا، اهي شڪل ۾

پٽائي جهڙا ٿين ٿا، يعني سخت ڳنڍين جهڙا. اهڙا ڪيئي مثال اسان کي سائنسي ۽ ڪاروباري لغتن ۾ ملن ٿا.

(8) علائقائي لهجا: ڪافي شين کي مختلف علائقن ۾ مختلف نالن سان سڏجي ٿو جيئن گهرن جي اڏاوت ۾ جيڪو پيمر (Beam) آهي، جنهن اچي گارڊر (Garder) جي جاءِ والاري آهي، ان کي ڪاٺ جي صورت ۾ اتر سنڌ ۾ ”شهتير“ چئبو آهي ته وچولي ۽ ڏکڻ ۾ ”دانسو“ چئبو آهي ۽ اهو ”دانسو“ اگر ڪمري بجاءِ لانڍيءَ ۾ استعمال ٿئي ته ان کي ”لائڻ“ ۽ چوڻري ۾ استعمال ٿئي ته ان کي ”هل“ يا ”ملهه“ چئبو آهي.

هڪ سٺي لغت ۾ مختلف علائقن جا سڀ لفظ ڏجن ته اها گهڻو مؤثر ۽ ڪارگر ٿيندي. مٿيون چند ڳالهين هر لغت لاءِ تمام اهم ۽ ضروري آهن.

ڪنهن به ٻوليءَ جي بنيادي لغت، هڪ ئي هجي ٿي. ان کان پوءِ ان جي ڪارج مطابق سائنسي لغتون، ڪاروباري لغتون ۽ تشريحي لغتون لکيون وڃن ٿيون. سائنسي لغت لکڻ وقت اسين اصطلاحي معنيٰ ۽ مفهوم کي وڌيڪ اهميت ڏيون ٿا ۽ گرامر جي باريڪ بينين ۾ نٿا وڃون. بس انهيءَ ڳالهه جو وڌيڪ خيال ٿا رکون ته پڙهندڙ کي ڳالهه سمجھ ۾ اچي ۽ اڳتي وڌي

طبي لغت لکڻ وقت ان جو اهم ڪارج اهو ٿي آهي ته علم طب جي شاگردن کي طب جي محاورن سان روشناس ڪرائجي. ڇاڪاڻ ته اسين هيءَ علم ڌارين ٻولين جي معرفت سمجهون ٿا، جنهن جو هجڻ جو حصو اسان کي ”حڪمت“ جي حڪيم فارسيءَ مان آئي ڏٺو ۽ هاڻي ”ميڊيڪل سائنس“ ان تي انگريزي زبان معرفت حاوي آهي. انهيءَ ڪري طب جي طالب علم کي انهن بنيادي لغتن جي ضرورت پوي ٿي ۽ انهن جي جان هڪ خاص حد تائين لازمي آهي.

دنيا جي سڌريل ٻولين لاءِ عالمن جي راءِ آهي ته ڪنهن به ٻوليءَ جا گهڻي ڀاڱي ۾ گهڻو لکڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ هڪ هزار لفظ ڪنهن ماڻهوءَ سڳي ورتا ته هن انهيءَ ٻوليءَ جي عام لکپا مواد جو آسي سيڪڙو (80%) سڳي

ورتو. اهي ته ٿيا عام ۽ گهڻو استعمال ٿيندڙ لفظ ۾ جيڪڏهن ڪنهن هزار لفظ وڌيڪ سکيا ته صرف چار سيڪڙو جو اضافو ٿيندو. يعني (84%) چوراسي سيڪڙو لفظ سکيا. هن طريقي سان لکڻ کان علاوه ڳالهائڻ جي لفظن جي نوعيت اڃا به ٻي آهي. پنهنجي اندر هزارين لفظ سمائي رکندڙ انگريزي زبان جا اگر هڪ شخص هڪ هزار گهڻي ۾ گهڻو ڳالهائڻ لفظ ڄاڻي ٿو ته هن کي (90%) نوي سيڪڙو انگريزي زبان ڳالهائڻ اچي ويندي ۽ اگر هو هڪ هزار ٻيا لفظ ان ۾ شامل ڪندو ته اهو (93%) ٽيانهي سيڪڙو ٿي ويندو. يعني صرف ٽي سيڪڙو (3%) واڌ ايندي هيءَ فارمولو ڪاروباري لغتن ۽ سائنسي لغتن ۾ وڌيڪ ڪارائتو آهي. (سنڌي زبان جي بنيادي لغت - سنڌي ادبي بورڊ - حيدرآباد 1976)

هنن عام ڪاروباري ۽ سائنسي لفظن جي سمجهڻ سان ڪو به شخص پنهنجي ڪاروبار کي هلائي سگهي ٿو ۽ سائنسي موضوع سمجهي انهن تي گفتگو ڪري سگهي ٿو. ڪن حالتن ۾ ته صرف "مترجم لغت" ڪڍي ٿي. يعني هڪ غير مقامي ڊاڪٽر هڪ مقامي مريض جي بيماريءَ جي نشانين متعلق مقامي ٻوليءَ ۾ سمجهڻ چاهيندو باقي انهيءَ جي رپورٽن ۽ دوائن متعلق کيس اڳ ۾ ئي ڄاڻ آهي.

اهڙي طرح هڪ مقامي مريض به چاهيندو ته هو پنهنجون تڪليفون ڪنهن انگريزي ڄاڻيندڙ ڊاڪٽر کي ٻڌائي ته کيس علم جي انهن مخصوص لفظن جي ڄاڻ ڪڍي. جيڪي تعداد ۾ ٿورا ۽ استعمال ۾ جام ٿيندا آهن. جيئن مٿي جو سور، سنڌن جو سور، چيلهه جو سور، پيٽ جو سور، ڪن جو سور، اک جو سور وغيره. هنن لفظن ۾ "سور" ته بار بار ٿو استعمال ٿئي مگر هر دفعي کيس عضون جي لاءِ انگريزي ڪڍي. عام واهپي ۾ مريض عضون جي نالن بدران اشارن کان ڪم وٺي سگهندو ۽ پنهنجون ڪيتريون ئي شڪايتون "مٿي سور" آهي يعني "Pain-here" استعمال ڪري ڊاڪٽر کي پنهنجي تڪليف ٻڌائي سگهندو. هاڻي هنن ٻن لفظن کي چئبو ڳالهائڻ جا گهڻي ۾ گهڻو واهپي وارا لفظ. ساڳي ڪيفيت هڪ اهڙي ڊاڪٽر جي هوندي جيڪو غير مقامي هوندو ۽ مقامي ٻولي ڄاڻڻ چاهيندو.

اسان جي هيءَ لغت انهن ضرورتن جي پورائي لاءِ ٺاهي ويئي آهي. سنڌي ٻوليءَ جو هڪ پڙهندڙ به جڏهن اهو چاهيندو ته هو ”علم طب“ جي لاءِ انگريزيءَ ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ ڄاڻي سگهي ته هو هن لغت مان خوب فائدو وٺي سگهندو. ساڳي وقت هڪ طبيب يا علم طب جو شاگرد هن ”ڊڪشنري يا ”لغت“ جي مدد سان انگريزيءَ مان سنڌي جا علم طب جا ڪيترائي لفظ ڄاڻي سگهندو.

هن ڊڪشنريءَ جو خاص محور آهي ٽي هڪ ڊاڪٽر ۽ هڪ مريض جي ”مرض“ يا ”بيماري“ متعلق گفتگو ۽ ان لاءِ استعمال ٿيندڙ ٻولي. هيءَ لغت ميڊيڪل سائنس جي سڀني شاخن جهڙوڪ، بايوڪيمسٽري، فزيالوجي، پيٿالوجي يا فارموڪولاجي وغيره جي مخصوص لفظن جو احاطو نه ٿي ڪري پر هن جو دائرو علم بدن يا (Anatomy) تي مرڪوز آهي. انهيءَ ڪري ٽي هڪ عام پڙهندڙ يا علم طب جي طالب علم لاءِ هيءَ ڊڪشنري تمام گهڻي ڪارآمد آهي.

هيءَ لغت هڪ ميڊيڪل ڊاڪٽر جي لکيل آهي، جيڪو بيهوشيءَ (Anesthesia) جي شمي جو ماهر هو. جنهن جو واسطو آپريشن وارن سڀني شعبن جي مريضن سان پوي ٿو. انهيءَ ڪري وٽس اسپتال جي واهي (Clinical side) جا گهڻي پر گهڻا لفظ استعمال ٿين ٿا.

ٻي طرف هيءَ اسان جو لغت نويس، سنڌي ٻوليءَ جي ڄاڻ ۾ به ڪنهن سند يافتہ ڊاڪٽر کان گهٽ نه هو. هو هڪ سٺي مترجم طور به متعارف هو. دنيا جون ٻيون ٻوليون به ڄاڻندو هو ۽ هڪ سڄاڻ سياح پڻ هئو. هنن سڀني ڳالهين کيس هڪ جامع صلاحيتن وارو ليکڪ ٺاهي ڇڏيو. ٻي طرف سندس خانداني ادبي پس منظر ۽ وسيع مطالعي وري سون تي سهاڳي وارو ڪم ڪيو. جنهن جو هڪ ثبوت سندس هيءَ لغت آهي.

ڇاڪاڻ ته ڊاڪٽر عاشق حسين ٻوليءَ جو ڄاڻو هئو. ان ڪري سندس لفظن جو انتخاب به ڳوڙهو آهي. هن جيڪي لفظ لغت لاءِ منتخب ڪيا آهن، انهن مان ڪجهه لفظ اهڙا آهن، جيڪي هن وقت استعمال ۾ عام نه آهن ۽ ڪجهه وري علائقائي لهجي جا لفظ آهن. هنن لفظن ڏيڻ سان نه

صرف پڙهندڙ پرائڻ ڇڏيل لفظن کي ٻيهر استعمال ۾ آڻيندو پر مختلف علائقن جي ڪافي لفظن کان آگاهه پڻ ٿيندو.

هن ڊڪشنريءَ ۾ ڪجهه اهڙا لفظ به آهن، جيڪي سنڌي زبان جا نه آهن، پر علم طب جي امانت ضرور آهي. طبيبن، حڪيمن ۽ ڦڪيوائڻن کي ذهن ۾ رکندي ڊاڪٽر عاشق حسين صاحب اهي لفظ به ڏنا آهن. جيئن: عقليم، غب، غب، ذقن، فصد، فيل پا، فمر قوت، ماسڪ مفرح، قوت لاجس، قوت باخره ۽ ڪا يا ڪلپ وغيره.

سنڌي زبان لاءِ هيءَ هڪ سٺو سنوڻ آهي، جو ان ۾ هڪ طب جي تعليمي لغت جو واڌارو ٿيو آهي، جنهن مان پنهنجي ٻوليءَ جي زرخيزيءَ جو پڻ اندازو ڪري سگهجي ٿو. ميڊيڪل ڊڪشنري ۾ انگريزيءَ جي هڪ لفظ لاءِ اسين هن لغت ۾ سنڌيءَ جا ڪيترائي لفظ ڏسون ٿا.

مثال طور: Vomiting جي لاءِ سنڌي ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ آهن، التي، اٻڙاڪ، اٻڙڪو ۽ آت وغيره يا Abrasion جي لاءِ رهڙ، رهند، رانيوٽو رهت ۽ رهندو وغيره.

هن لغت جو مطالعو اسان کي اهو گس به سونهائي ٿو ته هيءَ ڊڪشنري طويل طبي وصفن تي مشتمل نه آهي، بلڪه ميڊيڪل جي عام گهڻي ۾ گهڻو واهپي وارن لفظن تي وڌيڪ توجهه ڏنل آهي. هنن مختصر ڳالهين سان اها پيليءَ ۽ ٽي پروڙ پئجي سگهي ٿي ته ڊاڪٽر صاحب جي هيءَ محنت هر طرح ساراهه جوڳي، ڪارگر ۽ ڊڪشنرين جي جهان ۾ اهم اضافو آهي.

ڊاڪٽر صاحب جي زندگيءَ متعلق:

ڊاڪٽر عاشق حسين البدوي 30 جون 1947ع تي شڪارپور ۾ ڄائو. هن لياقت ميڊيڪل ڪاليج مان ايم بي بي ايس (M.B.B.S) جو امتحان پاس ڪيو. سنڌي کان علاوه انگريزي، فرينچ، فارسي، عربي، اردو، سرائيڪي، هندي، بلوچي، پنجابي ۽ پشتو ٻوليون ڄاڻيندو هئو. هن پاڪستان آرمي ڪانسواءِ، طرابلس ۾ لبيا جي آرميءَ ۾ به خدمتون انجام ڏنيون. پاڪستان ايشرفورس ۾ ڪجهه وقت نوڪري ڪيائين. صوماليه ۽

جيتوڻيڪ پر به UNO جي طرفان ڪجهه پراجيڪٽس تي ڪم ڪيائين. پنهنجي هڪ NGO ٺاهي ان جي معرفت به ڪجهه سماجي خدمتون سرانجام ڏنائين. سياحت جو شوقين هئو. آفريڪا ۽ عرب ملڪن ۾ گهميو. ڊاڪٽر جي حيثيت سان بيهوشي (Anesthesia) جي شعبي جو اسپيشلسٽ هئو.

هنن هيڏين گوناگون مصروفيتن جي باوجود به هو علم ۽ ادب لاءِ ڪارائتو وقت ڪڍي سگهيو. ”تصوف“ سندس پسنديده شعبو هو. مگر جهجهي علم ۽ لاپاڻي مشاهدي سبب هوابد جي ٻين شعبن ۾ ڪم ڪري سگهيو. لغت ۽ لطيفيات کان علاوه سندس ڪيترن ئي موضوعن تي مضمون شايع ٿيل آهن. هن ٽيليويزن لاءِ اسڪرپٽ به لکيا ته اردو اخبار ايڪسپريس لاءِ ڪالم به لکيا. سندس ڏهاڪو کن الڇپيل ڪتابن کان علاوه ڇپيل ڪتابن ۾:

(1) چونڊ شاهڪار ڪهاڻيون

(2) چمڙي جون بيماريون

(3) تصوف جون تجليات

(4) طواسين (ترجمو: منصور بن حلاج)

(5) رهبر ڊائجسٽ جونانگ نمبر

شامل آهن.

سنڌي ۽ اردو ڪانسواءِ سندس الڇپيل مواد هڪ انگريزي ڪتاب (The Mystic Poets of Sindh) پڻ ادبي شاهڪار آهي. جيڪو سندس ڪلاسيڪي شاعريءَ جي ڳوڙهي اڀياس جو شاهد آهي. هن ڪجهه سفرناما پڻ لکيا جن ۾ ”طرابلس جا ڏينهن ۽ راتيون“، ”مالٽا جا مزا“ ۽ ”قاهره جي الف ليلي“ شامل آهن. ان کان علاوه ماهوار سوجهرو ۾ سندس هڪ ناول ”ڪشباس“ پڻ ڇپيو آهي.

ڊاڪٽر عاشق حسين صاحب ”داتا گنج بخش لاهور انسٽيٽيوٽ آف اٽڪس ۽ ڪلچر“ ۽ ٿياسافيڪل سوسائٽي ڪراچي ۾ مختلف وقتن

تي ليڪچر به ڏنا. پاڻ 1971ع واري جنگ ۾ به خدمتون سرانجام ڏنائين، جن جي مڃتا طور کيس جنگ جو ٻلو ۽ دفاع جو ٻلو پڻ ڏنا ويا.
ذاتي ملاقات:

مون کيس سڀ کان اول ”رهبر ڊائجسٽ“ جي نانگ نمبر ۾ پڙهيو بعد ۾ گهڻن سالن جي وٿيءَ سان ڪراچيءَ ۾ محترم ڊاڪٽر عابد لغاريءَ جي سٿ ۾ سائنس ملاقات ٿي. آءٌ کيس ٻاهران ڏسندو رهيس ۽ هو مون کي اندران پڙهندو رهيو جنهن جو علم وٽس هئو. چيائين هڪ طويل ۽ نويڪلائي واري ڪچهري ڪجي، مون ها ڪٿي مگر زندگيءَ جي فضوليات فارغ ٿيڻ نه ڏٺو. ٻن سالن بعد ٻي ملاقات صدر ڪراچي ۾ ٿي. ”آفيسر ميس“ ۾ وڃي ويٺاسين. هن نشست ۾ لغت تي ڪارائتيون ڳالهه ٿيون.

پاڻ منهنجي ڳوٺ اچي بقول سندس سڪون سان رهڻ جي خواهش ڏيکارين، پر اهڙو موقعو به نه ملي سگهيو مصروفيتن جي بهانن واري هن جهان ۾ هڪ ٻه دفعا فون تي ڳالهايو سين ته وري ”چين جي لاڙسو“ ۽ پٺاڻي جي فڪر جي پيٽ واه جي ڪيائين. ان کان پوءِ به ڪجهه مختصر ملاقاتون حيدرآباد ۽ ڪراچي ۾ ٿيون.

هنن ٻي ترتيب ۽ اتفاقي ملاقاتن ڪندي هڪ ڏينهن 15 آگسٽ 2012ع تي هو وڃي پنهنجي خلقيتهار جي حضور ۾ پهتو منهنجي لاءِ سندس لکيل لغت جو مطالعو پاڻي ۾ آيو.

ڏگ ڌرتي سنڀري ڪئين جوڌا ۽ جوان
 هئا هزارين ڪيترا، هٿ صوبا ۽ سلطان
 تنين جامڪان، ”صادق“ سنڀري ڪونه ڪو.
 (صوفي صديق فقير صادق)

ڊاڪٽر اسد جمال پلي

الف

water, aqua, temper, tear. [L.]	• آب [ف.]
epiphora.	- آب آرڻو [ف.]
	(گورهن ڳاڙائي)
elixir, nectar, ambrosia.	- آب بقاء [ف:]
water of life.	- آب حيات [ف:] آب بقاء،
	امرت، (آب حيوان)
spittle, saliva.	- آب ڏهن [ف:]
	(پڪڙ)
medicinal bath.	- آب زن [ف:]
	(زنانو غسل، مٿي تي پاڻي
	وجهڻ)
black water causing glaucoma.	- آب سياه [ف:]
	(ڪاروپاڻي)
soup, gravy.	- آب گوشت [ف:]
	(پختي)
glaucoma.	- آب گوهر [ف:]
	(موتيو پاڻي)
glaucoma.	- آب مزواريد:
	(اک جو موتيو)
watery, aquatic, hydro. [L.]	- آبي [ف:]
	(پاڻي)
bleb, blister.	• آبد [ف:]
	(ڦلڪڻو ڦوليندو)

syphilitic sore.

- آبد فِرنِگ:

(آتشک)

nasopharynx.

• آبوتي: آبوتي:

(نڙي)

swelling, edema, abcess.

• آبوش:

(سوچ، ورم)

watery, aquatic, watery disposition, ph'egmatic.

• آبي [ف]:

(بلغمي)

mute, dumb, simpleton, stupid.

• آيا مَرَج آيا مَر:

(ابهرا)

flatulence.

• آيا مَر:

(بدهضمي، پرتي)

dyspepsia, indigestion.

• آيري: آقري

(بدهضمي)

woman with full- term pregnancy,

• آيي:

obvious full- term pregnancy

(پيت سان حمل)

undeveloped embryo, immature foetus.

• آيون:

(گپ)

retching.

• آث:

(اوڪارو- اڙڪو)

disease, sickness, diseased or sick person.

• آثر:

(بيماري، مرض)

restlessness in sickness.

• آثرا:

(بيچيني، آند مانڌ)

hospital.	• آثر شالا:
	(اسپتال)
restlessness or suffuring during	• آثروڀلا:
sickness, time of sickness.	(بيچيني، بيقراري)
retching.	• آترو آتري:
	(اوڪارو-اٻڙڪو)
fire, anger, burning, pain, thirst,	• آتش [ف]:
lust, passion.	(باه، آڳ)
syphilis, lues, pox. [L.]	• آتشڪ نار [ع].
	(ٽاڪي، آبله فرنگه باد فرنگ)
syphilitic.	- آتشڪي:
swelling, edema.	• آٿيڙ:
	(ٿوڙ، آماس، سوڄ)
decantation.	• آٿريجڻ:
suicide.	• آپ گهاٽ:
	(آتم هتيا، خودڪشي)
new born, neonate.	• آڀاتو:
	(تازو ڄاول، نوزائيدہ)
operation, surgery.	• آپريشن [انگ]
	(جراحت، وڍ ٽڪ، وڍ ڪٽ)
self, ego, I.	• آڀو:
	(خودي، اهنڪار ذات، پاڻ، انا، انانيت)
suppuration, wound scarification.	• آجورو:
	(پاڇوڙو پيڇڻ، رجھڻ)

left — handed.

• آجڙ:

(ڪاٻڙ، ڪاٻڙيل)

style, hordoleum.

• آچڻي:

(آنڙي)

oil massage, anointing.

• آڏ، آڏ سائڻ، آڏ شوٽ، آڏ مڪ:

(مالش، تيري)

cure, rest, repose, ease, relief,

• آڙام:

relaxation, comfort, health.

(سڪ، صحت، فرحت)

sickness, disease, pain, torment, distress,

• آزار [ف]:

malady, anguish, trouble, emaciation.

(سور، بيماري، تڪليف)

posture in coitus or yoga.

• آستر:

(بيھڪ، ويھڪ)

harm, trouble, fear, disaster,

• آسيب:

misfortune, possession

(لڳت)

(demonic).

conjunctivitis.

• آشوب چشمر:

(اوپر، اک جوائن)

indigestion, dyspepsia.

• آڙي آڙڻ، آڙڙجڻ:

(بدهضمي، ڀرتي)

spasm.

• آڪڙ، آڪڙڻ، آڪڙ:

(سيٽ، مروتن، وڪڙ)

vomiting, emesis.

• آڪل:

(اُلتِي)

awareness, consciousness,	• آگاه آگاهي [ف]:
cognition.	(وقوف، پروڙ سڌ، سماء، سُرَت)
skin rash.	• آگره:
	(آگرو چا پاڪو)
finger, dactyl, digit, toe.	• آڱڙ [ف]:
	(هٿ جي آڱر، پڇ-پير جي آڱر)
thumb.	• آڱوڻو:
big toe.	- پير جو آڱوڻو
penis, phallus.	• آلت:
Poultice.	• آليپ:
	(پوٽس، لپري)
swelling, inflammation.	• آحاش:
	(سوڄ، آڪڙ)
intestine.	• آنترو:
	(آندڙو)
gripe.	• آنتي:
	(وٺ، وڪڙ مروتو)
stye, hordoleum.	• آنچڻي:
	(آنڙي)
index finger.	• آنچڻي:
	(ڏسڻي آڱر)
testical, ball, scrotum, testicles [L.].	• آندڙ:
	(آندڙا)
intestine, gut, bowels, entrails.	• آندڙو:
	(آنترو)

entrails.	.. آندبا گجیون: (آندبا، گوندا)
vermiform appendix.	.. آندبي وڌي:
mucus in stool.	• آٺڙ: (آنق لِق لیس)
testis.	- آنورو: (خصیو آندبا)
voice, sound	• آواز:
anxiety.	• آءِ ڪاءِ: (بیچینی، ڳٽی، آند مانڌ، اٽسڻ)
breech, breech delivery.	• اُٻٽ پیرو اُٻٽ پیرو: (پیروڙیو چاول پار) (اونڌو آ مھاڏو)
excretion, of urine and stool.	• اُٻراز (ع): (اخراج، پیشاب یا ڪاڪوس)
leprous.	• اُٻرُص (ع): (ڪوڙمی)
suffocate.	• اُٻاٽجڻ: (هوساٽجڻ)
yawn.	• اُٻاسی، اُٻاسی:
sigh, stifle.	• اُٻاڪَ، اُٻاڪی: (ساه جي مونجھ)
Retching, Suffocation, Nausea.	• اُٻٽ، اُٻٽو: (آٽ، اُٻڙاڪَ، اُٻڙڪَ)

weak, feeble.

• اَبَر/اَبَل:

(اَبَرُو ڏهرو ڪمزور)

retching.

• اَبَرَاه، اَبَرُڪ، اَبَرُڪو:

delirium.

• اَبَرُڪُڻ:

(وڦل، دهر)

weak, feeble.

• اَبَرُو:

(ڪمزور، نهل)

Asthma, whoop.

• اَبَسامي:

(سهڪ، سهڪو دم اڀڪ)

bacillary dysentery, intestinal

• اَبَسِيَار:

tuberculosis.

(سُورِي پيڇش، آنڊي جي سلها)

relapse, recur.

• اَبَر:

relapse of a disease, recurrence.

• اَبَل:

(بيماري جي اٿل)

swelling, inflammation.

• اَتَاڻ:

(سوڄ)

bleb, blister.

• اَتَاڻ:

(ڦوڪڻو ڦلوڪڻو)

pricking sensation of foreign

• اَتِگار:

body in eye.

(ڪٽر، چيڪار، چيڪو)

regurgitation.

• اَنِڻو:

(اَتَاڙو اَنهڙو اٿو)

blurt, burp.

• اَنهه:

(گُرڙو اوڳاڇ)

new born of eight months

• آناسو:

pregnancy.

(الٽيو)

bed-ridden.

• آفوائِي ڪنوائِي:

(منجيءَ پيڙو)

Paralytic.

• اُپٽڪُ:

(جڏو - اڌ رنگ ورتل)

paralytic, invalid.

• آپنگ:

(جڏو اپاهج)

Indigestion.

• آجيزڻ:

(بدهضمي)

night-blindness, nyctalopia.

• اجيري

(رات اندائي، شبڪوري [ف])

lifeless, dead, inanimate.

• آجيو:

(بيجان)

yawning.

• اُچرپڻ

(اوپاسي)

senseless.

• آچيٽ:

(بيهوش - غش)

senselessness.

• اچيتائي، اچيتي:

(بيهوشي - غشي جي حالت)

trembling, tremors.

• اُچلو:

(ڏڪڻي ٽڙڪڻي، لرزو)

sensation.

• احساس (ع):

(حسيت)

palpitation, tachycardia.

• اختلاج (ع):

(هنيون منجهڻ، ڌڙڪو)

hysteria, globushystericus.

• اختناق الرحم (ع):

(دورا، جذباتي هيجان)

Four humours — bilous melan

• اخلاط (ع):

cholic, sanguine, phlegmatic.

(چار پائون)

sadness, grief, sorrow, dejection.

• اُداسي، اُداسائي:

(غمگيني)

diabetes insipidus, polyuria.

• اِدرار (ع):

(اُلي — منا پيشاب)

perception.

• اِدراڪ (ع):

(سمجها)

drugs, medicines.

• ادويه (ع):

(دوائون، ڦڪيون)

hemiplegia, hemiparesis, paraplegia, paralysis.

• آڌ رنگ

(اردانگ، فالج)

half- doctor, quack, medicant.

• آڌ طبيب:

(نير حڪيم عطائي، انڌو اونڌو ويڇ)

hemicrania, migraine.

• آڌ ڪپالي:

(اڌ مٿي جو سور)

5th month of pregnancy.

• آڌ ڳي، آڌ ڳي:

pleurisy, pleuritic pain.

• آڌ ڪو:

(سر سام ڦڦڙن جي پردي جي سوڄ)

adolescent girl.

• اُڏڻ، ساماڻل:

(بالغ ڇوڪري)

dyspnoea, anxiety, passion.

• اُذَمَاتَ، اُذَمَاتِ:

(سهڪو ڳڻتي)

impulse.

• اُذَمُو:

(اُڙڪو پڙڪو جوڳي،

ريڇڪ)

morning sickness during pregnancy,

• اُڏِيڙ:

hyperremesis, gravidarum.

(حامله عورت کي ٿيندڙ الٽيون،

دل ڪڇي)

loss of appetite, nausea, anorexia,

• اُڙج:

nervosa.

(بک نه لڳڻ)

bosom, breasts, teats.

• اُرسونگا:

(اُره، ببا)

lassitude, lethargy.

• آرسيلائي:

(سستي، ٿڪاوٽ)

Insomnia, loss of sleep.

• آرق (ع):

(ننڊ جي کوٽ)

Jaundice, infections hepatitis.

• آرقان (ع، یرقان):

(سائي)

elbow.

• اِرڪ:

(ارڪي، ٽوٽ)

measles.

• اُڙي، لُڏي

health.

• آروڳائي:

(صحت، تندرستي، اروڳ)

- healthy. • اروڳو اروڳي: (صحتمند)
- health science. • اروڳ وديا، اروڳ چارڻ: (علم صحت)
- healthy. • ارونھرو:
- contact, contagious. • آڙھ:
- bosom, breasts, teats. • آڙھ: (چاتيون، بيا)
- conception before menstruation • آڙو:
- after prior delivery. • ويسر کانپوءِ حيض کان اڳ (گيجڻ)
- caring for thirst. • آساڻ: (گهڻي آڇ)
- paresis of a part or organ. • اسٽرخاء:
- ascites, polydipsia. • اسٽيسقا (ع): (جلندري پيٽ پرياتي پرجڻ)
- abortion, miscarriage. • اسفاظ (ع): (گهائي، بار ڪرڻ)
- pregnant. • آسگي: (حمل، گريوتي)
- weakness, feebleness, sickness, illness. • آسگهائي: (بيماري)
- teeth. • آسان (ع): (ڏند، ڏاٽ، هوڙ)

wart.

• آسو:

(هسو)

diarrhea, motions.

• اسهال (ع):

(دست)

appetite, desire for food.

• اشتها (ع):

(بک، کاڌي جي طلب)

nerves.

• أعصاب (ع) (عصب جو جمع):

(تنتون، تنت)

limb, organs

• أعضاء: ع. (عضوه جو جمع):

(عضوا، لڳت)

genital organs.

_ أعضاء تناسل:

(زنانا ۽ مردانا عضوا)

vital organs.

(اعضاء رئيس)

(مکيه عضوا)

delirium.

• اُڙڪڙ، اُڙڪڙ، اُڙڪڙ:

(وڙڻ، دبرڻ)

delirium.

• اُڙڪڙ:

dry cough, without

• اُڪڙ ڪنگهه:

expectoration.

(ڪنگهه، ڪرڻيو)

foot rot, tinea pedis.

• اڪوئي:

(اگر ويڙهي)

infantile common cold or

• اُڪھڻو:

catarrh.

(ليس، زڪام)

eye callosity.

• اک:

(نيٺ، نيترو چشم (ف)، عين (ع))

cross- eyed, squint- eyed.

• اک بدالٿو:

(ٻاڏو ٿيڏو ٿاڏ)

ankyloblephron.

• اکيون ڊڳڻ:

cross-eye, one - eyed, eye

• اکو:

ball.

(ٿاڏ، دوڏو)

one- eyed

• اکواني:

(ڪاٿو، يڪ چشم [ف])

eye-ball.

• اکوٽو:

(دوڏو)

removal of stitches.

• اکولڻ:

(ٿانڪا کولڻ)

sickness, illness.

• آڱهائي:

(ڪمزوري)

sick, ill, weak, feeble.

• آڱهو:

deep sleep, coma, unconsciousness.

• آڱهور نند:

(بيهوشي، نند، غشي)

limb, organ, Part of body.

• آڱ: آڱرو آڱرو

(عضو، انگ)

to dissect or cut apart the parts of body.

• آڱ ڪرڻ:

(وڍ ڪٽ)

carries of tooth, gangrene,

• آڱاري:

onychomycosis of fungal blackness of
nails.

(پير جي آڱرين جو زخم)

(ڏند جي ماکوڙي)

- eyelash. • آلڪ:
(پنڀي)
- alcohol. • الكوھل (ع. الكحل)
- intoxicated. • آلوٽ:
(نشو مدهوشي)
- sick. • آلول (ع. عليل)
(بیمار آگهو)
- polydipsia, craving for drinking water. • آلي:
(گھڻي اڃ)
- mother of all diseases, constipation, ceryaza or common cold. • أم الامراض (ع):
(بیمارين جي ماء تبضي، زڪام وغيره)
- semen retention. • امساڪ (ع):
(مني روڪ، بنديج)
- opium. • امل:
(آفيم)
- pregnant. • أمية، أمیدواري:
(حمل)
- unconsciousness, unawareness., senselessness. • انا سرت:
(بيھوشي، غشي)
- elixir, nectar, ambrosia. • انبرت (سن. امرت):
(آب حیات، اکير)
- antimony, lamp black, ointment. • آنجن:
(سرمو ڊپ، ملر)

injection.	• انجيكشن: (سئي)
senses.	• اندري: (حس)
diuretic.	• اندري جُلاب: (گهڻو پيشاب)
sorrow, grief, misery, affliction.	• اندوه: (ڏک)
apprehension, anxiety.	• انديشو (ف): (اَلڪو اَدڪو ڪٽڪو ڳهتي)
blind, sightless.	• اندال، اندو: (نابين، سور داس)
blindness.	• اندائي: (نا بينائي)
influenza.	• انفلوئنزا: (زڪام بخار فلو)
anatomy.	• آنگ وديا، انگ ڄاڻ: • علم بدن، علم تشريح الاعضا [ع]
granulation of wound before healing.	• آنگور انگور ڄڻ: (قت جو چڻڻ، شفا يابي)
primigravida, first pregnancy.	• اِنوزي: (پهريون پيٽ)
unaware, unconscious, senseless.	• آڻ سُرَت، آڻ سُرَتو آڻ سُرَتِيو: (بي هوشي)

unawariness, un conciousness.

• آءُ سرتائي:

(بيھوشي)

deficiency.

• اثاٺ:

(ڪوٽ، اوٿائي، گھٽتائي، ڪمي)

to be unconscious.

• اُٿيڄڻ:

(بيھوشي)

sick, ill.

• اٽڪو اٽڪيل، اٽگيل:

(مريض، بيمار، اگهو)

gasp.

• اوباکي:

(ڊگهو ساهه، ساهه نه اچڻ جي حالت)

gasp.

• اوباهي:

(اوباکي)

to inflame.

• اويانڙ:

(تپائڻ)

nightmare.

• اوٿارو، اوٿارو

(ڊيڄوڙي وارو خواب)

rapid growth

• اوڻپ:

(اوپڻ، اوسر)

increased mortality in an epidemic.

• اوٿڙ، اوٿڙ:

(وڌيل مڙتائڻ)

to be immersed in grief, anxiety or

• اوٿان اوٿڙ، اوٿاري، اوٿارجڻ:

sorrows.

(ڏک، ڳڻتيءَ ۾ ڳرڻ)

insomnia.

• اوجاڳو:

sleeplessness.

• اوجاڳائي:

soratch, abrasion.	* اوجھراڙ: (رھڙ، رھنڊ)
symptoms, signs, features.	* اوجھڙ:
	(علامت، اھڃاڻ، نشاني)
retching, vomiting, regurgitation.	* اوچارو اوچارو اوچارو:
	(آٺ - اوڪارو)
conjunctivitis.	* اوچڙو:
	(آشوب چشم، اکيون اٿڻ)
epilepsy.	* اُوي:
	(مرگھي، مرگي، صرع (ع))
after birth, expulsion of placenta.	* اوڙ: چڙ
unconsciousness due to shock.	* اُوراٺ:
	(بيھوشي)
premature birth.	* اوڙھاڙو:
	(ستڙيو يا اٿڙيو)
herb.	* آوشت:
	(جڙي ھوٽي)
clinic.	* آوشت آليہ:
	(شفاخانو مطب)
timings.	* اوقات (ع) (وقت جو جمع):
timer.	* اوقاتي:
draught, potion, decoction.	* اوڪاڙي:
	(سُٽي)
remedy, treatment.	* آوڪت، آوڪد:
	(علاج، نجات)

nostrils, nares.	• آونار: (نڪ جو ڦڙيون، ناسون)
breech delivery.	• اونڌو آڻ پيرو (آمهاڙو ڄمڻ):
delusions, whims, fancies.	• اوهام (ع) (وهم جو جمع): (وهم وسوسا)
pubic region, urinary beladder.	• اوٽاڇ: (نھائين - مثانو)
asthma, dyspnoea.	• آمھڙو: (سھڪ، سھڪو)
symptoms of a disease.	• آھڃاڻ: (علامت)
pregnant.	• آھڻي: (حمل)
the days of menstration.	• ايام (ع) (يوم جو جمع، ڏينهن):
menstrual period.	• ايام ماھواري: (حيض)
pain, agony.	• ايڏاء (ع): (سور - تڪليف)
granulation of wound for	• ايرڻ، اير جڻ:
final healing.	(انگوڙ انگوڙ جڻ، ڦٽ جو چٽڻ، شفائيابي)

ب

delirium.	• ٻاڻڪَ: (وڦل، دهر)
-----------	------------------------

globus hystericus.	• باد گولو:
	(واڻي گولو)
flatulence.	• باڊي:
	(باڊي واڻي)
flatulent.	• بادو:
	(باڊي واڻي ورتل)
castrated.	• باڌريو:
	(خصمي)
arm, side, wing.	• بازو (ف):
	(پانهن)
crazy, onad, craziness, madness.	• بانورو بانورائي:
	(چريو چريائي)
fierce hunger.	• بانئت:
	(چتي بک)
bosom, breast, teat.	• بُو:
	(چاتي اُره سينو)
lactogenesis.	• بيا سگوئجن سَموئجن:
	(کيرجن)
weaning.	• بيوارڻ:
	(تڃ چڌائڻ بيا چڌائڻ)
small teat or breast of man or a girl.	• بِي:
chest, thorax.	• بَبَر:
	(پڌڻ پيري)

body without head, neck, arms and ٻڙي:

legs, trunk. ڏڻ (مڙ ڪانسواءِ باقي بدن)

body, trunk, corpse. ٻُٽ:

(جسم جُسو جُشو بدن)

suicide. ٻٽيل:

(خودڪشي، آپ گهات)

down, downy hair. ٻج:

(ٻُر ٻُر، ڇٽ)

shaggy, hairy ٻجڙ:

defect, flaw. ٻج:

(وڏ، خامي، عيب)

crisis in Sickness. ٻُحران:

(بيماريءَ جي تيزي)

fever, temperature. ٻُخار:

(ٽپ)

indigestion, dyspepsia. ٻڊهاضمو، ٻڊهاضمي:

ٻڊهضمي:

body, physique. بدن:

(ٻُٽ)

leprosy, vitiligo, leukoderma. برص [ع]:

(ڪوڙم، چٽي)

sputum, phlegm. ٻڙڪ:

(ڪانگهارو، بلغم)

jancy, delusion.

* بسريڪو:

(وهر، پيرما)

sight, vision.

* بصارت (ع):

(ڏسڻ جي سگهه، نظر)

belly, abdomen.

* بطن (ع):

(پيٽ)

epidemic.

* بفا (ع، وبا):

(وبا)

albinism.

* بگ:

(پوراڻ)

albino.

* بگو بگتر:

(پورو پرون، پنجر، پورا رکندڙ)

armpit, axilla.

* بگلي، بگوئي (ف، بغل):

(ڪڇ، بغل)

sputum, phlegm.

* بلغم (ع):

(کانگهارو)

one of the four humors, phlegmatic.

* بلغمي:

phalanx of a finger.

* ٻلي:

(آگر جي ٻري)

flatulence.

* بمجڻ:

(بادي آفري قوڪجڻ، آفريجڻ)

epedemic, plague.

* بوا (ع، وبا):

- وبا، بفا، مري مهامري

piles, haemorrhoids.

* بواسير (ع، باسور):

(موڪا)

feverishness, low grade fever,	• بوٺ:
malaise.	(سنهوتپ)
evacuation of bowels.	• ٻوڪڻ:
	(آندا خالي ڪرڻ، هٽڻ)
prolapse rectum.	• بولو:
	(رڌو آندو ڇڏڻ)
delirium.	• بيب:
	(وڦل، دبر)
awakening, wakefulness.	• بيداري:
	(نندڻ، سجاڳي)
sick, ill.	• پيمار (ف):
sickness, illness, disease.	• پيماري:
nose, nasal, septum.	• پيني (ف):
	(نڪ، نڪائون)

پ

idiot.	• ٻاٻٽ، ٻاٻٽ:
	(ٻوڪ)
burning sensation, hot temperature	• ٻاٻڙ:
of body, fever, malaise.	(تپ، ڪٽس)
blossoming, pubescence, puberty.	• ٻاٻورجڻ:
	(سامانجڻ)
stammering, stuttering, anxiety,	• ٻاٽار:
lisping, sadness, addiction, craving.	(پت پت ڪرڻ، گهوٽائجڻ، وڦلڻ)

lisp, stammering, stuttering.

• ٻاتاڻ ٻاتائي:

(ٻاتاڻ ڏڪڙائي)

to push during labour pains,

• ٻاٽ، ٻاٽون ڏيڻ، ٻاٽ کائڻ.

pushing, to open and close mouth,

(وڃر جا سور کائڻ، ڳچيڙ جو

to swallow, deglutition.

منهن کلڻ)

death rattle.

- ٻاٽون ڏيڻ:

(ٻاٽ)

ring finger, finger.

• ٻاڇ:

craving in addiction.

• ٻاڏاڻ:

(طلب، ٻاڏ ٻانڌاڻ)

anus, hole, crack, fissure.

• ٻاڏ:

(مقعد، ڇيڙ، ڏن ڦوٽ، ڀاڏ)

cross- eyed, squint-eyed.

• ٻاڏو:

(ٽيڏو)

Infant, child, infantile, simpleton, immature.

• ٻار:

(طفل، ٻالڪ)

childish, infantile

• ٻاراڻو:

sprain, broncho-pneumonia, chest

(ٻاسا هلڻ، نمونيا، سر سام)

congestion.

infantile, childishness, primarily,

• ٻاراڻي:

foolishness, stupidity, chest

congestion, broncho-pneumonia.

(بيوفوني، پورڏائي - ڇاتيءَ جي سوڙها)

abortion, miscarriage.

• ٻار ڪٽهائي، ٻار پٽڻ، ٻار ڪٽڻ:

(ٻار ڪيرائڻ)

mother with infant or baby.

• ٻارهنئي:

(زچو وڃي)

addiction, craving for during.

• ٻاڙ:

(ٻاڙاڻ، طلب)

hollow thing cavity.

• ٻاڙلو:

خال، ڪپ

dandruff.

• ٻاڙو:

(ٻڻو خشڪي، چانهي)

mouth, face, oris: [L]

• ٻاڪو:

(واٽ، چهرو)

inrancy, baby hood, child hood.

• ٻالڄتي، ٻالڄتي:

(ٻالڪ اوسڻ، ننڍپڻ)

simpleton, fool, ignorant.

• ٻالويولو:

ring, finger.

• ٻانڇ:

(ٻاڇ)

addiction, craving.

• ٻانڌاڻ:

(ٻاڙ ٻاڌاڻ)

addict, bonded slave.

• ٻانڌاڻي:

(علتي)

emaciated, invalid, defective
person.

• ٻانڊو:

(ڏٻرو جڏو)

infertile or childless woman.

• ٻانڊي ٻهاري:

(سٺي، وانجهي)

arm, brachium, [L.] upper limb
or extremity.

• ٻانهن:

(ٻازو)

tilted one side or arm.

• ٻانهو انڇرو ٻاوانڇرو:

muscus or tensemus in dysentery.

• ٻاهه:

(آنوء، سوري لڻ لیس، وٽ)

to be confused or perplexed.

• ٻٽيون منجهڻ:

closing and shutting to an aperture or sphineter, stammering.

• ٻٽ ٻٽ:

(ٻٽ - ٻاتائي)

stammerer, stroller, lisper.

• ٻٽٻٽيو:

(ٻاتو - هڪڙو)

stammering.

• ٻٽيڪو:

(ٻٽ ٻٽ)

idiot.

• ٻٽ:

(بيوقوف)

unconsciousness, coma.

• ٻٽ:

(بيھوشي، غشي)

twins, double, paired, bi- valved,

• ٻٽ:

bi- cuspid, bi-layered.

(جاڙو ٻن وارو ٻيٽو ٻٽو)

crop- eared, without ears or tail.

• ٻٽو:

(بنا ٻيچ جي، ڪٽيل ٻيچ وارو ڪن

ڪٽيل)

(ٻسو ٻسڪو)

two adhered fingers, syndactyl.

• ٻٽي، ٻٽي آگر:

(گنڊيل آگرين وارو)

twelve streams, mother's milk.

• ٻٽيهه ڌارون:

(ٽيچ، ماءُ جو کير)

medicine of 32 ingredients fed

• ٻٽيهو:

to mother after parturition.

(ویر کانپوءِ طاقت لاءِ خوراڪ)

- all 32 teeth, upper & lower in mouth's denture. * پتي، پتيهي: (مصنوعي ڏند)
- oyster, bi-valve, bicuspid. * پتري:
- seed, semen, sperm. * پج:
- (وير پج، مني)
- constipation, hardening of stool. * پجه:
- (قبض قبضي)
- understanding, comprehension, se se. * پجه:
- سمجهه، فهم، حس (ع).
- constipation, obstruction, * پجهاء:
- arrest, stenosis, occlusion, (قبضي، پڌ، روڪ، گندي)
- obstacle, bond, knot, stoppage,
- stift, neck, coagulation.
- obstruction, occlusion, obstacle, * پجهڙڪ:
- stoppage. (رڪاوٽ، پڌ)
- be obstructed, occluded, closed, * پجهڙ:
- stopped, arrested, impacted, (پڌ، جن، بند ٿيڻ، قبضي)
- bound, constipated.
- to understand, to comprehend, to sense. * پجهڙ:
- (سمجهڻ)
- child, lad, boy, young, youth. * پچت:
- (ٻارڙو)
- childhood. * پچين، پچيڻ، ٻاروتڙو:

child, baby, infant. Infant, baby,	• هچڙو:
child, pulp, wrist, hand.	(بارو)
opaque.bond,bondage, ligment.	• هڙڪ:
sense,reason,	• هڙڪ، هڙڪ:
understanding,intelligence.	
intellect, sense of understanding.	• هڙڪ، اندري:
	(عقل، سمجهه فهم)
old age, senility.	• هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ:
	(هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ)
old man, senile.	• هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ:
hole, burrow, sinus, fistula.	• هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ:
	(تنگه، هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ)
fever, malaise.	• هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ:
	(ڪلڪس، هڙڪ، هڙڪ)
rashes in small pox.	• هڙڪ:
	(سينٽرا)
carbuncle.	• هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ:
	(هڙڪ)
enlargement of spleen,	• هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ:
splenitis,splenomegaly.	(هڙڪ، هڙڪ، هڙڪ)
down, rashes.	• هڙڪ:
	(سنهي، هڙڪ، هڙڪ)
sprinkling, sprinkling or dusting	• هڙڪ:
powder.	(سنهي، هڙڪ)

hole, aperture.

• پرگھہ:

(پُر، سوراخ)

a large hole.

• پرگھل، پترگھل:

fever, pyrexia.

• پَرَو:

(تپ، بخار)

a person without arms or hands.

• پَرَو:

(اُندبو)

drop, dot, spot, speck.

• پَرَو:

(دَہک، ٹہکو)

the weal of injury by a rod or

• پَرَم:

club.

(لٹ جو دَک پر جٹ کانپوۂ نشان)

dot, zero, drop, mark.

• پَرِي:

(صفر، ٹہکو)

half-breed, cross, hybrid.

• پَسَر:

(گدو)

cropped ears.

• پَسکو:

(پسکو پُتس پُسو)

dandruff, scurf, seborrheic, dermatitis.

• پَقو:

(خشکی - کلون)

horsefly.

• پَگھی:

bifacial, with two openings.

• پَر مَنھون:

passage, gateway.

• پَنپ، پَنپو:

(لنگھ)

drop, semen, sperm.

• ٻنڌ:

(ٽڙو جيو گهرڙو مرداڻو جزو)

splint to fix fracture of a bone.

• ٻنڌ:

(هڏي جوڙڻ لاءِ ٻڌ)

bond, swaddling clothes of a baby.

• ٻنڌڻ:

(تنجڻ)

ligament.

• ٻنڌي:

(مشڪن جا ريشا)

retention of semen.

• ٻنڌيڻ:

(منيءَ جي روڪ)

nipple of breast.

• ٻنڌ ٻنڌ:

(چنڊي (بيبي جي)

spot, dot, speck.

• ٻنڌ:

(داڻو)

buttock, hip, rump, gluteal region.

• ٻنڌڻ:

(دڏا، ٻولها)

nipple of breast, spot, dot.

• ٻنڊي:

(چنڊي)

dot, spot, drop.

• ٻڻو ٻڻي:

(ٽڙو ٽٻڪو)

snout, lower part of the face.

• ٻوٺ، ٻوٺي:

(چاڙي)

shutting the eyes.

• ٻوٺ، ٻوٺڻ:

(اکين جو بند ٿيڻ)

purblindness.	* ہونٹي:
swoon, fainting, sinking.	* ہونڈو:
	(وسام)
mucus in dysentery.	* ہود:
	(آنو۔ لیس)
powder, pulve.	* ہورو:
deafness.	* ہوڑاڻ، ہوڑائي:
deaf.	* ہوڑڻ، ہوڑو:
stone - deaf	* ہوڑو ٿڻ، ہوڑو گھل:
sleepiness, drowsiness, stupor.	* ہوڑام، ہوڑام:
	(گھر، اُنگھا)
deep sleep.	* ہوڑام ٻيٽ:
	(گھري نند)
ignorant, fool, stupid, penis.	* ہوقو:
	(چريت، بي سمجھا)
big hole or wound.	* ٻهل: ويڪرو يا چپو ٿان،
	(قت جو سوراخ)
skin rashes in measles.	* ٻٽار:
	(ٻر ٻر۔ داڻ داڻ)
fever coming on alternate days, after every	* ٻيٽل ٻيٽر تپ:
48 hours, tertian fever, malarial fever.	(واري جو بخار)
squeezing of eyes or anal	* ٻيٽ، ٻوٽ:
sphincter.	

transparent.	• پيرڙ:
	(شفاف)
semen, sperm.	• پيرج:
	(مني)
enlargement of lymph glands in neck,	• پيرڙا:
cervical lymphadenopathy, usually in T.B.	(سيلهه ورتيندڙ ڳنڍ)
slice of meat.	• پيرو:
	(گوشت جو ٽڪر)

پ

anus.	• پاڏ:
	(مقعد)
awareness, comprehensives,	• پاس:
perception.	(چار)
sterile woman.	• پانچ:
	(منڍ)
dizziness, giddiness, vertigo.	• پانگي:
	(پاڻ، چڪر، ڦيري ڀنواڻي)
chest, thorax.	• پيٿر:
	(سينو ڌڙ)
body without limbs.	• پيري:
	(ڊير)
to be swollen, edematous face.	• پير جڙو:
	(ٿوڙ، سوڄ)

skeleton.

• پڌر:

(هڏن جو ڍانچو)

pourous.

• پڌو:

(بنا ڏندن جي پيو خال وارو)

false labour pains.

• پڙ:

(ڪچا سورا)

foreign body in eye.

• پڙپڙو:

(اک ۾ ڪتر)

a large hole.

• پڙڙ:

(وڏو سوراخ)

eye brows.

• پڙگڙي:

(پروڻ)

doubt, fear, delusion,

• پڙم:

apprehension.

(وهر)

8th or 9th month of pregnancy.

• پڙيو پيٽ:

(پورن مهينن واري پيٽ سان عورت)

full term pregnancy.

• پڙيا مهينا:

(پورن مهينن واري پيٽ سان عورت)

ciliary arch, the bone prominence under

• پڙوڻو:

eye brow, superior orbital margin.

(اکين جو کوپو)

eye brow.

• پڙون:

dry cough without expectoration or

• پڪ ڪنگھ:

sputum, e.g. bhooping cough.

(خشڪ ڪنگھ)

powder, pulve.

• پڪو:

(سنهي دز)

fracture of a bone.

• پڳ:

(هڏي جو ٽٽڻ)

fistula-in-ano, anal fistula.

• پڳندڙ:

(موڪا)

orbital fossae.

• پٽپيا:

(بدن ۾ خمر گھب)

eyelash, foreign body in eye.

• پنجر، پنجهڙ:

(پلڪ - اک ۾ وار)

eye lash.

• پنجر، پنجهڙي:

(پلڪون)

without eye lashes.

• پنجر:

(بنا پلڪن)

eye lash.

• پنجر:

assimilations of food.

• پنجهڙ:

(نشي جو قسم)

hemp, (cannabis sativa), hashish,

• پنگ:

mariyuana (cannabis Americana).

vertigo.

• پٽوڙي:

(قيري ۽ پانٽي)

murmur.

• ڀڙ ڀڙ:

possessed.

• پوتاري، پوتاريل، پوتاريو:

(پوتاري، پوتاريل)

watery motion, diarrhoea	* پوڳ:
nutritious dish of parched flour with nuts, gum, sugar candy fed to mother after parturition.	* پوڳاڙي پوڳهڙو: - پڳو
whimsical.	* پونٽياڙ: (پوراڻو)
dizziness.	* پونتر، پونري: (پنواڻي)
dizziness, impulse, melancholia, whorl.	* پونري: (قميري)
fear, dread, fright, phobia.	* پڻ پڻو ڀڄڻ: (ڀڻڻ، خوف، ڊپ)
waist, lumber region.	* پيٽ، بيٺ: (چيلھ وارو حصو)
brain.	* پيڇو: (مغز ميجالو)
protuberant- eyed.	* پيڏ تارو پيڏو: (کيڏو)
malleolus.	* پيڏو پيڏي: (ڀڻي)
brachiam.	پاڳر

ت

nursing, cherishing, care.	* تات، تات:
	(سنڀال)

side pull of an organ or a body

• تاذ:

part, squint.

(پاسيري چڪ، ٿيڏار)

eye ball, iris with pupil

• تارو:

(اک جو تارو۔ ماڻڪي)

palate, soft palate, hard palate.

• تارون:

ear- clap.

• تاري:

(ڪن بند ٿيڻ)

breast bone, sternum.

• تاکي:

(اينڊر)

fibre, fibril.

• تاندورو:

(ريشو تند)

hot fomentation.

• ٿٽاڪ:

(تپش)

fever, temperature, pyrexia.

• تپ:

(بخار)

remittent or continuous fever.

— ڌڙو تپ:

intermittent or tertian fever, malaria.

— واري جويا پيٽر تپ:

tertian fever, malaria.

— ٽيٽر تپ:

ague, fever with rigors, malaria.

— سيءَ تپ:

(سٿو تپ)

malarial fever.

— پوسلي تپ:

(مليريا بخار)

notural or night fever.

— چور تپ:

(هڏن جو تپ)

typhoid or enteric fever.	- مُدي جو تپ:
hectic fever of tuberculosis.	- دِق تپ:
blisters around lips after fever,	- تپ مُنڀي، تپ ڦلڻا:
herpes simplex.	
fever times or season.	• تپاڙي، تاپولي:
	(تپ جي موسم)
physical examination.	• تپاس:
palpation	- هٿ تپاس
percussion	- هٿ مان آواز تپاسڻ
auscultation	- تپاسڻي سان تپاس
stethoscope.	• تپاسڻي:
experiment, test, trial.	• تجربو:
dissolution, digestion.	• تحليل:
	(حل ٿيڻ، ڳرڻ)
seed, semen, sperm.	• نِخَر:
	(بج، نطفو)
mole, beauty spot.	• تِر:
fidgeting, restlessness.	• تِر تِر:
	(آتر وِلا)
blistering of foot, foot, soring.	• تِر تِرڻ:
pulve, powder.	• تِرڪي:
flivating black, eye speck, eye	• تير مِرو پَرودو:
spot, ocular speck.	

a tattoo, tattooing.

• ٺٺٺٺ ٺٺٺٺ ٺٺٺٺ:

(ٺٺٺٺٺ)

callosity, due to friction of skin.

• ٺٺٺٺ. ٺٺٺٺ. ٺٺٺٺ:

palm of hand, sole of foot.

• ٺٺٺ: ٺٺٺ

spleen.

• ٺٺٺ ٺٺٺ:

(ٺٺٺ. ٺٺٺٺ)

antidote, opium.

• ٺٺٺٺ:

(اوتار ٺٺٺ)

nocturnal emission.

• ٺٺٺ:

(احتلام)

restlessness, wriggling.

• ٺٺٺ. ٺٺٺ:

uneasiness, longing, yearning.

(لوچ ٺٺٺ)

cramps, convulsions, spasm.

• ٺٺٺ (ع).

(گڏڙيون. گڏڙي چڱي)

amulet.

• ٺٺٺ (ع).

gaze, stare, look.

• ٺٺٺ:

anxiety, worry.

• ٺٺٺٺ:

(خوف. ٺٺٺٺ. ٺٺ)

anxiety.

• ٺٺٺٺ:

body, soma.

• ٺٺ (ف):

(ٺٺ. جسم)

healty, sound and sane.

- ٺٺٺٺٺ:

health, recovery.

- ٺٺٺٺٺ:

(اروڳٺٺٺ)

- spout. • تین، تَن:
- reproduction, procreation, geniton. • تَناسُل (ع):
- swaddling clothes of a baby. • تَنجِل، تَنجَلو:
 (پاروتو پندل)
- nerve. • تَنَت:
 (عصب، عصاب) (ع)
- emaciated or wasted person. • تَنیفَرَو:
- thread, fibre, fibril. • تَنَد، تَنَدِ:
 (مشک جاریشا)
- bunch or tuft of fibers, as
 muscle, tendon etc. • تَنَدو:
 (تاندورا)
- to be wasted or amaciated. • تَنَدو سَرَط:
- caruncle of eye. • تَنِرَو:
- energy, strength, power, health,
 robust health. • توانائی:
- fever, malaise, light fever, thirst. • تَنوَنس، تَنوَنس:
- husk: of corn or seed, given as medicine. • تَنی:
- watery motion, diarrhoea. • تَنیر:
 (اهسال (ع))
- diarrhoea. • تَنیک:
- disease prone, hospital bug. • تَنیک ترو نہ چڈل:
- sulkiness, irascibility. • تَنیسو:
- nursing care, attendance to
 patient. • تیمارداری (ف):

ت

space left after removal of tooth.

• تَب:

(گُھب)

stammering strutting, lispig.

• تَتَّ، تَتَائِي:

(ہاتائی)

mother's milk.

• تَج: تَن

regurgitation of milk by baby.

• تَج اُگرن:

(کَی)

infantile eczema, skin crashe or lesens, vericles.

• تَدَرَا:

(آرایون)

frigid, cold, unconscious, senseless,

• تَدُو:

dead burn scar.

(غش، مثل)

cow pox, rinderpest.

• تَدِي:

(ماتا)

to eradicate, to up root, to transplant.

• تَدَارُن:

(کوري کيڙ)

cross-eyes, squint, strabismus.

• تَرَزَائِي:

(تِيڙاڻپ)

shivering, frembling, shaking,

• تَرَكِي:

tremors.

(تَرَك، تَرَكُو، تَرَكِي)

(تَرَكِي، تَرَر)

clinical thermometer.

• تَرَميٽر (انگريزي)

(تپ تپاسٽي)

urticaria, allergic rashes.

• تَرْهَن:

(چاپاڪو)

buttock, lip, rump.

• ٽٽرو:

fatigue.

• ٽڪڻ، ٽڪيڙو:

(ٽڪاوت)

spittle, saliva

• ٽڪڻ:

(پڪڻ)

thigh.

• ٽلهڙو:

(سٿر)

breast, udder, dugs, mamma.

• ٽٺڻ:

(بُبو اڙھ، ڇاتي)

oedema, swelling.

• ٽوٽڙ:

(آماس، سوج)

fatness, obesity.

• ٽوله، ٽلهائي:

bridge of nose, nasal septum.

• ٽوٺي:

(بانسو)

sheath.

• ٽيڪڻ:

(میان، ڪپ)

sac.

• ٽيلي، ٽيلهي:

ٽ

the space between eye brows .

• ٽر گئي:

nasion

(ٽر گئي)

an adolescent girl, now to wear

• ٽه ڪپڙي:

three clothes, including mantila.

(ڪنوار ي بالغ ڇوڪري)

elder virgin girl, maiden.

• ٽاٻر ٽاٻر:

- spasm, shooting of pain, stiffnes. • تات:
- (سختي، چڪ)
- hot fomentation. • تاتار:
- physiotherapy. • تڪور تڪور:
- fatigue or weakness, paralysis of an organ. • تارائي، تاروڻي:
- (سائائي)
- brittle or fragile bone, cartilage. • تاكلئون، تاكلو هڏو:
- syphilis, lues. • تاسي:
- (آتشڪ، آبله فرنگ)
- sun-burnt. • تامڻي:
- knee, leg. • تانڻو:
- (گوڏو تنگ)
- vaccinator. • تانڪارو:
- (تاکو ٽڪا لڳائيندڙ)
- adolescenting child, a pup. • تڀڙ:
- (بالغ ٿيندڙ ٻار)
- spot, speck, dot. • ٽپڪ، ٽپڪو:
- spots, spotted, speckled, dotted, skin rashes. • ٽپڪ ٽپڪ، ٽپڪيدار:
- (دٻڪ دٻڪ)
- testicle, scrotum, scrotal, hernia or hydrocels. • ٽٽ:
- (آنورا)
- a man with big or swollen testicles. • ٽٽڙ:
- fart. • ٽٽ:
- penis, phallus. • ٽٽو:

- child's penis. • تَنِي:
- crown of skull, pate, baldness. • تَپَر، تَپَرِي:
- (تَڪِي)
- illegitimate child. • تَپڪي جو:
- (ناجائز ٻار)
- collision. • تَڪَر، تَڪراءَ:
- crown, pate. • تَڪِي:
- incision, cut, vaccination, inoculation • تَڪو:
- to lance. (چھڪ، چير) • تَڪَر:
- function of arm and shoulder. • تَڪ:
- adolescent, pubescent. • تَڪ:
- (بالغ)
- oozing, leaking, dribbling. • تَمَن:
- (تيمو چٽاڪو)
- penetration, piercing, thrust. • تَنَب، تونب:
- penetration wound or injury. • تنبيل ٿڻ:
- maiming or crippling in arms and hands. • تَنَدَائِي، تَنَدَان:
- leg. • تَنگ، چنگهه:
- tip of nose. • تَڻِي:
- (نڪ جي نوڪ)
- gait. • ٿور:
- (چال)
- stool, excertion. • ٿورو:

- healing of wound. • ٺٲ ٺرڻ:
 cooling, be unconscious. • ٺرجڻ:
 elbow. • ٺوٺ, ٺوٺڻ:
 (ارڪ)
 knock, blow, slight injury. • ٺيس:
 opening, aperture, flow of blood. • ٺينڊي:
 (سنهي ٽارا رت جي)

پ

- cast, mould. • پاڻڻ:
 (بوٽي قالب, ڪارب)
 ear lobe. • پاڙي:
 (ڪڻ جي)
 skin infections, pyoderma,
 pyodermia. • پاڇڙو:
 (ڦٽ پڇي پوڻ جي حالت, پڪريز)
 the season of pyogenic skin or
 dermal infections. • پاڇڙي جي مند:
 root, radix. • پاڙ:
 radical operation, total eradication. • پاڙون پتي ڪڍڻ:
 one-sided, unilateral. • پاسارو پاسيرو:
 rib. • پاساريه پاسريه پاسراتي:
 one side of body. • پاسڙي:
 a woman with milk production before delivery. • پاسوٺڻل:

- the infection or sepsis of a wound. * پاڻي چورائين:
(ڦٽ خراب ٿيڻ)
- toes of foot. * پٻ (پٻ جو جمع)
teethless person. * پٻو:
(پڏو ڀٽ)
- intestine, gut, bowels, entrails. * پٽڪ:
(آندو)
- pupil of the eye. * پٽلي:
(ماڻڪي)
- a small, thin and weak child. * پٺ:
a stone or calculus in urinary * پٿري:
bladder, kidney or gall bladder, etc. (گردي مٿاني يا پٿي ۾ پٿري)
- extreme wasting or emaciation during illness. * پٽ پوڻ:
bandage, bandaging after dressing. * پٽي پٽي ڪرڻ:
back, posterior or dorsal aspect of body. * پٺا:
back, dorsum. * پٺ، پٺا، پٽي:
back bone, vertebral column, spine. * پٺيءَ جو ڪنڊو:
bony frame work of the body, skeleton. * پيجرو هڏائون پيجرو:
(هڏن جو ڍانچو)
- sepsis * ٻڃ:
(پونءِ پوڻ)
- mucous discharge of eyes, collected
at corners. * ٻڃ، ٻڃي:
(لڳ لڳدار)
- ano-rectal part, cut, crack. * ٻڃ:
(ٻڃو)

- tail, sting, cut. * پڇڙو:
- the tail or caudal end of back bone, * پڇڙي:
- sacrum, coccyx. (ڊمچي)
- ano-rectal region. * پڇو:
- (پڇ، چپ، سپرويا سفرو)
- rectal prolapse. * پڇونڪرڻ:
- wrinkles on forehead. * پڌام:
- breath, life, etheceal energy. * پرائ:
- awareness, consciousness, * پرهوڌ:
- wakefulness, wisdom, sazacity,
- advice, counseling, consolation.
- sense, comprehensives ,awareness, knowledge * پرجه:
- (سمجه)
- cover, sheath, protection, screen, * پردو:
- veil, curtain, preventives, shelter, (پوش، غلاف، گل، چمڙي)
- skin, dermis, epidermis.
- thin curtain or screen, partition. * پردي:
- blister. * پړڪڻو:
- (ڦلڻو ڦلڪڻو)
- care. * پرگهور:
- (سنڀال)
- gonorrhoea, a venereal or STD * پرميل:
- disease. (سوزاک: هڪ زناني بيماري)

abstinence in sickness.

• پرهیز:

(حکری زک)

graying of hair in old age.

• پریا اچن:

(اچا وارثین)

caul, a baby born with unruptured

• پڑ:

amniotic membrane covering its head.

(کڑی ہڈجن)

abnormal eye lashes growing inside

• پڑوال:

edge of eyelid, causing irritation from

(پروار)

friction on eye ball, trichiasis (6).

medicinal herbs.

• پساڑکو:

(جڑیوں ہونیوں)

breath, respiration, prana, last breath.

• پساہ:

breast, mammary gland, bosom.

• پستان (ف):

(أرمہ بیو چاتی، تر)

sweat, perspiration.

• پسینو: (ف)

(پگھڑ)

spittle, saliva.

• پک:

decotion, draught, potion.

• پکاوت:

(کاڑھو سٹی)

sepsis of wound, septic wound.

• پکریڑ:

foot, pes.

• پگ، پگ:

sweat, perspiration.

• پگھڑ:

plaster, medicinal plaster.

• پلستر:

(لیپ)

- eyelid. • پلڪَ:
- plague, black death, epidemic. • پليگ (انگريزي)
- (طاعون، وبا، وڏي بيماري)
- eyelash. • پنبُ، پنبُڻي:
- (پلڪ، چپڙ، پنجهڙ، پنبڻي)
- measles. • پنجهڙي:
- (ارڙي)
- all fingers of hand, all toes of feet, open hand, claw. • پنجو (ف):
- head. • پنجهڙو:
- a cripple with maimed upper and lower limbs. • پنگل، پنگلو:
- (اڀاهج)
- calf of leg. • پني:
- (بگ يا بڪي)
- last breath or gasp. • پوڻي پوڻ:
- poultice. • پوڻيس (انگ):
- (لپري)
- phalange, phalanx. • پور، آگر جي پور:
- (ڳري)
- whim, fancy, caprice. • پوڙو:
- whimsical, capricious. • پورا الو:
- (ريچڪ، سوداء، جوجڪي)
- full term pregnancy. • پورين مهيني:
- (ويسرتي)

skin, dermis, poppy.

• پوست:

(پست جي ڪڙ)

the miasma from damp marshy land

• پوسلي:

causing malarial fever.

(پومل سبب ٿيندڙ مليريا)

(تپ)

caudalend, hinderpart, hollow, empty,

• پول، پولهه:

space, hole, origice, pelvis, pelvic girdle.

pus, purulent. discharge from septic

• پونءَ:

wound.

purulent, putrid.

• پونٽرو:

posterior or dorsal aspect of body, dorsum.

• پونياڙي، پوياڙي:

deficiency, feebleness, sickness,

• پوٺائي:

illness.

cotton pledget, cotton swab.

• پوٺي:

(پهو ڦينجهو)

a woman pregnant for the first

• پوٺيني، پٺيني:

time, primigravida.

(پهريني)

mother having first child

• پهراڻ، پهريتو:

promogenitus.

pang, sharp pain.

• پهوڙ:

adomen, belly, womb.

• پيٽ:

digestive juices.

- پيٽ رس:

conception.

- پيٽ رهڻ:

pregnant.

- پيٽ سان:

pregnant. - پيٽ واري:

excrete, stool, shit. - پيٽان ويهڻ:

(پيٽان ويهڻ، ڪاڪوس ڪرڻ، هنگڻ)

amoebic dysentery. * پيچ، پيچش [ف]:

(شوري)

foot, pes. پير:

(پگ، پڳ)

polopumph-olyx. - پيرن ڦوٽ:

to be pregnant. - پيرين پاري ٿيڻ:

old person, aged. * پير، پير مرد:

(پوڙهو، ڪراڙو، پڙو پير سن)

pain, anguish, trouble, distress, * پير، پير:

sickness, illness.

urine. * پيشاب [ف]:

(مٺ، ريلو)

voiding, micturation. - پيشاب ڪرڻ:

(ناڙا چوڙ)

forehead, brow. * پيشاني [ف]:

(نرڙ نراق)

female genital organ, vulva. * پيڳ:

(زنانو عضو، فُرج)

patch, graft. * پيوند [ف]:

(چتي، قلم، گنڊ، جوڏ، گانڊاپو)

penetration. * پيڻ:

ج

examination, scrutinisation, testing, search, investigation.	• جاچ، جاچڻ: (چڪاس، چڪاسڻ)
investigation.	- جاچ جوڇ:
investigation.	- جاچڪڙ:
examination, scrutinisation, testing, search, investigation.	- جاچنا: (جاچ جوڇ)
detection, spying.	• جاچُومِي: جاسوسي (چڪاس)
magic, charm, spell, enchantment, sorcery, bewitchment, curse, evil-eye, hex.	• جادُو: (سحر، سايو پاراتن نظر)
black magic, black art.	- ڪارو سفلي جادو:
twins: born in same delivery.	• جاڙا ٻارَ جاڙا ڦڙ.
anxiety, worry, depression.	• جاس [ع]: (پريشاني)
wakefulness.	• جاڳت:
life, spirit, soul, breath, prana.	• جان:
awakening, awareness,	• جاڳرتا:
consciousness, insomnia,	
sleeplessness, watching, vigilance.	
scratch.	• جانڻوٽن جانڻورو:
	(رهڙ، رانيوٽن، اڻيوٽو)
instinct, innate nature, animal,	• جُولِٽ [ع]:
instinct or nature.	(فطري عادت)

instinctive, innal.

• جِيلِي:

(فطري)

forehead, brow.

• جَبِين [ف]:

thigh, knee.

• جُثَّ، جوث:

durability, retention of semen,

• جَتَا:

extension of semen discharge time.

(امساك، جوث)

body, soma, corpus.

• جُثُو [ع]:

(جسم، بدن)

whim, caprice, impulse.

• جُجِجِي، جوججِي:

(پوڻ سوڌاء، ريجڪ)

cripple, invalid, feeble, weak,

• جَڏ، جَڏو، جَڏال:

emaciated, helpless, sick, stupid,

worth less, aged, maimed.

invalidity, disability, crippleness,

- جَڏائي:

maiming, unworthiness.

(معذوري)

leprosy, lues.

• جَڏام [ع]:

(ڪوڙهڻ)

attraction, absorption.

• جَڏب [ع]:

(چوسجڻ، چوهجڻ)

intense desire, ardent desire,

• جَڏبو [ع]:

passion, emotion, sentiment.

bacteria, micro,organisms.

• جراثيم [ف. واحد. جرثومو]:

(جيوڙو)

surgery, surgical operation.

*جراحت، جراحي [ع]:

(وَدْتُكَ)

surgeon.

-جراح:

(وايدو)

flow, flux of blood, discharge, drip, prostataria,

*جریان [ع]:

secretion of prostate through urethra.

root, radix [L], origin, basis.

*جَرَّة:

medicinal herb.

*جَرِّي بُوتِي:

(اوشد)

body, soma, corpus.

*جَسَدُ [ع]:

(جسم بدن)

bodily, corporeal, carnal.

- جسماني:

anxiety.

*جُحِطِي:

(پريشاني، جُطِي)

concentration, deep absorption,

*جُحِيت:

meditation.

(گوڑهائي، گھوڑدل هٽڻ)

liver, bepar [G].

*جِگَر [ف]:

(جيرو، جيرواندي)

hepatic.

- جِگري:

purgation, purgative,

*جَلَاب:

aperient, laxative, julep.

dropsy, ascites, anasarca, hydro

*جَلَنَدَر:

peritoneum.

(پيت پر پائي پرجڻ)

sexual intercourse, coitus,

*جَمَاع [ع]:

concubitus, coition, copulation, sex.

(سنپوگ)

clavicle, collar bone.

• جناخ:

(ھنسل)

tranquility, serenity, peace of mind,

• جَمِيعَت [ع]:

life, body.

(جان جیو جند)

genus, kind, gender, sex.

• جنس:

birth, genesis.

• جنم:

mania, undue, elation and

• جُنُون:

pathological excitement, madness.

(چریائپ)

maniac.

- جُنُونی:

(چریو دیوانو)

youth, puberty adouscence, adulthood

• جوانی [ف]:

decotion.

• جوشاندو [ف]:

(کاڑھو)

indigestion due to over eatings.

• جوگیر، جوگیر، جوگیر جرج:

(آقري بدھضمي)

insect, vermin.

• حیث:

(جند، کینٹون)

tiny living organism.

• حیثا:

micro- organism.

• حیثامرو:

easy or proper digestion.

• حیثو، حیو:

(هاضمو)

life, living organism.

• حیو:

(حیو)

for life, living, life, age.

• حیوت:

life, living being, spirit, soul, mind,	• جيء:
heart, breath, prana, health,	(جان جند، ساه)
disposition, temperament.	
living being.	• جيئرو:
	(ساهوارو)

ج

chest congestion, expectoration,	• چارو:
reticulation, fibrosis.	(بلغمي ڪيفيت)
jaws.	• چاڻ چاڙه، چاڙي:
lower jaw, mandible.	- هيٺين چاڙي:
upper jaw, maxilla.	- مٿين چاڙي:
dwarf, pygmy, midget.	• چامڙو:
dwarfism.	- چامڙائي، چامڙائيت:
long-legged.	• چانگهو:
tongue, glossa [G].	• چپ:
large tongued.	- چوڙو:
soft downy hair on body, down.	• چٽ:
	(سٺا جسماني وار)
paronychia, nail sepsis, cotton	• چٽي:
pledget, whit low, suppurative	(اگر ويڙهي)
inflammation around a finger nail.	
an aquatic, worm, hirudo	• چٽر، چوڙ:
medicinalis leech. placenta.	

after birth, uterine discharge after	• جڙ، جڙ:
delivery of baby, placenta.	(اوڙ آنڙ چير)
root, radix [L], age, power, strength, generation.	• جڙهه، جڙهه:
	(پاڙ)
birth, labour, parturition, delivery, act of	• جڙيم:
expelling the baby from the mother's body,	(جنم جڙڻ)
being born.	
birth to be born, growing, being congealed,	- جمڻ:
or coagulated or frozen, adhesion.	(چاپو)
leg.	• جڙنگهه:
	(تنگ)
long- legged.	• جڙنگهڙ، جڙنگهڙيل:
	- چانگهو:
	(ڊگهي تنگ وارو)
thigh bone, femur.	• جڙنگهي:
	(سڙ جو هڏو)
to give birth, to deliver.	• جڙڻ:
	- جڙ:
leech, after birth.	• جڙڙ:
	- جڙ، جڙ:
	(اوڙ)
jaw.	• جوڙي:
	(چاڙي)

ear-lobe.

• جُول:

(پاڙي)

tick, a blood sucking parasite.

• جَوَ جَوَ جَوَ:

جھ

gangrene.

• جھامرو:

(نگرو)

dim-sightedness.

• جھانورائي جھانئين:

anguish, bereavement, pain.

• جهر، جهورائي جهوري:

lusty oozing or trickling of sexual

• جھڙڻ:

secretion, sexual salivation or dribbling.

(مني خارج ٿيڻ)

stroke, possession by demon.

• جھڙپ:

heat-stroke, sun stroke,

• جھولي جي جھڙپ:

hyperpyrexia.

(ست، جھٽ)

scratch, bruise, abrasion.

• جھڙڪو:

(رهنڊ، رانڊوٽو ڪاٺ)

hunch, hump.

• جُھڪَ:

(ڪُٺ، ڪُٺ)

membrane, mucous membrane,

• جھلي:

peritoneum.

(منهو پردو)

the first hair on baby's head.

• جُھنڊ:

(جھنڊ)

glance of sleep, caprice.

• جُھوتو:

very old.	• جھور:
ancient, old man.	• جھونو:
to be feverish.	• جھون:
	(ڪٽس، ٽپ)
malaise, feverishness.	• جھين:
	(ملڪو ٽپ)
thin and lean, feeble, weak, low,	- جھيٽو:
low grade fever.	(ڪمزور ملڪو)

چ

chewing, mastication.	• چاٻ، چاٻو، چٻ، چٻڪو:
electuary.	• چاٺو:
	(ڦڪي)
extensiveness of wound.	• چاڏ:
	(ڦٽ جو ڦهلاء)
health recovery.	• چاٺائي، چاڪائي:
	(چڱ پلائي)
cut, tear, fissure, laceration, ulcer.	• چاڪ:
	(چيڙ، ڏڙ، ٽاڙ، ڦٽ)
related to skin, cutaneous.	• چامائو:
	(چمڙيءَ جو)
hare- lip.	• چانچو:
pricking, prickly sensation	• چٻ، چٻ، چٻڪار
	چٻڪو:

- mind, concernness. • چٽ:
- anus. • چٽ:
- (مقعد، گديا)
- buttock, hip, gluteal region. • چٽر:
- (هٽڻ، ڏڏي)
- scar, mark of wound after healing, • چٽ، چٽڪو چٽو:
- scarification. (قت جو داغ، چٽل قٽ)
- the effect of heat or medicine, • چٽڪار:
- lubrication.
- cuts, incision. • چٽڪارو:
- (چير)
- scaly(branny) eruption of the • چٽي:
- skin, a fungle infection with (چمڙي تي اڇا ڪارا نشان-داغ)
- buff- coloured patches on the
- chest, neck and shoulders,
- pityriasis versicolor, leprosy.
- stained, spotted, scareed. • چٽيل:
- (داڳي)
- lips, upper and lower. • چٽ:
- thick lipped. - چٽو، چٽو:
- mucus collected at corners of eye. • چٽي، چٽيون:
- (پچي، پچيون)
- a person with eye mucus. - چٽير:
- (پچر)

stroke, blow, injury.

• چَپِیٲ:

(جھڑپ)

a blood sucking parasite, tick.

• چَچَرُنُ:

(گوئڙ، جِجا، نہ چڏ)

a person with small or slitted eyes,

• چُچو:

clim, sighted, purblind.

(چونچو، چنجهو)

female genital organ, vulva,

• چُڏ:

pudendum feminae, vagina.

groin, inquen [L.], inguinal region.

• چڏو چڏا:

(نرو نرا)

waist.

• چَڙِي:

(چيلھ، ڪمر)

hole, cavity, pit.

• چَڙِيو:

(گڏ، سوراخ)

appetite.

• چَڙ:

(ٻک)

idiot, silly.

• چَڙپٽ:

hemp extract, cannabis resin, marijuana, pot.

• چَڙس، چَڙش:

foot.

• چَڙن:

(پير، قدم)

fox-mange, alopecia areata, a patchy

• چَڙند وار:

baldness on head, moustache or beard.

(چوڊ وار وال چرو)

hole, cavity, pit, rut, wound, furrow.

• چَڙو:

to suffer an unresponsive lingering disease.

• چَڙڻ:

- eye, ophthalmos [G.] oculus [L.] : چشم [ف]:
(اک، نیٹ)
- icapacitating pain low down in the : چڪ، چڪو:
back, lumbago. (چيلھ ۾ سخت سور)
- examination, investigation of a : چڪاس:
disease, clinical testing.
- incontinence or dribbling of urine. : چڪاس:
(پيشاب وهي ويڃي)
- a chornic discharging or purulent wound, ulcer. : چڪندڙ ڦٽ:
(رئندڙ زخم)
- anxiety, worry. : چڪور:
treatment, remedy, therapy. : چڪتا:
(علاج)
- to uproot, to eradicate. : چڪي پٽڻ:
pricking, anxiety. : چڪو:
(چپڪو)
- eye. : چڪس:
(اک)
- to suck mother's brast for milk. : چڪڙڻ:
to suckle, to feed with milk from the breast. - چڪڙائڻ:
sucking baby. - چڪڙيو:
- the pock-marks or scars left after : چڪھ، چڪھ، چڪھ:
recovery from small pox. (ماتا جا نشان)
- puck-marked. - چڪھڙ:
(سنٿرا)

چوڻ	چڱائي
health, recovery.	• چڱائي:
	(چاڪائي)
gait.	• چَل:
	(چال)
forty-day, post- delivery confinement for mother.	• چلو:
	(چلو چاليهو)
socket or orbit of eye.	• چُلھ:
shrinkage of eye ball in orbit buphthalmos.	- چُلھ ٿيڻ:
Skin, cutis [L.], derma [G.].	• چَمَر:
	(چمڙي ڪل، پوست، جلد)
itch- mite sarcoptes scabiei, which causes	- چَمَر جُونڙ:
a highly contagious itch, the scabies.	
a sticking blood sucking mite.	- چَمَر چچڙ:
skin.	• چَمڙي:
	(چَمَر ڪل)
defect, flaw, deficiency.	• چَمڪ:
sole or palm with fingers.	• چَنبو:
	(پنڃو)
anxiety.	• چنتا:
	(اونس اُڪو اُڌڪو ٻڌڻي)
tertian fever.	• چوٿڙ تپ:
	(چوٿو سياري جو تپ)
hurt, blow, injury.	• چوڻ:
	(ڌڪ)

top of hand, crown of skull, apex	• چوڻي:
to suck.	• چوپڻ:
	(ڏاڻڻ، چوسڻ)
infant, baby.	• چوچڪو:
	(ٿڃ ڏاڻڪ)
partially opened eye lids.	• چوپچاڻ:
	(چنجهائي، چنجهائيپ)
small eye balls nipple.	• چوچي:
	(ڏونتي، ٻنڊي)
anxiety.	• چور ڪورا:
	(آند مانڌ، هر ڪر، ڳلتي)
digestive powder or pulve.	• چورڻ:
	(چورو پورو ڪٽو ٽڪي)
pain and aches, fatigue, exhaustion.	• چوڪڙو:
	(سور ٿڪ)
thigh.	• چونهه، چونشن:
	(سٿر)
face, visage, countenance.	• چهرو:
	(منهن، رخ، رو)
cut, incision.	• چهڪ:
	(چير، چيرو وڏ)
pain, cut.	- چهڪو:
slight cut.	- چهڪ:
shight- penetrating wound or injury.	• چهنگر:
	(چهنبدار)

dripping. چٽاڪو:

to leak, ooze, exude. چٽڻ:

(وهڻ)

awareness, awakeness. چيٽ:

consciousness, sensibility. (هوش)

dressing and bandaging, nursing. چيٽ:

care and attendance of patient. (سٺيال، تيمارداري)

little finger, little toe. چيچ:

cut, incision, tear, split, crack open, slit. چيڙ، چيرو:

to cut, incise, to deflower, to - چيرو ڏيڻ:

deprive of virginity or maidenhood.

mucus, stickiness, glutinousness. چيڙ، چيڙهه:

adhesion, viscousness. (لڳ لڳه لڳ لڳ)

mucous, viscous, viscid, sticky, - چيڙالو، چيڙهالو:

glutinous, adhesive.

waist, lumber. چيلو:

(ڪمڙ، ٻيٽ)

lumber pain, labour pains. - چيلو، پرجي وڃڻ:

(ويم جا سور)

cut, incision. چيٽ:

چ

chest, breast, bosom. چاٽي:

(سينو، آره، ٻيا)

- urticaria, nettle, rash, hives, allergic skin eruption of multiple itchy weals, angio, neurotic oedema. • چاپاڪو چُٽاڪو: (سيتانگ، ڏڙر دان دان)
- vomiting, emesis. • چاڏڏ:
- acidic or sour belching, heart burn, acidic regurgitation. • چار اوگراني: (ڪٽيون اوگرانيون)
- a person with six fingers and toes. • چاڱو:
- blister. • چالڻو چالو: (چُلڻو ڦلڻو ڦوڦيندو ڦلوڪڻو)
- conjunctivitis (palpebral), mumps, parotitis, blister, easily digestable. • چالي: (اک اٿڻ، ملي، چالو)
- blinking of eyes. • چانپ: (اک چنپ)
- possession by evil discarnate entity. • چانو: (سايو)
- freckles. • چانوان، چانڻيون:
- filtration, sighting, sieving. • چانائي:
- shade. • چايا: (چانو)
- hydrophobia, rabies. • چٽڪڻائي: (هڙڪائي)
- mad, rabid dog or man. • چٽو: (هڙڪيو)
- healing, cure, discharge of semen. • چُٽاءُ:

quarantine or isolation for prevention of	• چلو:
highly contagion disease, isolation of	(ویر یا چوت بیماریہ)
mother of new born baby for 12 days,	پر پری رہڻ جي حالت)
abstinence, retreat.	
termination of isolation or abstinence.	- چلو ڇا تارڻ، چلو ڌوئڻ:
eye.	• چَمَر:
	(اک)
cooling.	• چَمَر:
hernia.	• چَن، چَن:
	(چڪي)
one blink of eye, first coating or plastering.	• چَنپ:
eye-lash.	• چَنپَر:
	(پنڀڻ، پنڀڙ، پلڳ)
vomiting.	• چَنڊ:
cleansing, debridement, surgical	• چَنڊ چارڻ:
cleaning of wound.	
ejection for vomiting.	• چَنڊ ڪو:
to take bath after recovery from disease.	• چَنڊو هڻڻ:
	(عمل صحت)
frequency of micturation, polyuria,	• چَنگه:
tooth pick, ear - pick.	
contact, contagion.	• چُوت، چوپ:
scab.	• چوڏي:
	(ڪڙي)

continence of urine, blood or any	• چوڙ:
other body fluid, discharge of body	(اخراج)
secretion, e.g. semen.	
to urinate, to discharge semen.	- چوڙ ڪرڻ، چُٽڻ:
nostrils, nares, anterior nasal opening,	• چوٽو چوٽي:
choanae, postterior nasal orifice.	(ناڪوٽو)
small abecess.	• چوندو:
	(چُهَنڊو)
the tip of nose.	• چونڊي:
touch contact.	• چُهه چَو:
sour belch, acidic eructation,	• چهر اوگرائي:
heart burn.	(چار اوگرائي، کٽي اوگرائي)
to touch, the sense of touch.	• چُهڻ:
fits, status epilepticus, convulsions.	• چيڏڪڻ:
	(مرگهي جي بيهوشي/دورو)
discharge or mucus from nose, nasal	• چينڏو:
discharge.	(سنگهه، بوگو)
end, extreme, cut, incision.	• چيه:
	(پچاريه چير، چهڪ، وڏ)

ح

skilled physician.	• حاذق [ع.ا]:
	(هاڻڪ)

- retentive memory. • حافظو [ع.]:
(يادگيري)
- pregnant. • حامله [ع.]:
(گريطي، گريوتي، گورھاري، ڏکي)
- a pill, a seed, grain. • خَب [ع. جمع خَبُوت]:
(گوري)
- retention, inability to pass e.g. urine,
withholding, holding breath, suffocation. • خَبَس [ع.]:
(اُپس)
- common carotid artery. • خَبَلُ التَّوْرِيد:
(شاهرگ)
- heat, harmth, fever, temperature,
virulence. • حِدْت [ع.]:
(گرمي)
- heat, harmth, burning, fever,
temperature, blood circulation. • حَرَاظَت [ع.]:
(بخار تب)
- natural body heat, physical warmth. - حَرَاظَت عَزِيزِي:
- movement, motion, motility, action,
motor activity, animation. • حَرَكَت [ع.]:
(چرپر)
- sense, sensation. • جِس [ع. جمع حواس]:
(اندري)
- inner sense, perception. - حس باطني:
- outer of physical sense, sensation. - جِس ظاهري:
- common sense, collected data of senses,
sensibility. - جِس مُشْتَرَك:
- special five senses e.g sight, equilibrium, hearing, smelling,
tasting. - حس خاص [جمع: خاص حواس]:

sensitive.	• حَسَّاسُ [ع.]:
sensitivity.	- حَسَّاسِيَّت:
enema.	• حَقْنُو [ع.]: (دُوش)
skill, wisdom, art and practice of ancient greek medicine.	• حِكْمَتُ [ع.]: (طِبَابَت)
skilled, wise, practitioner of greek medicine.	• حَكِيم:
throat, pharynx, the cavity at the back of mouth.	• حَلْقُ [ع.]: (نَزِّي)
features, figure, description of a person.	• حَلِيلُو [ع.]:
pregnancy.	• حَمْلُ [ع.]:
be pregnant.	- حَمْلُ تَيْت:
to miscarry, abort, abduct	- حَمْلُ كِيرَاي:
throat, gullet, oesophagus.	• حَنْجَرِي [ع.]: (نَزِّي گَلُو)
life, existence, age.	• حَيَات [ع.]:
life span, livingness, total age, existence.	- حَيَاتِي:
vitamins.	- حَيَاتِيُون:
	(وَتَامِن)
menses, menstruation.	• حَيْضُ [ع.]: (كِيژَا، زَنَانِي، زَالَاٹُو)
illegitimate child, bastard child.	- حَيْضِي بَاؤُ قُر، حَرَامِي قُر:
means, to heal of cure.	• جِيلُو وَسِيلُو:

living being, animal, cattle, beast,
senseless, stupid, lusty, savage.

• حيوان:

خ

itching, pruritis, prurigo, local,
generalized and psychogenic
(widow's itch).

• خارش، خارش:

(کاج، کاجي، کاج، کاج، کنهرو)

ڪرنهن، ٿرٿر، ٿرٿر)

quality.

• خاصيت [ع.]:

dust, powder, ash, element earth.

• خاک:

space, vacuum, emptiness, crack,

• خال:

fissure, hole, a mole.

black mole, naevus.

• خال سياه:

(بهر)

defect, flaw, deficiency, immaturity.

• خامي:

(ڪمي، گهٽتائي)

craze, fad, whim, obsession.

• ضبط [ع.]:

circumcision, excision of the prepuce of penis.

• ختنو [ع.]:

(ظهر)

female circumcision, excision of

• ختنو زنانو:

clitoris and labia minora of vulva, a

(زنانو ظهر، جيڪو ڪن

practice in Egypt, Somalia and other
countries of Africa.

آفريڪي ملڪن ۾ ٿئي)

intellect, comprehension, wisdom.

• خرد [ف.]:

throat clearing sound, death rattle.

• خُرڪي:

(گهرن ڪوڙا، گهرڪي)

wretched, miserable, afflicted,	* خست [ف.]:
distressed, sick, injured, wounded,	(کُتِل)
fatigued, worn.	
measles, morbilli.	* خسرو:
	(اُرڑی ننڊي ماتا، کُسرو)
eunuch, neuter.	* خسرو:
	(کدڙو)
dry, dehydrated, withered.	* خُشڪُ:
	(سوڪَ)
madness, insanity, hypochondria,	- خُشڪُ دِماغِي:
melan cholia.	
dryness, dehydration, dryness of the	- خُشڪِي:
mucous membrane of nose or mouth, thirst.	
fear, dread, terror.	* خَشِيَت [ع.]:
quality, virtue, tait of character.	* خَصَلَت [ع.]:
castrated, emasculated, gelded, without balls.	* خَصِي [ع.]:
craze-crazy	* خَفْتُ [ع. خفقان]:
hypochondria, melancholic.	(جنون - چريائپ)
	- خفقان، خفتي
hypochondria, hypochondriasis,	* خفقان [ع.]:
excensive anxiety about one's health.	
hypochondriac.	- خَفَقَانِي:
anxiety, worry, reluctance, hesitation.	* خَلَجَانُ [ع.]:

humour, disposition, temperament, there : خِلَاطُ جِ اخِلَاط [ع.]:

are four types or humours-

blood (sanguin), phlegm (phlegmatic) صفراوي، دموي، بلغمي

bile (bilous), melancholia (melancholic) ماليخولي / سوداوي

disorder, disturbance, derangement, : خَلَل [ع.]:

defect, flaw, interference, interruption.

mental disturbance or derangement. - خَلَل دماغ:

intoxication, drowsiness. * خُمَاؤُف [ف.]:

(نشو مدهوشي)

leaven, yeast, saccharomyces, which causes : خَمِير:

fermentation, nature, disposition, adolescence,

puberty, extract, tincture, essence.

fermented and richly sweetened medicine. - خميرو:

scrofula, tuberculosis of bones or lymph : خَنَازِير:

glands, scrofulous or tuberculous (پيٽرا)

cervical lymphadenopathy.

sleep, dream, vision. - خُواب [ف.]:

(سپنس روتا)

soporific, hypnotic, sleeping pill. - خواب آور:

self. * خُود [ف.]:

pride, vanity, arrogance, self- - خُود پَرستِي، خُود پَسَندي، خُود

conceit, self-praise, egoism, بيني، خُود ثَنائي، خُود سائي، خُود

egotism, narcissism. : نَمائي:

sucide.

- خودکشی:

(آپگھات، آترهتیا، بتول)

self-ego, self- concionsness, self,

- خودی:

the 'I'.

(انیت، انانیت، آپو اهنکار)

selflessness, rapture, trance, ecstasy.

- بیخودی:

(جذب)

food, diet, nutrition, nourishment,

* خوزاک [ف.]:

tonic, a dose of medicine.

(کاج، کاڈو غذا)

happiness, gladness, cheerfulness, joy,

* خوشی [ف.]:

rejoicings, griety, glaece, delight,

(سرہائی، سک، راحت،

pleasure, mirth, merriment.

آسودگی)

fear, dread, terror, phobia, morbid

* خوف [ع.]:

fear, phobos [G.].

(دب، دج، دیجڑو یو اڈکو

آلکو اندیشو دہشت)

Sanguis [L.] blood, haeima [G.],

* خُونُ [ف.]:

red viscid fluid filling the heart and

(رٹ، مردم کُشی، جیوہتیا)

blood vessels of body, homicide,

murder.

pure red blood, blood serum, tears

- خُوناب:

of blood, red, colour.

[خون + آب]

hepatic blood, the blood of liver,

- خُون چگر:

portal blood.

bloody motion, diarrhoca or dysentery.

- خُونی دَسْت:

bloody haematic, blood- stained.

- خُونین:

thought, notion, idea, concept,	• خيال [ع.]:
conception, image, imagination,	(سوچ، ويچار، پچار تصور
fancy, vision.	وهمر گمان، ديان)
information, informative.	- خبر:
	(جان، جان ڏيڻ، جان ڏيندڻ)

د

pressure.	• داب:
	(دباء)
clinic, hospital.	• دارالشفاء، دارالعرض:
	(دواخان، شفاخان، مطب، اسپتال)
drug, medicine, cure, remedy.	• دارون [ف.]:
	(دوا)
cure, remedy, treatment, therapy.	- دارو درمان:
	(دوا علاج)
druggist, pharmacist, chemist.	- دارو فروش:
spot, speckle, speck, stain, mark,	• داغ، ڊاڳ [ف.]:
taint, blemish, burn, brand,	(نشان، ٽڪو، ڏنڀ، ٿڌو، وڏ، چير،
stigma, injury, wound, scar,	رخم، ڦٽ)
cicatrix.	
curative, curing, healing,	• دافع [ع.]:
repellent.	(چٽائيندڙ)
wisdom, sagacity, shrewdness.	• دائمي، دانش، دانشمندي [ف.]:
	(ڏاهپ، سياست، فراست، فهم)

awareness, cognition, knowledge, *دانیستگی [ف.]:

information. (جَارِ واقفیت، اطلاع، خبر)

cough. *دانیستی:

spots, drops, seeds, skin, rashes, *دَارِ دَاغ:

vesicular eruptions, dermal (دَاغ، بَج، پُشان پُر پُر، سِئرا، تِر تِر)

lesions, furunculosis.

spot, stain, seed, grain, skin rash *دالو:

or lesion, boil, furuncle, bleb, (دَاغ، بَج، کُٹو کُٹو، کُٹو کُٹو)

vesicle.

chronic patient, ever sickly, *دائمر المریض [ع.]:

permanently diseased, hospital (سدا وِوِگی، سدا بیمار سدا مریض)

bug.

female mid wife, birth attendant, *دائی:

wet nurse, child's nurse, baby-

sitter, foster, mother, obstetrician.

mid-wifery, bostetcics, birth attendance, - دایو دایائی:

child nursing, baby- sitting.

male mid wife or birth attendant, - دایو:

obstetrician.

posterior, bottom, end, cauda [L.], *دَیَر [ع.]:

anus. (پولہ، گُدی، مقعد)

delirium. *دَیَر، دَیَر:

(وَقِل، اُکِر، اُکِل، اُکِر، بائک)

- pressure. * دَاب، دَب، دِباء، دَبَالَتْ:
- blood- pressure. - رتو دِباء:
- gums gingiva [L.]. * دَب: (دِهار مالهي)
- measles, morbilli. * دَبَسَرَو:
- (اُرَڙِيه ننڊي ماتا)
- Spot, skin rash, macule [L.]. * دَبڪُ:
- (دِپڪ دِپڪ، داڻ داڻ)
- pregnant. * دُپَستي، دِوِستي:
- (حمل، حامله)
- tooth, dens [L.]. * دَڇُن:
- (ڏنڏ)
- corn, cornu [L.]. * دِڏَرَو:
- (ڪڪرو)
- buttock, gluteus [G.], gluteal region, hip. * دُڏِ:
- (هُنڊڻ)
- buttock. * دُڏَو:
- (دُڏِ، هُنڊڻ)
- degree, grade, state, class. * دَرَجو [ع.]:
- pain, ache, affliction. * دَرْدُ [ف.]:
- (سُور)
- twinge, cramp, twisting pain. * دُرَڙِي:
- (گليڙِي وٺ، مروتو، سُوت)
- crack, split, seam. * دَرَز:
- (چيڙ، ڦوٽ، ڏاڻ خال، ڦوڙ)

eye sight or vision, looking, seeing.

• درشت [هـ]:

(دید، بصارت، نیرت، دَستِ)

(جوت)

perception, cognition, awariness.

• دَرَكُ [ع]:

(ادراک، پروق و قوف)

cure, treatment.

• دَرْمَانُ [ف]:

(علاج، دارین)

distressed, troubled, helpless, incurable.

• درماندہ درمانده:

(بیوس، مصیبت پر)

blood stain, a big blot or stain.

• دَرِگُ:

(داغ، دہو)

diarriahoe, motions, purgatiess.

• دَسْتُ:

(اسهال [ع.ا.], تیک، جلاب)

hand

• دَسْتُ [ف]:

(هٲٲ)

healer, excellent physician

_ دَسْتُ شفا:

(شفا جو هٲٲ، معالج، حاذق)

flour poultice for a burn.

• دَسْمَرُ:

(پوٹیش)

ten orifices of human body- 2 eyes,

• دَسَوَانُ:

2 ears, 2 nostrils, mouth, urethra,

(جسم جا ٲٲٲ سوراخ: ٲٲ اکيون،

anus, and opening on crown of

ٲٲ کن، ٲٲ ناسون، وات، ٲيشاب

head.

جي جاء، کاکوس جي جاء ٲٲ

ٲٲٲ ٲٲ نرم جاء)

- thin and lean, consumptions, pulmonary tuberculosis. * دَقُّ [ع.]: (ڏهرو ڦٽون جي سلهه)
- heart fever low grade fever with sweating at night, tuberculosis. - دَقُّ ٿپ: (سلهه)
- hectic beat, pulsation of blood in the heart and blood vessels, pulsation or throbbing of blood vessels at temples. * دڪِ دڪِ: (دل جي ڌڙڪن)
- anxiety. - دڪِ دڪو:
- shock. * دڪُو: (دڌڪو)
- pain, ache, grief, sorrow, anguish, misery, suffering, distress, affliction, sickness. * دڪِ: (ڏڪ)
- throat, sternum or breast bone, the pit or fossa at top of sternum or sterno-clavicular joint. * دڪڏڏڏي:
- lump of blood clot, blob of sputum, lump of flesh * دڳِ: (گوشت، رت جو لوٽڙو)
- heart, cardia [G.], the blood pumping vascular organ, heart. * دِلِ:
- nausea. - دِلِ ڪڇي ٿيڻ:
- grief, sorrow, sadness, dejection. - دِلِ گيرائي:
- (غمگني، ملولائي، آداسي)
- heart and brain, feelings and intellect. - دِلِ وِ دماغ:

comfort, consolation, - دلاسو:

encouragement. (دلجاءِ دلداري)

breath, prana, life, vitality, breathe, • ڏم:

blow, pneuma [G.] (جيءُ، جان، جند، جياپي جيو)

gasp, dyspnoea, breathlessness, زندگي، حياتي، ساه، سهڪ،

asthma. (سهڪو)

laboured breathing, be dyspnoec, - ڏم ٿيڻ، ڏم چڙهڻ:

breathless or asthmatic, to pant, gasp.

asthma, paroxysm small attack of - ڏم گشي:

breathlessness. (سهڪو آپساهي، ڏم)

last breath, moment of death, last gasp. - ڏم واپسين:

to breathe the last. - ڏم نڪرڻ:

bloody, of blood, sanguineous. - ڏموي [ع]:

brain, cerebrum [G.], encephalon, the • دماغ [ع]:

central nervous system part contained in (تننتي نظام جو مرڪز)

cranial cavity, it consists of cerebrum,

cerebellum, pons, mid brain

(mesencephalon) and medulla oblongata,

intellect, intelligence, comprehension.

brainy, cerebral, intelligent. - دماغي:

the tail or caudal end of vertebral • ڏمبجي، ڏنبجي، ڏمجي:

column, sacrum, coccyx. (ڏمجي، پوڇڙي، پڇڙنگ)

navel, umbilicus. • ڏن:

(ناف)

having big or protuberant umbilicus.	— دُڻر:
snout.	• دُناؤ: (دُون)
tail end, cauda, rump.	• دُڻپ: (پُڇڻ پوله پُڇڻي)
with big buttocks or rump.	— دُڻڙ:
abcess.	• دُڻڙي [فد دُڻڻل]: (قُرڙي ڳڙو)
dry cough without expectoration of sputum.	• دُڻجه:
tooth, dens [L.].	• دندان [ف]: (دُڻڊ، دُڇڻ)
dentist, dental surgeon.	— دندان ساز:
denistry, orthodontics.	— دندان سازي:
dentation, serration.	— دُڻدانو: (دُڻدو)
double vision, diplopia.	• دُويٽائي:
pregnant.	• دُويٽي: (حامله ڏکي، ڳر ڳڙي)
drug, medicine, cure, remedy, herb, potion.	• دوا:
clinic, hospital, dispensary, pharmacy.	— دوا خانو:
remedy, treatment, therapy.	— دوا دارون:
dispenser, compounder, chemist.	— دوا ساز:

druggist, pharmacist.

— دوا فروش:

drug, medicine.

• دوائِي:

(دوا)

eyeball.

• دوڏو:

(ڏيڀلھو اکو اکو ٿو)

circuit, circulation, fits, convulsion,

• ڏورو:

attack of disease.

blood circulation.

— رڻو ٿو ڏورو:

status, e.g. status epilepticus, status,

— دور جي، دور جي وڃڻ:

asthmaticus, attack of disease, be

(ڏندڻجي وڃڻ)

in fits and unconscious in the end.

maiden, virgin, virgo in tacta.

• دوشيزه [ف.]:

half- breed, hybrid, cross- breed,

• دوغلو/دوگلو [ف.]:

mongrel, mulatto.

(گڏو)

dizziness, vertigo, giddiness.

• دوئي:

mouth, face, hole, opening, orifice, aperture.

• ڏھان، ڏھانو [ف.]:

(وات، منهن، سوراخ)

be frightened, scared, terror stricken,

• ڏھل ڏھلجڻ:

terrorized, horrified, shocked.

ڏنل، دهشتزده

sight, seeing.

• ڏيد [ف.]:

(ڏسڻي، نظير، جوت، بصارت)

look, stare, gaze.

— ڏيک:

madness, craze, insanity, lunacy,

• ديوانگي [ف.]:

frenzy, fanaticism.

(چريائپ)

body, soma [G.], corpus [L.],

• ديهي، ديهي:

bosom, breast, mamma [L.].

(بُت، بدن، جسم، تن، جُشو، قَالِب،

سِرِير، چاتي، آرھ، سينو، بُو)

د

semen, male genital secretion.

• دات:

(بُنْد، مني، ويرج، نطفو، ويرم)

to take bath, sucking.

• دَائِي، دَانُون:

to take bath after recovery from illness.

– دَانِيَن دَوِيَن اُتُ:

milk sucking or feeding baby.

• دَاوَاچ:

(تُچ، پياڪ)

breast, mamilla, mammary gland, feeder.

• دَاوِيُو:

(تُچ، تُر)

to suck, suckle, feed from breast.

• دَائِي:

(دَکَرَن، چوسَن، چوپَن، چسکَن)

چوسي، پِيئَن)

trembling, quivering,

• دُت:

shivering, tremors.

(دَکُي، قَرکُي، لرزش، تَرکُي،

کُنْبُي)

dim sight.

• دَپو:

whiteness of teeth, enamel.

• دَچِين:

hip, buttock.

• دُڙ:

fear, terror, panic.

• دَڙِي:

trunk, torso, body without head.

• دَر:

(دَڙَن دِڙِي، پِيئَر، جسم، بدن، بُت)

incense, frankincense, bengoin.

• ڏوپ:

(واس، لوبان)

trembling.

• ڏوپ:

(ڏڪلي، ڦڙڪلي)

attention, focusing, concentrations,
meditation, contemplation.

• ڏيان:

ڏ

left, handed, sinister.

• ڏاڀڙ:

(ڏاوڙ ڪاڀڙ ڪاڀڙيو ڪاڀو ڪڀو)

- ڏاڀڙيو:

- ڏاڀڙ:

squint- eyed, cross-eyed.

• ڏاڀو:

- ڏاڀڙ:

(ڦڙڙو ٿيڏو)

molar, grinder.

• ڏاڻ:

(ڏاڙھ، هوڙ)

freckles.

• ڏاڏ:

(ڇانءُ، چانئون)

linear fracture.

• ڏاڙ:

(چير)

meconium, discharge of stool from
the bowel of a newly born baby.

• ڏاسو:

- ڏاسڙو:

vomit.

• ڏاڪ:

(اُلتِي، ڪڍ، اُچل)

belching, eructation.	• ڏاڪار:
regurgitation of food.	(اوگرائي، ڏڪار)
sound of retching.	• ڏاڪڙ:
burn mark or scar, brand.	• ڏاگه:
	(سڙيل جونشان)
intense thirst, apex	• ڏاگه:
wisdom sagacity.	• ڏاهت، ڏاهپ:
left, left hand side.	• ڏائو:
	(ڏاڀڙ)
thinness, leanness, emaciation.	• ڏهرائي:
	(بانديائي، ڏوهر)
convalescent, recovered from illness.	• ڏهل:
	(ڪمزور - سنهو)
hard swelling of an abscess, nodule.	• ڏٽ:
	(گاٺ)
enlargement or hyperplasia of prostate gland.	• ڏپ، ڏپو:
dullness, dumbness,	• ڏڏ، ڏڏائي:
immaturity.	(ڏڏ)
urticarial rash.	• ڏڏڙ:
	(سنهي داڻ داڻ)
numb, benumbed, paretic.	• ڏڏو:
	(ڪيرو شل)
ring worm, tinea [L.].	• ڏي:
hole, crack, fissure.	• ڏڙ:

(ڏرڻ ڏور پڻ، چيڙ، درڙ ڏاڙ ڦوڻ، ڦوڙو ڦاڙو پاڙ)

fear.

• ڏر:

(ڊڀ، خوف)

snake house in fore.

• ڏرڙو:

(ڏن ڀر)

seeing, looking.

• ڏسڻ:

(ويکڻ، وائسڻ، پاسڻ، پٽڻ، نهارڻ)

index finger.

• ڏسڻي آڱر:

(شاهد آڱر، پنوتري آڱر، شهادت

واري آڱر، شهد آڱر)

trembling, shaking, quaking,

• ڏڪڻي:

quivering, shivering

(ٽڙڪڻي، گڻڻي، ڌوڻ، ڌڙڪو)

pain, grief, sorrow, suffering,

• ڏک:

anguish, misery, wretchedness,

(رنج، غم، اهنج، آلم سور، ايذاء،

wound, sickness, agony.

پيڙا، عذاب، درد، ڦٽ، گهاء، ڏک،

مرض، ارمان، گوندن، ڏکياڻي)

painful, tender.

- ڏکائڻو ڏکندڙو:

fear, dread, terror, panic.

• ڏکو:

(خوف، ڊڀ)

hot fomentation, physiotherapy

• ڏمر:

(ٿانان ٽڪور، سيڪ، سيڪو)

small pox.

• ڏن:

(وڏي ماتا)

burn, brand, burn scar, mark, cautery,

• ڏنڀ:

moxibustion, cauterization.

- branding iron, caustic, - دَنبِي:
- chemical agent, electro cautery. (داغ، داڳ، قُل، تَدو سائرُ تَڪو
- pain, grief, anguish, wound, تَڪو چَتو چاپ، نِشانُ)
- injury, sickness, illness. • دَنجُ، دَنجُه، دَنجِهو:
- (بيماري مرض، دَوائِ اگهائي،
- ناچاڪي، ناچگائي، روڳ، دَوڳ،
- دَجھندو لڳائي، آزارُ)
- tooth, dens [L.]. • دَنَدُ:
- (دَنَنُ)
- toothed, teething, dentition. - دَنَدائَتو:
- dentition. - دَنَدائجَن:
- (دَنَد نڪرڻ)
- big toothed, buck, toothed. - دَنَدَنُ دَانَدانُ دَنَدو:
- swoon, loss of consciousness, - دَنَدِجَن:
- stupor. (بيھوش ٿيڻ)
- tooth brush. - دَنَدَنُ:
- cleration, serration. - دَنَدو:
- tooth - pick. - دَنَديري دَنديلي:
- (چنگڻها)
- dentition teething. - دَنَدِين:
- nipple, mammilla [L.]. • دَنبِي:
- (پنڊي، دوتني، بوند، پوند، بونڊي، بونڊ،
- چنڊي، پنڄي، بَنڊ، تونتي، جُنڊي)

sting, of bee, wasp, scorpion, etc.

• ڏنگ:

(وچون ڏينپوءِ جو)

stinger.

— ڏنگڙ:

(ڏنگ هٽندڙ)

stinging plant or fish.

— ڏنگڻي:

(ڏنگ هٽندڙ)

whip, lash, cane or stick mark,

• ڏنو:

bruise, contusion abrasion.

(نشان)

old hag.

• ڏواخ:

(هانت)

weakness.

• ڏوٻر:

(ڏهراڻي)

pain, anguish, agony, sickness,

• ڏوڃرو ڏوڃهرو:

anxiety, worry.

(ڏک، بھشتي)

knuckle, malleolus, eye-ball,

• ڏوڏو:

poppy seed or capsule.

(آڱر ۾ سنڌ واري هڏي)

biceps, upper arm, cord, brachium.

• ڏورو ڏونرو:

cord, string, twisted, thick thread.

• ڏوري:

pharynx, gullet, oesophagus.

• ڏوگھلو:

(نڙي - گلو)

poydipsia, excessive thirst.

• ڏوگھڻ ڏوگھو ڏوگھي:

(اڃ، تڻس)

eye- ball.

• ڏوگھو:

(دوڏو ڏيلھو ديدو)

nipple.

• ڏوٽي:

(جُنڊي ڏنڊي)

wasting, emaciation, parasite.

• ڏوٽو:

(اڱارو، ڳار، انجهو، جهوري، جهورائو)

مفت خور، ڇهندڙ)

illness, sickness, disease.

• ڏٺار:

(اڳهائي، لڱائي، ناچڱائي، بيماري، مرض،

روڳ، ڏوار، ڏوج، ناچاڪائي)

tattoo, tattooing.

• ڏينپوڙي:

(تروڪڙي، تروڪڙي، سڙي، تلڪڙي)

day, sun.

• ڏينهن:

end of life.

- ڏينهن پڄڻ:

end of life.

- ڏينهن پورا ٿيڻ:

pregnant.

- ڏينهن سان هجڻ:

heat exhaustion, heat stroke.

- ڏينهن لڳڻ:

small pox.

• ڏيوڙي:

(وڏي ماتا)

body.

• ڏيهي، ڏيهي:

ڊ

wheal, urticarial rash.

• ڊانپڙ:

(ڊپڙ، ڏڏر، ڊڙڙ)

dyspepsia, indigestion.

• ڊانڊر:

(بدمضمي)

eye medicine, ointment or drops, gutta.	• ڊڻ، ڊڻ:
	(مرهم ملر)
the protuberant abdomen of a pregnant woman.	• ڊڻ، ڊڻ:
	(پيٽ)
shape, form, figure, configuration.	• ڊڻ:
	(نمونو شڪل)
disfigured.	• ڊڻو:
hunch back, crouching.	• ڊونڊرو:
	(گکو)
hunch back.	• ڊونڊڪي:
	(گڪي)
infantile diarrhea.	• ڊها وهڻ:
	(دست هڻڻ)
infantile convulsion.	• ڊيچرو:

ڊ

back.	• ڊاڍلو:
	(ڊڊي ڀنڊ، ڀني)
iliac bone, ileum [L.], flank.	• ڊاڪ:
skeleton, bony cage.	• ڊانچو:
	(هڏائون پيڇرو)
thinness, leanness,	• ڊانگائي:
emaciation.	(اڀرائي، ڀنگائي، ڀانڊياڻي، ڏهرائي، لينجهائي، چينجهرائي، سنهڙائي، چڊڙائي)

sacrum, the tail bone of
back bone, consisting of
five fused vertebrae, coccyx
[G.], the last small bone of
vertebral column, attached
to sacrum.

• ڊيٽر:

(ڊمچي)

deafness.

• ڊيٽرائي:

(هڙائي، گهٻرائي)

pot-belly of a child.

• ڊڊي:

relaxation.

• ڊرائي:

(ڊل، ڊن ڊرائ)

slackness, relaxation,

• ڊرڪ:

loosening, sliding down,
slipping down, exhaustion,
weakness, fatigue, iollapsc,
death.

(گهل، گهرڪ، گيسٽ ٿيڪ، سائائي، ڊن
ڊرائي، ڊرائ، ڊل، ٿڪ، ڪمزوري، ضعف،
ليٽرائي، ڪيرائي، ڊهت، وفات، هان رحلت،
چالائي)

pregnancy.

• ڊڪائي:

(حقل، پيٽ، ڳرڪڙائي)

pregnant.

- ڊڪي:

swoon, stupor, loss of

• ڊڪڙ:

consciousness, syncope,
fainting, anxiety, suffocation,
shock.

(غشي، مورچائي، بيهوشي، آسرتائي، بي
سرتائي، ماندڪائي، سائائي، وسام،
ڳهٽي، وسهڙو، هوڙو، مونجهه)

knee-cap pateela [L.], sesamoid bone.

• ڏڪڻي:

(گوڏي جي ڏڪڻي)

buttock, gleutos [G.], hip, rump.

• ڏڳرو:

(پنڊڙ پنڊڙ، چٽڙ)

satiety.

• ڏؤ:

(پيٽ پراڻي، رُج، ڏٺو ڏءِ)

a crone, hag, very old women.

• ڏوت:

— (ٻانڀ، جهور ڏن)

caracass, rotten dead body.

• ڏونڍ:

feigning. imposture. malingering.

• ڏونگ:

(صعڪڙ، چينڊ، چَل، چنڊ)

buttocks, hips, pelvis,

• ڏونگرو، ڏونگري، ڏونگو:

pelvic, cavity, pelvic girdle.

(پولها)

dwarf.

• ڏينيو:

(ڏينڊو، پنڊڙو، چامڙو)

weak, feeble, thin & lean,

• ڏينگڙ، ڏينگهڙ:

emaciated, wasted.

(ڏهراڻي، اڀراڻي، لاڻ)

ڏ

self, existence, nature, origin,

• ذات [ع.]:

essence, body, person, entity, caste.

pleurisy, inflammations of

— ذات الجنب [ع.]:

pleura with pleuritic pain.

(جرسام)

pneumonia, inflammation of lungs.	- ذات الرئة:
	(قُفْرَن جو ورم)
pneumonia.	- ذات الصدر:
	(نمونيا)
taste, sense of taste, palate,	* ذائقو [ع.]:
relish, savour.	(چشڪن چڪ، سواد، چهر، چش)
dimple of chin.	* دَقْنُ [ع.]:
	(کاڌيءَ ۾ چڱهه)
acumen, keenness, discernment,	* ذڪا، ذڪاوت [ع.]:
perspicacity, penetration,	(تيز فهمي، فراست، پروڙ)
shrewdness, intelligence.	
penis, male genital organ, phallus [G.].	* ذڪر [ع.]:
	(آلت)
intelligence, mental faculty,	* ذهانت [ع.]:
mind, genius, memory.	
animal living.	- ذي حيات:
rationale, intelligent.	- ذي خرد:
living being.	- ذي روح:
rationale, intelligent.	- ذي شعور:
sensible, concionss, fully, awake.	- ذي هوش:
diabetes [G.], diabetes	* ذيابطيس:
mellitus, (sugar in blood	(ذيابطيس شڪري، منا، گهڻو پيشاب)
or urine), Diabetes	
Inspidus, (polyuria)	

ر

joy, pleasure, comfort, relief,

* زاحت [ع.]:

repose, ease.

(خوشي، فرحت، سرهائي، چين،

شادماني، سُڪُ، دل کي آرام)

scratch.

* رانيوٽو:

(رهڙ، رهند، رُوڙ جهانيوٽو)

gravel, sand.

* راثو:

cereal of rice, barley, millet,

* رٻ:

wheat or any other grain.

(بيج، پيڇي)

blood, haema [G.], menses.

* رث:

(خون، لھو)

blood and sputum out of body.

- رث پٽ:

blood and pus.

- رت پونءَ:

anaemia, deficiency in the number

- رت پوٽائي:

of R.B.Cs or their hemoglobin.

- رت اوٽائي، رتوئي ڪوٽ.

newly born (soft) baby.

- رت جو ٻيو:

vomiting of blood,

- رت جي اُٿي:

haemetemesis.

blood sucker.

- رت چوس:

severe hemorrhage or bleeding.

- رت ريداڏيڻ:

health, vigour.

- رث سٿ:

anaemia.

- رث سُڪڻ:

blood leeching, phlebotomy.

- رث ڪڍائڻ:

haematoma.	رَت ڳڙ:
blood vessel, artery or vein.	رَت واهڻ:
season, menstruation.	رَت:
gem, iris.	رَتَن:
	(اک جوتارو)
urticarial rash, mark, stain	رَبَر:
	(چُتو - داڳ)
satiety.	رَبُج:
	(ڍڍا)
heat, fire, boiling, stewing, ripening, rotting.	رُجَه:
ophthalmic granule in	رُج:
conjunctivitis,	(اکين اثر جي حالت)
granular conjunctivitis.	(چالي، چاليون)
womb, uterus.	رُجَم [ع.]:
	(هچيداني - ڪڙهه)
cheek, face, countenance,	رُخسار [ف.]:
aspect, complexion.	(ڳل، ڳتو)
jaundice.	رُڌوئي:
	(ساڻي)
juice, secretion, extract, taste, relish.	رُش:
secretion, wetness, discharge.	رُطوبت [ع.]:
tremour, shaking palsy,	رعشو [ع.]:
parkinsonism.	(ڏڪهي، رڙهي)

abstinence.

• رَک:

(پرهيز ڪري)

vein.

• رڳ:

prominent veins due to

- رڳارو:

weakness or wasting.

cup, for collection of leeches

• رُمن:

blood.

one after other illnesses, disease,

• رنجھ:

groaning during sickness.

(ڪنجھڪار)

colour, menses, youth, face, symptom,

• رنگ:

sign.

- رڱ:

(حيض، نشاني، آثار)

transplantation.

• رُوت:

(عضون جي پيوند ڪاري)

soul, spirit, essence, quint, essence, life.

• رُوح [ع.]:

(جان، جند)

body.

- رُوح مُتحرڪ:

(جس جُشو)

face, feature, conduct, behaviour.

• رُوش:

(چهره)

pus, purulent discharge,

• روڳ:

disease, sickness, pain,

(پونءِ گند، بيماري مرض، ڪُھرائي، پيڙا)

agony.

fine hair, down

* رُومَر:

(پَر، پَخت)

erected hair.

- رُوماچ، رُوماچت:

(اُپا وارَ کانڊاريل وارَ)

linea alba, white line in the centre of abdomen.

- روماولي:

(پيٽ تي ليڪ)

each pair, hair, white body.

- رُومَر رُومَر:

(وارَ وارَ رِگَ رِگَ، عضوو عضوو انگَ)

(انگَ، ذرو ذرو)

amputated fore arm.

* رُونُف:

(ڪٽيل پانهن)

with eye-lashes, dim-sighted.

* رُونجهو:

(چُنجهو چُوچو جهرو)

scratch.

* رُونڊڙو:

(رهڻڊو رانيوٽو)

without arms and hands.

* رُونڊو:

(روئتو تنڊو جڏو ٿوئي ٿوئي ٿوئي ٿوئي ٿوئي ٿوئي)

abrasion.

* زَهَر:

(زَهَت، زَهَتِي زَهَنڊ، زَهَنڊو)

whim, caprice, impulse.

* رءُ:

(پوڻ سوداءَ، ريڇڪ، جوجڪي، بُدڪي،

بُڊبُڊو لهر و ترنگه موج، دڙو لهر، ڪڏ)

vital organs, e.g liver, heart, lungs, brain, etc.

* رئيس عضوا:

wind, flatulence.

• ريخ [ع.]:

(هوا، بادي واء)

line, line of tartar between teeth.

• ريخ:

(ڏندن جي وچ ۾ ليڪ)

Infantile allergic dermatitis.

• ريڙهي:

(سُرڻو)

coryza, common cold, nasal

• ريڙش [ف.]:

watery discharges, post nasal drip.

(زڪام، ليس، نزلو ڳاڙو)

pus, purulent discharge.

• ريشو:

(پونءَ، گند، ڪُن)

purulent discharge.

• ريڳاڙو:

(ريشو - ڳاڙو)

drop, oozed, winter, spot, mark.

• ريڳاڙو:

(ڳاڙو ڳاڙو داغ، ريڳاڙو)

stream, urination, micturation.

• ريلو:

(وهڻ وهڪرو ڌار ڌارا، وهڪڙ، مٽ،

پيشاب، ناڙا چوڙو)

ز

woman, female, wife.

• زال:

(عورت، امستري، نار، ناري، ڙانڻان)

menses, menstruation,

- زالائي، زالائي:

monthly course.

(حيض، ماهواري، ڪپڙا، گنديون، رت،

ارڪلي، ڦل، ميرو، مٽو)

femine, womanish. - زالڪو:

(زنانو زالڻو)

femininity, adolescence, - زالپڻو:

feminine, womanish. (زالپڻ، استري پڻو زنانو ماديءَ منهنون)

knee, genu [L.]. * زانو [ف.]:

(ٺونو - گوڏو - هنج)

tongue, glossa [G.]. * زبان [ف.]:

(چپ، لسان)

mother of new born baby. * زچہ:

(ويال عورت)

maternity home. - زچہ خانو:

(ويمر گهر)

wound, gash, sore. * زخم [ف.]:

(قش، گهاء، وڏ، واڍوڙو چير، چاڪ، ٺپ)

deep, dangerous, serious or fatal wound. - زخم ڪاري:

(گهرو گهاء، اونهو زخم)

fertile. * زرخيز [ف.]:

fertility. - زرخيزي:

(شادابي، اُپتائي، سڦلتا، ثمرائي، ميواڻپ، ٻار

پيدا ڪرڻ جي صلاحيت)

yellowishness, jaundice [G.]. * زرداي، زردي [ف.]:

- مائي، يرقان، زرقان، ڪامڻ، ڌوئري

jaundice. * زرکان، زرقان:

(زردائي، يرقان)

common cold, coryza,

• زُڪامُ [ف]:

catarrh [G.], rheum

(ليش، ريزش، ٿڌ، نزلو، اُڪهڻو، امراض (ع))

[G.], flow, running

nose.

a woman with full-term

• زڪيڪُ:

pregnancy.

- پورن ڏينهن يا پري پيٽ واري

vigour, vitality, strength, power.

• زَمَ:

(قوت، طاقت)

breast bone,

• زناخُ [ف]:

sternum [G.]

(سيني جي ٽاڪي، ٽاڪي، چڙهه، جناخ، جناڪ)

living, existence, life,

• زندگائي، زندگي [ف]:

bios [G.].

(جياپو حياتي، زيبست، چنڊ، پسامه، گذران)

poison, venom,

• زهرُ [ف]:

virulence, bane.

(وهه، وڪڙ، وس، وش، پش)

quinsy disphtheria.

۶ - زهر باد:

(ٽڙيءَ جو خناق)

deadly poison.

- زهر قاتل:

(اقت ماريندڙ زهر)

poisonous, venomous,

- زهري، زهريلو:

virulent.

(وسيهه، بيههه، بشيههه)

shrewdness, perspicacity,

• زيرڪي [ف]:

perception.

(تيز فهمي، فراست، ذڪاوت)

dyspnoca, asthma.

• زيڪُ [ع. ضيق]:

(سهڪو، دمڪشي)

س

pregnancy of seven months. • ساتاهو:

(ساتيرو- سترپو- ستن مهينن جو حمل)

allergic rhinitis of hot summer. • ساٿ گُرم:

mortality during an epidemic. • ساٿاٿو:

(وبا ۾ موت)

vaccination, inoculation. • سانا:

(ٽُڪا)

vaccinator. • سانو:

round worms, ascaris lumbricoides. • ساپا، سانپا:

right-handed, right sided, • ساڄو:

healthy, dexter sound, whole. (جيٿو پاسو سترند، ساٿو سڄو سٿو)

health, fitness, physical fitness. • ساڄائي:

(چاڪائي، تندرستي)

under standing, • ساڃاهه ساڃهه:

recognization, (ساڃاءِ سمجهه، ساڃاڻپ، شناخت، ڄاڻ)

discrimination, sound

sense.

simple, plain, simpleton, • سادو [فد]:

artless. (سئون سڌو صاف دل، سادو لوح،

پالوپولو پورڙو)

mating or rutting desire in

• ساز:

animals, female genital organ

of animals, remembrance,

— سنڀار مَرت، سَجاڳي، يادگيري

wakefulness, awareness.

essence, extract, juice,

• ساز:

distillate, tincture, pulp,

(پَٽ، سَٺ، رَش، عرق، مال، ڳڙ، گودو)

peace, silence, quietness.

سَنت، ٿانهڙ

reminiscence, remembrance,

• ساروڻي:

recall.

— ساز

(سائڙ، سنڀار، سَٺڪ، يادگيري)

wholeness, entirety, soundness.

• ساراڻي:

— ساراڻي

(سالعت، سموراڻي، سڄاڻي)

burning, envy, jealousy,

• ساز:

anguish.

(جل، ڪام پاڻ سازو پوسراڻ، پوسر، تاء،

تپش، حسد، ايرڪا، پڇ، ايذاء، پيڙا، ڇر)

burning micturation.

— ساڙو (پيشاب جو):

— ساڙ

be aborted.

• ساڙڻ:

(ڪهاڻي ٿيڻ)

to understand, perceive.

• ساڳائڻ:

(سمجهڻ)

understanding, sound sense,

• ساڱام:

perception, care, prudence,

(ساڱام، سڃاڻ، سمجهه، سوجهه،

caution, farsightedness,

بوجهه، سرجهه، پُرجهه، سُرت، ڄاڻ.

shrewdness, anxiety, alertness.

چيت، تات، خبرداري، پرگهور، سنڀال.

احتياط، دورانه شي، عاقبت، انديشي.

اڳ چتني، سچيتائي، سڃاڳي)

milk secretion in breasts, lactogenesis.

• ساڱاهجڻ:

- سڱوئجڻ، ساڱائڻ.

(تج لهڻ)

adolescence, pubescence,

• سامائجڻ:

puberty, the activation of

(بالغ ٿيڻ، پڄڻ، راس ٿيڻ، بالغ ٿيڻ.

reproductive organs,

قوه جوانيءَ ۾ اچڻ يا چڙهڻ)

accompained by secondary

sexual characteristics.

calmness, serenity,

• ساهت:

tranquility, peace of mind.

(سڪون، سڪوت، شانتِي، ٿانهه، قرآن

سانتيڪائي، ٺهر، ماڻ، چپ، چپاٽ)

remembrance, reminiscence,

• سائيز:

recollection, recall, of past,

(ساز، سنڀال، يادگيري، ساروٿي)

preparation, cherishing.

care, nourishment, sustenance,

• سانت:

forstoring, rearing, up

(سنپال، تات، پرورش، پرگهور ساندي)

bringing, cherishing, support,

پالنا، تهوؤ بچاء، حفاظت، نظرداري

profection, preservation.

نگهباني، نپاج، سنپاز نظرداري

زکي! نهان چوکسي

nourisher, sustainer, cherisher,

— سانچي:

provident, supporter, protector.

(سنپاليندڙ نپائيندڙ)

calmness, serenity, tranquility,

• سانت، سانتيڪائي:

quietitude, solitude.

hole, cut, wound.

• سانگهيرو:

(تنگ، ڏڻ، ٻڙ، ڦٽ، گهاء، وڏ، چاڪ).

pincers, pliers.

• سائيبي:

(انبوري، جنبوري)

numbness, paralysis, sinking,

• سائائي:

exhaustion, stuper, syncope.

(کيرائي، نستائي، وسار، ماندڪائي)

يڪر، غشي مورچائي

anxiety, worry, apprehension.

• ساه:

(گشتي)

breath, respiration, life,

• ساه:

asthma, dyspnoea.

(ساس، دم، پساه، پراڻ، حياتي) (دمڪشي)

سهڪ، سهڪو آيو ساه

living animate.

— ساه پريو:

(ساهوارو)

jaundice, icterus.

• سائي:

(ڪامڻ، یرقان، ڏونري)

be pregnant, be conceived.

- سائي ٿيڻ:

observe, supine, dextro-, on

• سبتو سبتائي:

right side, right.

(ميدو سنئون ساڄو)

urticaria, allergic reaction, allergy.

• شپڙ:

رد عمل (دوا وغيره جو)

wisdom, sagacity.

• سڀجهڻ:

(ڏاهپ، دانائي، سياڻپ)

disposition, temperament,

• سڀاءُ:

good nature, virtue.

(مزاج، خُوصِلَت، گُڻ، لچر)

robust health, pregnancy.

• ستيرائي:

(صحت، تندرستي، گرتيا، اميدواري، ڳرڪڙائي)

baby born after seven months

• ستريو:

of pregnancy.

(ستن مهينن ۾ ڄاڻ)

essence, extract, juice,

• مٺ:

spirit, strength, vigour,

(سار، تش، رَس، جوهر، روح، مول، عرق، نچوڙ)

vitality, poewer,

مغن طاقت، بل، زور وٽ، قوت، سگهه)

stamina.

rheum at corners of eyes.

• مٺ:

mild attack of measles or

• ستري:

small pox, draught of

(ماتا يا ارڙيءَ جو هلڪو اثر)

medicine, potion.

draught, dose of medicine,

• ستي:

potion, oyster shell.

(سُتِي سَتِي اوكاري ٿڪي، سِيپ،

صدف)

power strength.

• ستيا:

thigh.

• ستر:

circumcision.

• سَتِي:

(نَهَرُ، ظَهَرُ، سُنَتَ، خَتَنُو)

exhausted, fatigued, torpid, languid.

• سِئَلُ:

(ٿڪل)

sprain, stroke, attack of disease.

• سَتَ:

(مورَ جِهڙپ، چپيٽ، چوٽ، حملو)

paresis of uvula in a baby,

— سَتَ اچڻ:

sprain of muscler or joint.

lumbar or back pain, lumbago.

— سَتَ پَوڻ:

(چيلھ جي ڇڪ، ڇڪي پوڻ)

last breath or gasp,

• سِئَاطِي:

dyingmoment.

(موت جي مهل، سڪرات، نزع جو وقت)

midwife, birth attendant.

• سَتِيڪِي:

(دائي)

gonorrhea, clap.

• سُجَاڪُ:

(پرميل، سوزاڪ)

wakefulness, waking,	* سجاکاڻي، سجاڳائي، سجاڳي:
awakening, awariness,	(جاڳ، جاڳت، جاڳرتا، بيداري)
alertness.	هوشياري، خبرداري، چوڪسي،
	چيتائي، سچيتائي، آگاهي)
pain in fore-head of sun-rise,	* سجاوٽي جو سور:
frontal sinusites.	(مٿي جو سور)
wholesomeness, physical	* سچائي:
fitness, sound health, sanity,	
normal eye sight.	
oedima, swelling.	* سڄڻ:
	(سوڄ، ٿوٺر)
acquaintance, recognition, diagnosis.	* سڃاڻ، سڃاڻپ:
voracious appetite, bing.	* سڃرائي:
awareness, attention,	* سچيتائي:
conciousness, alertness,	(پروڻ آگاهي، ساڳاه، شعور، سمجھ)
comprehension.	ڏاهپ.
awariness, information,	- سڌ ٻڌ:
sensation.	(خبر چاڻ، هوش و حواس، عقل و شعور)
small faced.	* سڌو:
	(ننڍي منهن وارو)
rapture, bliss, intoxication.	* سرخوشي:
	(آنند، سُرو، جذب)

- head, head and neck, سِرُّ [ف]:
 cephalus [L.], kephale [G.]. (مثنو سنڌي، سيسي، سِس، سيس، سِرِي)
 fear, dread, terror, sleep, intoxication. سِرَاف:
 (دِپ، خوف، خُمار، ڳَهَر)
 rod, urinary catheter. سِرَائي:
 (ڪاڻي - پيشاب لاءِ نالي)
 penetration, seeping. سِرَایت:
 (پهائي، پهائپ)
 sense, awariness, سِرَت:
 conciousness, cognition, هوش، پرڄهه، بوجھ، چاڻ، شعور خبر،
 recognition. آگاهي، سڌ، سماءُ، چيت)
 a mote or foreign body in the eye. سِرَت:
 (ڪَتر)
 growth. سِرَجام:
 (اوپر، پندائش، نِسَر، واڌ، اوسر)
 growth, birth. سِرَجائي:
 (سِرَجام)
 common cold, coryza, allergic rhinitis. سِردي [ف]:
 (ليئس، زڪام، ريزش، نزلو)
 itch, itching pruritus. سِر سِر:
 (خارش، ڪِرَنهن، ڪِر سِر، تِر تِر)
 crawling sensation. سِر سِر ڪرڻ:
 swelling, oedema. سِر سِرڻو:
 (سوڄ، ٿوڌر، آماس)

corpse, dead body, cadaver.

• سِڙِي:

(لاش، مڙها)

laziness, lethargy, lassitude.

• سُستي، سُستائي:

(ڪاهلوه، ڍرائي، ڍلائي، ٽوپائي، آرس،

آلئ، ڳم، ڳهر)

mortality or death of mother with baby.

• مِسلي:

(زچر بچر جو موت)

doubt, delusion, apprehension.

• مِس وس:

(گمان، شڪ، وهڻ، پڙم سنسو

وسوسو، انديشو، ڪٽڪو)

ano-rectal region.

• سُفرو:

(پچو ڳڏ)

powder.

• سُفوف:

(ڦڪي، چورو ڦڪي، پورو ڦڪو آڻو)

fertility.

• سُقلتا:

(زرخيزي، ڪاميابي)

defect, flaw, disease, deficiency.

• سُقم [ع]:

(عيب، ڪمي، خامي)

fear, terror, trembling.

• سُڪائي:

dryness, parching, withering,

• سُڪ، سُڪاڻ، سُڪائي:

shriveling, dehydration.

(سوڪ، سوڪهڙو، ٺوٺ، اٺاٺ اٺوٺ،

خشڪي)

cataplexy, sustained

• سڪتو [ع]:

immobility, postural trance.

(پنڊپهڻ، ٿيل واري حالت)

last breath

• شڪراتِ [ع.]:

(نزع)

swelling, tumour.

• سِڪَل:

(گنديو ڳوڙهو)

calmness, peace of mind,

• سُڪُونُ [ع.]:

(قرآن اطمینان)

ease, comfort, convenience,

• سُڪ:

rest, relief.

(سهنج، سولائي، سهولت، آسپس،

آسودگي، قرآن آرام)

sickness, illness, disease.

• سُڪالائي، سُڪالزائي:

(بيماري، مرض، اڻ چاڪائي)

health.

• سُڪرائي:

dry cough.

• سُڪي کنگه:

(اُڪي کنگه)

health.

• سُگهيڙائي:

(صحت، تندرستي)

strength, power, energy

• سُگهه سُگهائي، سُگهت:

vigour.

(طاقت، ٻل، زور، شڪت، ست، وت،

قوت، توانائي، توفيق)

secretion of milk in breasts.

• سُگوھجڻو سُگوڻجڻ:

lactogenesis.

(تج لهرڻ جو عمل)

hole, wound

• سَل:

(چير، ڦٽ)

tuberculosis, pulmonary	* سِل، سِلَه:
tuberculosis, consumption, pthisis.	(دق، دق تپ)
dribbling of urine.	* سِلَسَلُ البُلُول [ع.]: (سِت وَه)
veterinary doctor.	* سِلَوَتِرِي:
	(جانورن جو ڊاڪٽر)
hole, anus, origice.	* سِلُونِگَتَرُو:
	(مقعد - سوراخ)
poison, toxin, toxigen [G.].	* سِم [ع.]: (زهر)
comprehension, sense, intelligence.	* سَمَجَه:
retention of urine.	* سَمَنَدَر مُنْجَهائِي:
	(سِت روڪ)
memory, retentive memory.	* سَمَرَتِي:
	(يادگيري)
comprehension.	* سَمَرَت، سَمَرَت:
	(سمجها)
strength, power, energy, vigour.	* سَمَرَت:
	(سگها)
pin worms.	* سَمَكِيُون:
	(سِيڪِيُون)
head presentation in labour.	* سَمَهَر:
	- اَمَهَر (ضد).

sleep, hypnous [G.]	* سمهوري:
	(ننڊ، خواب (ف) نوم (ع).)
numb, numbness, insensitive.	* مُن [ع.]:
remembrance, labour pains.	* سنپار:
	(ساروڻي، ويم جا سور)
circumcision.	* مُنت:
	(ظهر)
intercourse copulation, sexual act.	* سنجوڳ:
	(جماع، لڳ)
doubt, apprehension.	* سڏيه:
joint, arthron [G], articullus [L.],	* سنڏ، سنڏي:
junction, articulation, arthrosis.	(جوڻ)
arthritis.	- سنڌ سُڪائي:
consciousness.	* سنڊ:
loss of consciensness.	* سنڊر مڙڻ، مُنجهڻ:
	(غشي)
sterility, barreness.	* سنڊاپڻ، سنڊاپو، سنڊياڻي:
	(باندي ٻهاري)
fear, anxiety.	* سنڪو:
nasal mucus or discharge, snot	* سنڱه:
	(گوپو بوگو ڳٽ، ڳٽ)
to smell, sense of smell	* سنگهڻ:

happy, glad	* سنورو سنهرو:
	(خوش, سرهو)
small pox, chicken pox.	* سينڙر, مينيٽرا, سينڙري:
	(ماتا, مائي)
supine.	* سنئون, سيدو سنئون:
sane, sensible.	- سنئون سنوآٽو:
to recover from illness.	- سنئينءَ اچڻ:
pregnant.	- سنئين پيٽ:
full term pregnancy, near termination of pregnancy.	- سنئين ڏهيني هئڻ, ٿيڻ:
happiness.	* سنئي:
fat, adipose [L.], lubricant, oil.	* سٽپ:
fatness, adiposity, lubrication, oilness.	- سٽياڻ, سٽياڻي:
caterpillar, larva.	* سوٽ:
oyster shell as spoun for giving draught of medicine.	* سوٽو:
shooting pain, spasm, stich in side of chest.	* سوٽ, سور جي سوٽ:
anus.	* سوٽي:
	(مقعد, ڪاڪوس جي جاءِ)
glans penis.	* سوپارو سوپاري:
	(آلت)
ano-rectal region.	* سوڀرو:
	(سفرو)

swelling inflammation • سوچ:

eye-sight, vision, • سوچڻه:

perception, sense, sight, (جوت، ديد، بينائي، بصارت، نظر، نگاه،

look, investigation. (نهار، درشن، ادراڪ، سمجھ، پوڄھ)

sense, common sense, horse-sense, - سوچھ پوچھ:

understanding.

thought, reflection, consideration, deliberation, • سوچ:

pendering. (ويچار غور فڪر)

consideration, contemplation, mediation - سوچ ويچار:

melancholia, melancholy, black bile, one of • سوداء [ع]:

four humours, one severe forms of (ماليخوليا، پور)

depression. (ڪاري پٽ يا صفرا،

خفقان)

melancholic, temperament, black humour. - سوداوي:

- سودائي، پورالو

خفقاني

a variety of pox. • سوڌل:

(ماتا جو قسم)

pain, ache, gaony, labour pain. • شور:

(درد، پيڙا، ايذاء، تڪليف، ڏک)

basically dysentery - سوري:

midwife birth. (بيچ، اسهان، خوني دست)

birth attendant. • سوريائي:

(دائي)

- سوز [ف.]:
burning, inflammation,
scorching, consuming,
(ماڙو جلن، پڇڙ، تپش، سيڱ، سوزش)
rending, grief, pathos, ardour.
- سوزاڪ [ف.]:
generrhoea.
- ڀرميل.
- سوزش:
swelling, inflammation pain.
- سوز.
• سوس:
anxiety, substance.
(گهٽي، سنڀال، پالنا)
• سوس:
(سوڪڙ، سُڪڙائي، گهٽتائي)
shrinkage, shrivel,
contraction, tightening,
systole.
• سوس [ف. افسوس]:
woe, distress, affliction,
remorse, sorrow.
(ڏک، افسوس، رنج، غم)
• سوسڙو:
female genital organ.
• سوسپڙو:
apprehension.
(اوسپڙو اونو اُڪو اُڍڪو انديشو)
• سوڳ، سوڳاڙو سوڳائي:
dryness, parching,
dehydration, fasting.
سوڳڙ، سوڳڙو سوڳهڙ سوڳهڙو
سوڳهڙائي، سوڳهڙي:
(ٺوٺائي، خشڪي، پاڻي جي اٿاڻ،
فاقو لنگهڻ)
• سوڳ:
anus, female genital organ.
(زنانون جنسي عضوو)

- mother with baby. • مشتاتي:
- (بارتي، زچہ)
- taste, savour, relish, flavour. • شتاء:
- (سواد، مزو، ذائقو)
- scar, pock, mark of small pox. • سئرو:
- needle, injection. • سئي:
- hyperhidrosis, excessive sweating, urticaria. • سيانگ:
- (گھٹو پگهر اچو)
- small pox, variola. • ستيلا، سلا ماتا:
- (ماتا، مائي، ٿڌي، چيچڪ)
- contraction, rigidity. • سيٽ:
- (ٿاڻ، سوڻ)
- very thin, tiny, micro, delicat. • سيٽڪ، سيٽڪرو:
- (تمام سنهو، سنهڙو)
- cut, incision, phlebotomy, venesection. • سيٽ:
- multiple abscesses. • سيٽر کوئي:
- tenderness, painfulness of abcess, • سيٽر:
- wound or a part of body.
- wasting, emaciation. • سيٽهائي:
- hot fermentation. • سيٽ، سيٽو:
- pin worm, entrobis • سيٽيون، سيٽي:
- vermicularis. (سيمڪيون)
- thorn, arrow, hole. • سيل، سيله، سيلهو:
- (ڪنڊو، ٻاڙ)

seeping, oozing.	* سيمو:
thumb.	* سِننو:
	(آگونو نينو)
chest, breast, bosom.	* ميينو [ف.]:
	(چاتي)
moss, mould, fungus, mykes [G.].	* مينور:
	(سنيار)
pock-mark or scar of small pox.	* سينئر:
fever with rigours, augue, chills.	* مو:
	(سيئو تپ)
chills, treampling, quivening,	* سيئاتو سيئاتي، سيئاندي
shivering, shaking.	سيانڊو سياتو سيئڪاري:
	(ڏڪڻي، ڦرڪڻي)
small pox.	* ميار:
	(وڏي ماتا)

ش

happy, glad, joyful, joyous,	* شاد [ف.]:
pleased, delightful, cheerful.	
joy.	- شادعاني:
	(سرهائي، گدگد، نهايت خوشي)
healing, curative, efficacious.	* شافي [ع.]:
pituitary gland.	* شاهه غُدود:
jugular vein.	- شاهه رڳت:

- aorta. _ شاه شريان: شب کوري [ف]:
 night-blindness (رات اندائي)
 shape, form, figure. * شبیه [ع]:
 (روپ، ڊول، صورت، شبیه، منهن،
 چهره، روپ، ڊول، مورت، شکل)
 face, visage, countenance, snout. * شپ:
 (منهن، مهاندو)
 artery, blood vessel, pulse. * شريان [ع]:
 (رت نلي، رت وهڻ، ناز نبض)
 conciens, conciousness, * شعور [ع]:
 awarness, congition. (شد، ٻڌ، پروڻ آگاهي، وقوف، سماء)
 healing, cure, health, * شفا [ع]:
 recovery. (افاقو چٽاء، صحت يابي، مڪرائي)
 clinic, hospital. _ شفا خانو:
 complaint, illness. * شڪايت [ع]:
 abdomen. * شڪم [ف]:
 (پيٽ، بطن، ڍڍ)
 blooming, cheerfulness, * شگفتگي [ف]:
 exhilaration, freshness. (تازگي)
 numbness, palsy, crippleness. * شل:
 (ٽڪاوت، سُستتاء، سالتائي، ماندڪائي)
 wheeze, bheezeing, whistling. _ ڌم ڌمڪڪ

stich, stitching.

• شُولو:

(بخیو ٿاڪو ٽوپو سڀو)

lust, libido, sexual desire,

• شَهْوَت [ع.]:

sexual appetite.

(جنسي بُک يا خواهش، ڪام حوس)

sex stimulant, aphroalistic.

- شَهْوَت انگيز:

sensuality, sexuality.

• شَهْوَانِيَت:

rennet, spleen.

• شير دان [ف.]:

(کيري)

ص

health, recovery.

• صِحَّت [ع.]:

(تندرستي، نمراڻي)

recovery.

- صحت يابي:

sane, of sound mind, mentally fit.

• صَحِيحُ الْعَقْل [ع.]:

shock, blow.

• صَدْمُو [ع.]:

(ڍڪر ڌڌڪو ڌڪُ)

bile, gall

• صَفْرَا [ع.]:

(پت، پتي جي رس)

billous, gallic, one of four humours of body.

- صفراوي:

consul, advice, consultation.

• صَلاَح [ع.]:

(مشورو مشاورت)

form, figure, shape,

• صَوْرَت [ع.]:

countenance, mould.

(شڪل، شبيهه، منهن، مهانڊو روپ، ڍول،

مورت، نقش گهاٽُ مورت، خاک، قالب)

ض

- blow, injury, hurt. • ضرب [ع.] :
- (دَک، چوٹ)
- harm, damage, loss, • ضرر [ع.] :
- determent, hurt, injury. (نقصان، چيهو ٿوڻو گھاتو)
- weakness, feebleness, • ضعف [ع.] :
- infirmity, debility. (هيشائي، نِسائي، کمزوري)
- moron, imbecile, mentally, - ضعیف العقل :
- weak or deficient. (ذهني کمزوري)
- weakness. - ضعیفائي :
- ضعف
- weak or old woman. - ضعیفہ :
- poultice, paste. • ضماد [ع.] :
- (پوئیس، لیپ، لپري)
- conscience, dismcriminative • ضمير [ع.] :
- faculty. (وريڪ، وويڪ جو وڏو، لواہ نفسي)
- suffocation, narrowness, • ضيق، ضيق النفس [ع.] :
- difficulty in breathing, (سوڙهه تنگي، دم سھڪو سھڪ، آپسامي)
- dyspnoea, asthma.

ط

- plague, black death, epidemic. • طاغون [ع.] :
- (پليگ، وبا، مھامري)

- strength, power, vigour. • ظاقت [ع]:
- medicine, art of medicine, • طب [ع]:
- medical science, medical practice. - طبابت:
- طب، طبيبائي
- medicine, remedy, cure, - طبو:
- potion, treatment, therapy. (دوا، درمل، علاج، بلو، حيلو، وسيلو)
- مُتي، پُکي، لُکي
- medical, clinical. - طبي، طبيباتو:
- physician, medical doctor, - طبيب:
- therapist, medical practitioner. (ڊاڪٽر، حڪيم، ويد، ريج، معالج، لُکيو، لُک)
- disposition, temperment, • طبع [ع]:
- nature. (مزاج، سڀاءُ، خو، خصلت، خلق، سرشت، فطرت، خلقت)
- natural, innate, by birth, by - طبعي:
- nature, intrinsic, physical.
- infant, child, baby. • طفل [ع]:
- Infant, baby, sucking child. - طفل شير خوار:
- (ٿڃ پياڪ، کير پياڪ، بين تي، ٿڻ تي)
- Infancy, childhood, babyhood. • طفوليت:
- parasite, hanger-on, sucker, • طفيلي، طفيليو:
- soponger. (مفت کائو رس چوس، رت پياڪ)
- painton penis, as aphrodisiac. • طلا [ع]:
- (آلت)

- solace, consolation, ظمانيَّت [ع.]:
 reassurance, contentment, اطمینانِ خاطريہ خاطرِ جميعت,
 peace of mind. تسلي، آئت)
 circumcision. ظہر [ع.]:
 (ظہر ختنو سنت)

ظ

- back, reverse. ظہر [ع.]:
 (پٹ، پویاڑی، پاچیل)
 thinness, leanness, weakness. ظہیری [ع.]:
 (کمزوری، سنہڑائپ)

ع

- habit, practice, custom. عادت [ع.]:
 sickness, disease, disorder, complaint. عارضو [ع.]:
 (بیماری، مرض)
 health, well-being, peace. عافیت [ع.]:
 (خیریت)
 distillate, extract, concoction, عرق [ع.]:
 tincture, sweat, perspiration. (ارگ، نچوڑ، رش، تت، جوهر)
 sciatic nerve, sciatica. عرقِ النساء [ع.]:
 - عرقِ جوسوڑ
 limb, organ, limb, member of غُضُو:
 body. (انگ، لگہ، اگ، اعضا، اگرو، اگڑو)

genital or reproductive organ.	- عضو و تناسل:
male or female genital organ, penis and vulva, phallus or cumnus.	- عضو و مخصوص:
perfumer, chemist, druggist.	• عطار [ع.]: (پساري، دواسان، عطر فروش)
quack, charlatan, mente bank.	• عطائي [ع.]: (جعلي، اندو، اونڌو ويچ)
intellect, reason, genius, intelligence.	• عقل [ع.]: (خرد، ٻڌ، ٻڌي ذهن، استدلال)
instinct.	- عقل حيواني: (جڀلت)
sound or sane mind.	- عقل سليم:
wisdom, rationality.	• عقل مندي [ع.]: (دانائي)
sterile, barren.	• عقيم [ع.]: (سنڌو، وانجه)
treatment, cure.	• علاج [ع.]: (چارو، اوڪڊ، اوڪت)
illness, ailment, malasy.	• علامت [ع.]: (مرض، بيماري)
symptom, clinical feature.	• علامت [ع.]: (اهڃاڻ، اُهڃ، پتو)

- عِلَّت [ع]:
disease, addiction.
(عادت، هیز، ہانداز)
- عِلْم [ع]:
knowledge, science, learning.
(چار، وديا)
- علم تشریح:
anatomy.
(انگ چار لگ چار)
- علم حیوانات:
zoology.
(علم الحيوان، جانور چار)
- علم زندگي:
biology.
(حياتيات، جيون چار، جيو چار)
- علم نباتات:
botany.
(علم منظر)
- علم منظر:
optics.
(بصريات، دید چار)
- عُمُر [ع]:
age, life-span.
(جمن حياتي، زندگي، وهي)
- عَمَل [ع]:
action, work, process,
operation, effect.
(ڪم فعل، ڪار ڪرت)
- عَيْب [ع]:
fault, defect, flaw, blemish.
(خامي، وڏ، خرابي، سُقم، نقص، اوڻائي، ڪوٽ، ڪمي)
- عَيْن [ع]:
eye.
(اک، چشم، نین، چَم)
- عَيْنُكَ [ع]:
eye-glass, glasses, spectacles,
goggles, pince-nez.

غ

double chin, dimple in chin.

• غب غب [ع.] :

(ذقن، کاڈیہ پر چگھا)

idiot moron, stupid.

• غبی [ع.] :

(بیوقوف)

gland.

• غدود [ع.] :

food, diet, nourishment, aliment.

• غذا [ع.] :

(کاج، کاذو خوراک، طعام)

gargle.

• غر غرو [ع.] :

(گرژی، گرژو مضمضو، غرارو)

bath, wash, ablution, lavage.

• غسل [ع.] :

(تر، وھنجڻ)

swoon, fainting, sutper, syncope.

• غشی [ع.] :

(مورچا، بیهوشی، وسار، ذکر)

cover, pillow, ship, sheath.

• غلاف [ع.] :

(یک، پوش، ویس، چق میاں)

woe, grief, sorrow, distress,

• غم [ع.] :

sadness, mourning,

(دک، رنج، افسوس، ارمان، گوندن)

bereavement.

(ملال، اندوه، صدمو)

depression.

- غمگینی :

nasal tang, orlasality in voice.

• غنائی [ع.] :

(مٹائی، گھٹائی)

stupor, dizziness. • غَنودگي [ف.]:

(گهر)

deliberation, consideration, • غَوْر [ف.]:

ponderance. (غور و فکر، سوچ و پچار)

ف

paralysis, palsy • فالج [ع.]:

hemiplegia. - اڌ رنگ (hemiplegia), سُڪل (Palsy), لقو

(Pacialor Bell's palsy), شل ٿيڻ (paresis),

فالج (paralysis), سُن ٿيڻ (numbness)

disturbance disorder, • فِتَوَر [ع.]:

derangement. (گڙبڙ، خلل، نقص، ڪوتاهي، وڌ)

discernment, • قَراسَت [ع.]:

shrewdness, perception, (ريزڪي، پروڙ، ادراڪ، ته تائين رسڻ)

perspicacity.

cheerfulness, joy, delight, • قَرَحَت [ع.]:

pleasure, exhilaration, (شانماني، سرهائي، مسرت، فرح، خرمي)

euphoria.

bleeding of vein, phlebotomy, venesection. • قَصَدَ [ع.]:

(سيڙ، نس کولڻ)

nature, innate nature, inborn, • فِطَرَت [ع.]:

disposition essence, essential nature. (قدرتي سڀاءُ، طبيعت، طبع،

جوهر، جبلت)

excrement excretion, waste

• ڦُضلو:

(ڪرڻي، ڪاڪوس)

thinking, rationalization,

• ڦِڪڙ [ع.] :

pondering, contemplation,
anxiety, worry, apprehension.

(سوچ، ويچار غور ڳڻي، پريڻائي،

ڳڻڪو اڏڪو اڏڪو)

mouth, oral, orifice.

• ڦَم [ع.] :

(واٽ، ڏهن)

understanding, comprehension.

• ڦَهم [ع.] :

(سمجهه، پرجهه، ڀوجهه)

elephantiasis, filariasis,

• ڦِيل پا، ڦِيلپا [ع.] :

barbados leg, filariasis.

(تنگ جو سڄڻ)

ڦ

cut, incision.

• ڦات:

(چير)

wound, sore.

• ڦاڇ:

(ڦٽ)

tired, fatigued, weary.

• ڦان:

(ٽڪل، ماندو هڻيل)

pain, ache

• ڦانڦو:

(اهنج، ايڏاء، درد)

restlessness.

• ڦٽڪڻي، ڦٽڪو:

(لوچ پوچ، آند مانڏ، بي آرامي، ڦٽ ڦٽ، ٽڙٽ)

wound, sore.

• قُتْ:

(زخم گها، لپ، قچ)

sprouting, growth, budding,

• قُوتْ:

blossom, bursting (of boil),

(قات، قاز اوسر، پور اوپتر، قوتھڑو، تتر)

blooming, cracking.

toothless.

• قُرو:

(يُتو قُبو پيو)

lameness.

• قُذڪ:

(منڊائي، منڊڪ، منڊڪو، قُذائي، قُتڪ)

bow-legged, club footed,

• قُذو:

tulipes.

(چبو تيدو پيرن قريل، تنگ ونگو)

fruit, child, kid.

• قُز:

(قُل، ميوو، ثمر، بچو)

abcess.

• قُزڙي:

(قروڙيه، قروڙيه قوڙي)

flutter, tic.

• قُزڪو:

twitching of eye.

- اک قُزڪو.

shivering, trembling.

• قُزڪڙي:

(ڏڪڙي)

bubble, blister

• قُزڪڙو:

- قُوقيندو.

sane and sound, healthy, fit

• قُرنو:

weak, feeble.

• قُسو:

(ڪمزور، هيٺو)

flutter, fibrillation, palpitation,

• ٺڙڪو ٺڙڪڻي:

trembling, quivering, shakin,

(ڌڙڪو ڌڙڪي ڌڪڻي ڪڻڻي)

shivering.

رڻڻي، ٺڙڪڻي، لرزش)

blow, injury

• ڦڙه:

(ڌڪ، چوٽ، ضرب)

healing of wound.

• ٺٺڙاءِ:

(پڙاءِ)

lung, pneumon [G.]

• ڦڦڙ:

inflation of lungs, pneumonia,

- ڦڦڙي:

trembling.

(نمونيا، ڌڪڻي)

mouthful, powder, pulve.

• ڦڪي:

(ڳورو سفوف، ڳڪي)

remedy, treatment.

- ڦڪي ڳڪي:

(دوا درمل، دوا دارون، ڦڪي مڻي)

physician.

- ڦڪيوان:

(طبيب، حڪيم)

medicine

- ڦڪي مڻي:

remedy

- ڦڪي ڳڪي:

fruit, child, progeny, produce,

• ڦل:

hearrest, bresult,

(ميوو ڦڙ، ٻار، ٻچو، سويارو، ماهواري)

outcome, benefit, profit,

menses, glans penis.

fruitful, fertile

- ڦلاڻي ڦلاڻي:

ulceration in mouth, buccal

• قُلار قُلهار قُلارجح:

ulceration.

blooming, blossoming,

• قُلن:

budding, bcswollen, flatulent.

blister.

• قُلشو:

(چلش، چالو)

blister, scald.

• قُلوسشو:

(قوئیندو قُلشو چلشو)

bubble, blister.

• قُلوکک:

(قُلوشو قُلوکک)

tendo-calcaneum tendom of ankle.

• قُنجه:

(کُج)

eyelash

• قُنجه:

(چنچر، چنچر، چنچر، چنچر، چنچر)

tendo-calcaneum.

• قُنجه:

(قُنجه، کُج)

a large louse.

• قُن:

swelling.

• قُنباي:

scapula, shoulder, blade.

• قُلوشو قُلبي قُلبي:

toes, front part of foot.

• قُل:

gullet, food pipe, oesophagus

• قُلطي [ع. فوطر]:

(نر گهت)

cap, crack, width or space

• قوت:

between two edges of wound.

(قار چير، قار قوت و چوت)

Satchel, pouch, cyst.

• فوتري:

(تيلهي، ڳوٺري، پوتري)

bubble, a minute blister or vericle

• فوٽو:

on conjunctiva or cornea.

(اک جو دات، فوڪٽويا بوريو)

tear, cleft.

• فوٽو:

(چير، ڏار، فوٽ، سير)

abcess.

• فوٽهو:

(ڳٽ، وڏي ڦرڙي)

hollow, weak, feeble, blister.

• فوٽو:

(ٿيڻو، ڦٽس، نرٺل، هيٺو)

(فوٽينڊو، ڦٽو)

urinary bladder, anus

• فوڪ:

(in animals)

blowing

• فوڪارو:

(فوڪ، فوڪار، فوڪو، چوڪارو)

anus.

• فوڪي:

(مقعد)

blowing, breathe, exhalation.

• فوڪ:

condom.

• فوڪٽو:

blow-pipe

• فوڪٽي:

flat-nose

• فونو:

(بينو منو ڦٽل نڪ)

nostril, nare.

• قوھڻي:

(ناس)

spleen.

• ڦهي:

(تري تلي)

indigestion, dyspepsia, flatulence.

• ٿيٽجڻ:

(بدهضمي، آفري)

dizziness, giddiness, vertigo

• ڦيرائي، ڦيري:

(ڦيروئي، گهمري، گهمرائي، گهمتاري،

ڀنوائي، ڀنوالي، ڀانٽي، چڪر، ڀنوري)

bursting, bullous.

• ڦيسڙ:

bullae, pemphigus, blebs.

• ڦيسڙ پٽ:

blister.

• ڦيڻونڊو:

(لڦ، ڦوڪڻو)

testicles, testis, scrotum

• ڦيلھو:

(پيلو آنورو خصيو)

ق

arfengent, constipation, drying

• قابض [ع.]:

agent.

(قبضي ڪندڙ سڪ، سڪو يا نوٽ

ڪندڙ)

cast, mould, frame, body,

• قازب:

image, structure.

(ڪارب، قالب، سانچو، گهاٽ، گهاٽ،

بوتو بدن، بت، ڍانچو)

cast, mould, structure.

• قَالِبُ [ع.]:

- قارب

stature.

• قامت [ع.]:

(قد، ذیل، هائي، بيهڪ، بت، بدن)

constipation, ostipation, hardening

• قَبْضُ [ع.]:

of stool.

(بجهڙڪ، أمر الامراض (ع))

laxative, aperient, mild, pergative.

- قبض گشا:

(هلو جلاب)

- قبضي، قبضيت:

- قبض

murder, homicide, killing,

• قَتْلُ [ع.]:

man slaughter.

(خون، ڪه، گهاٽ، ڪوش، هلاڪت،

جيوهتيا، مردم ڪشي)

height, stature, tallness.

• قَدْ [ع.]:

(قامت، ذیل، هائي، لتبائي)

stature.

- قد و قامت:

(بيهڪ، هائي، ذیل، بدني، بناوت يا اڏاوت)

nature, power, strength.

• قَدَرَتَ [ع.]:

(طاقت، سگهه، وس، پچندي، توفيق، پهچ)

foot, step.

• قدم [ع.]:

(پير، پراڻگه)

calmness, peace, rest, repose,

• قراڑ [ع.]:

consistency.

(بیہک، نہر، تانہر، سکون، سانت،

چین، قیام فرحت)

cut, severance, amputation,

• قَطَع [ع.]:

excision, section, segment.

(کٹ، کاٹ، وِڈ، ٹک، تراش، حصو

پاگو ٹکرو گیو گترو جزو)

heart, cardia [G.] core,

• قَلَب [ع.]:

centre, medulla [L.],

(دل، ہنیون، ہردو وِچ، وچون وِچ، مرکز

marrow.

گپ، گڑ، مغز مک، پتو)

food, diet, nutrition,

• قُوْت [ع.]:

nutrient,

(کاج، کاڈو، خوراک، طعام، غذا، چوگ،

victuals, subsistence, feed.

چوگو، خورش، روزی، رزق، کاڈو پیتو)

power, strength, vigour,

• قُوْت [ع. جمع: قوی قوتون]

verve, vitality, faculty,

(طاقت، سگھ، ہل، زور، وس، پہچ، توفیق،

potential, potency.

پُجھت، ڈاڈائی، شکتی، سکت)

physical powers

- طبعی قوتون:

- جسمانی قوتون:

absorption power

1. قوت جاذبہ:

(جذب کنند، چوہیند، چوسیند)

سکائیند، قوت)

retentive power

2. قوت ماسک:

(روکیند، جھلیند، روکی رکند، قوت)

generative or reproduction power.

3. قوت مؤلده:

(جامائو يا نسلي قوت)

growth or somatic power.

4. قوت ناميه:

(اوسر، اوپڙ، پُت، ودائيندڙ يا، واڌائو)

بدني قوت)

digestive power.

5. قوت هاضمه:

(هاضم يا هاضمو ڪيائو قوت)

excretive power.

6. قوت دافعه:

(ڪرڻي ڪيندڙ يا ڪيائو قوت)

— نفسي يا ذهني قوتون:

الف: ظاهري قوتون

sight sense.

1. قوت باصيره:

(بصارت، ديد، ڏسڻ)

taste sense.

2. قوت ذائقه:

hearing sense.

3. قوت سامع:

(ٻڌڻ، سماعت)

smelling sense.

4. قوت سام:

(سنگهڻ)

touch sense.

5. قوت لامسه:

(چُهڻ، چُهڻ، لمس)

ب: باطني، اندريون، انٽر قوتون:

memory.

1. قوت حافظه:

(حافظي يا يادگيري جي قوت)

2. حسن مشرڪ:
common sense, joint sense.
(گڏيل يا گاڏڙ حواس)
3. قوت متخيله:
imagination, imaginative
faculty.
(تخيل يا خيال جي قوت)
4. قوت متفكره:
thought, thinking faculty.
(فكر يا سوچ واري قوت)
5. قوت واهم:
hallucination, delusion, hallucinatory,
delusional or gustatory faculty, fancy.
6. قوت مدرڪه:
perception, perceptive power.
(پروڙي قوت)
7. قوت تميزه:
discrimination, discriminative
faculty.
(تميز امتياز فرق، سڃاڻيندڙ قوت)
- _ قوت باه:
lust, libido, potency, passion.
(شهوت، وهڙ، جر، باهر، مڙسي)
- _ قوت غضبيه:
anger, fury.
(ڪاوڙ غصي جي قوت)
- * قولنج [ع.]:
colic, clicky pain in atubular organ.
(وتائتو ويلو)
- * قي [ع.]:
vomit.
(التي)
- * قياس [ع.]:
guess, conjecture,
supposition, presumption,
(اندازو انومان، ڪٿ، ٿڳ، تخمينو)
estimate.

ڪ

Hunch, hump.

• ڪُٺَ:

(گُٺَ)

quack, mountebank.

• ڪُوڀجَ:

(نير حڪيم، اندو اونڌو ويڇ يا طبيب، عطائي)

snake-bite.

- ڪڪڇڻ.

crown of head, scalp,

• ڪاپارَ:

cranium, head, pate.

(چوٽي، ٽڪڙ، ٽوڪڙ، ٽپڙ، مٿو)

head injury, fatal injury, shock.

- ڪاپاري ڌڪَ:

cause, aetiology, mean,

• ڪارڻَ:

remedy, therapy.

(سبب، باعث، حيلو وسيلو، پلو دوا دارون)

patch, graft.

• ڪاري:

(پيوند، چٽي، ٽڪڙ)

vertebral column.

• ڪارڻگهو:

(ڪرنگهو)

treatment.

• ڪاريه:

(دوا دارون)

coitus.

• ڪاڙَ:

(آلت، جماع)

sexual or coital pleasure.

- ڪاڙَ رَسَ:

thumb.

• ڪاڙھُ:

(ڪاڙَ آڱوڻو، ٺٺيو، ٺٺو)

decotion.	• ڪاڙهو:
	(جوشاندو، شت، نچوڙ)
uvula.	• ڪاڪڙو:
	(نڙيءَ ۾ هڪ لڙڪندڙ ڳوڙهي)
paralysis of uvula, uvular	- ڪاڪڙائي، ڪاڪڙائپ:
paresis.	
cholera.	• ڪالرا [انگڊ]:
	(هيضو ويا)
body.	• ڪالٽنڊ [ف. ڪالبد]:
	- بٽ، بدن.
stain, stigma, blemish, iris.	• ڪالڪ:
	(داغ، ڌب، نشان اک جي ڪاراڻ)
idiot, stupid, fool.	• ڪالھو:
	(مورڪ، ڪم عقل، احمق)
inflammation of the mouth,	• ڪامر:
aphthaea, buccal ulceration,	(وات پاڇوڙو، ڦلار مھارن جي سوڄ)
inflammation of the gums,	
gingivitis.	
lust-libido, sensuality, eros, cupid,	• ڪامر:
erotic (L).	(شھوت، شھوانيت، وھڙ)
jaundice.	• ڪامڙ:
	(سائي، يرقان)
headless, body without head.	• ڪاميسري:
	(مسي ڌڙ کان ڌار)

arrow hit, penetrating wound.

• ڪانارڻو ڪوناريو:

(شدید سور)

eye-drops, guttae ophthalmic.

• ڪانجهائي:

(اکین جا ڦڙا، ڊڀ)

erection of small hair on body,

• ڪانڊارجڻ:

arrectores pilorum (muscle),

(لڳ ڪانڊارجڻ، لنو لنو آبي ٿيڻ)

‘goose, flesh’.

animals with back spines, vertebrates.

• ڪانڊارو:

tenderness, ache.

• ڪانهرائي:

(ڏکائپ، سورائپ)

one eyed.

• ڪاڻو:

(يڪ چشم [ف.] اڪواني)

canine tooth, tusk, eye-tooth

• ڪاڻينو:

(upper canine teeth).

ebb, fall (of disease).

• ڪاڻو:

(اُٿار، لاٽ)

prone, inverse.

• ڪاڻوڙ:

(اُٻٽو اُٽو اُٽو اوندو)

body.

• ڪاڀا:

(بت، بدن)

rejuvenation.

— ڪاڀا ڪلپ، ڪاڀا پلٽ:

(نئين سر جواني، نئون شباب)

- appearance of youth, - ڪايا ڪڪوڙ:
- blooming, blossoming. (لڳن لالائي، موراڻي، موراڻپ، ٻوڙ
جهل، ٻوراڻي، ٻوراڻپ)
- illness, sickness. - ڪايا ويچار:
- hunch, hump. • ڪُٺَ:
- (گُڪَ، گُٺَ، گُٺَ، ٻٺو وَرَ ڏنگ، خمر
جُھڪَ، گُورُ نيرَ توهو ڏونڊ، ڦيڏَ)
- down, small fine hair on face or • ڪَتَ، ڪُٺَ [ف. خط]:
- body. pubic hair, moriguito, sand fly. (بُوڙ، سنهڙا وانَ ڪُڇا)
- husk, scale, a moat or • ڪُٺَر:
- foreign body in eye, slice, (ڪُڏَرُ ٿُھ، توتڻُ چلڻُ، چلڻو ڪُٺَر،
- section, segment. سرڻ، ڪڪرو ڳي، ڳيو ڳترو ٻيرو)
- cut, incision, excision, • ڪُٺَ:
- amputation, discetion, - ڪاٺ، ڪاٺو [-]، ڪوٺ، ڪُٺَر، وَڏَ
- severance, cut-off, lop, oft، ڪُٺَ، گهٽاءُ، تخفيف، چيلھ، ڪمر.
- hewing, strick-off, hacking،
- decluction, reduction, waist.
- cstrated, gelded, impotent، • ڪُٺَ:
- powerless. (خصي، نامرد، ڪمزور)
- waist, juice, secretion، • ڪُٺَ:
- pleasure. (رُس، مزو)
- throat, gullet, oesophagus، • ڪُٺَ:
- juice, pleasure. (نڙي نڙ گهٽ، نڙ گهوٽو گلي ڪنڻ)

quack.

• ڪڻ بيدُ، ڪڻ ويڇُ:

(ڪڙويڇ، عطائي)

deficiency.

• ڪڻ هنائي:

(اٿاڻ، اوڻائي، ڪوٽ، گهٽتائي)

cranium, skull, senses.

• ڪڇاٽ:

(ڪهاڻ، ڪهڻ، ڪيپرائي، ڪيبرائي،

ڪوپري، ڪوپريه ڪپار، ڪاپار هوش)

come into sense, be

- ڪپاٽ ڪلڻ:

conscious, be aware of error.

(هوش، سنڀار)

forehead, top of the heat.

• ڪڇاڙ:

(ڪاپار ڪپاٽ)

sepsis, rot, putrefaction.

• ڪڇڻ:

(بيڇ، پاڇوڙو پڪريز ڦٽ، اُڱل)

menses, menstruation.

• ڪڇڙا، ڪڇڙا اچڻ:

(حيض، رڱ، ماهواري، زالام)

testis

• ڪڇورو:

(آنورو، خصيو، ڪڇور)

dimness or dimsightedness of

• ڪڇ:

one eye, monocular dimness.

(روشنِي جي گهٽتائي، خرابي)

dwarfism.

• ڪڇڙائي:

(ڄامڙائي)

maiden, virgin.

• ڪڇا:

(مڪناري چوڪري، ڪنيا، نياڻي، ڪماري)

- immature, unripe, raw, green, ڪڇو:
- undeveloped, nipple, areola. (اڻ پڪل، اڻ اسريل)
- گجڻاڻ، ڪڇڙو (ڪڇو):
- pre mature baby. P. labour. ڪڇو ٻار:
- nausea. ڪڇ هنيائي، ڪ. دلائي:
- (متلي — اوڪارا)
- childhood, youth ڪڇي وهي:
- weak, ill, sick, blood, pregnant. ڪڇين لڳين:
- (حمل، رت جو پهو)
- pubic hair ڪڇو گچا:
- arm-pit, axilla. ڪڇ:
- (بغل)
- axillary abcess. ڪڇ پلاڙي:
- (ڪڇوراڙي)
- burning micturation, dysuria. ڪڇ:
- axillary abcess. ڪڇ:
- (زخمي ڇڪ، ڪڇ جو)
- buttocks, hips, pelvis, sacrum, ڪڇڙ:
- axilla. (پولها)
- illac region. ڪڇڙ:
- fussy or cry-baby patient. ڪڇڙو:
- (دانهر)
- axillary abcess. ڪڇوراڙي، ڪڇوراڙ ڪڇوراڙي:

retching, vomiting.

• ڪَڙي:

(اوڪڙ، اوڪارو، اُٿڙ، اُٿڙي، اُٿڙ، اُٿڙي)

extract, tincture.

• ڪَڙي:

(عرق، نچوڙ، ست، پيڙ، تڻ)

erected head, head and

• ڪَڙ:

neck, hood.

(ڳاڻ، ڀسي، ڪنڌ، نانگ جي ڦڻ)

middle aged.

• ڪَڙاڻ:

(ڪَڙاڻ، ڪَڙوڙ، اڌڙوڻ)

old age, senility.

• ڪَڙاڙپ:

(پيري، ٻڌاڙپ، ٻڌاپو، پوڙهائي، بزرگي)

thigh bone, femur.

• ڪَڙاڙي:

(سٿر جو هڏو)

wrist.

• ڪَڙائي:

agony, anguish.

• ڪَڙب:

(رنج، اندوه، پيڙا، نهايت تڪليف)

cartilage.

• ڪَڙڻي هڏي:

middle aged.

• ڪَڙوڙ:

(ڪَڙاڻ)

excreta.

• ڪَڙفتي:

(گونهن)

a fat worm.

• ڪَڙمو (ف. ڪَڙم):

back-bone, spine, vertebral

• ڪَڙنگھو ڪَڙنگھو ڪَڙنگھو

column

ڪَڙنگڙ ڪَڙنگڙ ڪَڙنگڙ

(پڻيءَ جو ڪنڊو ڪنڊو)

iteh, itching, pruritus.

• کِرْنِهِن:

(خارش، گھ، کٹی، کرسرو کیهار کُجلی)

ray, radiation.

• کرٹو کرٹا:

(ترودو ترودا)

blurring, rays.

• کرٹو:

(مُرتو)

dwarf.

• کرو:

(چامڑو)

hump.

• کروندپڑو:

(گُہو)

dry.

• گُروو:

(سکائی)

articaria.

• گُرنه:

(خارش)

contra-indication, prohibit.

• کِری:

(پرهین)

womb, uterus.

• گُڑ گُڑھ:

(رحم، پچیدانی)

stiffness, cramps.

• گُڑجی پوٹ گُڑن:

wound.

• گُڑم:

(قُٹ)

womb, uterus, perineum,

• گُڑھ:

vaginal orifice.

(رحم نہائین)

distended abdomen, pot-bellied.

- گُڑھ سوڑھی:

boiling, burning, repening,

• ڪاڙھ:

maturing, suppurating,

contemplating, worrying,

assimilating, acting upon.

scab, crust, scale, cicatrix [L.], scar.

• ڪڙي ڪڙيون:

(ڪرنب، چلڻ، ڪلڙ، ڪلڙي)

narrowing, stenosis,

• ڪڙاپ:

shrinkage, systole,

(سوڙھ تنگي، سوس، سيٺ)

contraction.

sexual intercourse,

• ڪڙڪو:

copulation, coitus.

(جماع، همبستري، مباشرت، گڏجاڻي)

anxiety, sorrow, fever,

• ڪس:

pyrexia.

(گهٽي تب)

vulva.

• ڪُئ [ف.]:

(فُرج)

deficiency.

• ڪُستائي:

(ڪوٽ، اوٽائي، ڪمي، گهٽتائي)

rustification, deficiency, fever.

• ڪُستي:

physical exercise. body

• ڪسرت:

building, physical fitness.

- ورزش، رياضت.

pain, sudden pain, shooting pain.

• ڪُسڪو:

health, physical fitness.

• ڪُئَلُ:

(سگهائي)

stupid, simpleton.

• ڪِڙِي:

(پورڙي ناسمجھ)

opium, drug, intoxicant.

• ڪُونبو:

(نشو آفیر)

abortion, miscarriage.

• ڪِڙاڙ:

(ڪهائي ٻار ڪرڻ)

inhalation.

• ڪِڙِي:

(اندر ڦوڪڻ)

extract, essence.

• ڪَش:

(عرق، نجوڻ ست، جوهر)

light or liquid diet, puf or

• ڪَش:

pull in, axilla, chest, waist,

(ڇڪڻ، ڦوڪ ڀرڻ، چيلهه، سُوپيري)

centipede.

beaten metal, pulverised metal,

• ڪَشُو [ف.]:

supra diluted poison, oxide

(ماريل يا ڪليل ڌاتو خاڪو)

of metal, calx, tonic.

foam, spittle, saliva, sputum,

• ڪَف:

phlegm.

(قَيْن، گجي، جھڳٽ، گت، ڦيٽي، پڪ،

بلغم، اوڳاڻا)

corn, gravel, stone, calculus,

• ڪِڙو:

amoat in the eye.

(رائو پٿريه سرٽ)

ultra fragile

• ڪِڙو:

(پُرڻو)

corn, pebble.

• گکرو:

(سنهواڻو) ريتي يامڪئي جو

gravel, sand, urinary, sand,

• گکري:

renal vesicular calculus.

(مٺ ۾ راڻو، گردي يا مثاني جي

پٿري گکرو)

baby.

• کيڪو کيڪي:

Infantile.

- کيڪاڻو:

infancy, baby-hood.

- کيڪائي:

(بالڻو، بالڪيڻ، ٻال اوستا)

power pulve, calx, eczema.

• گک:

(گشت يا قوتي، مقوي)

snake-bite.

- گکجن، گک سنگهڙ:

(نانگ يا سپ، بلا جو ڏنگ)

flank, hypochond, rium.

• گک:

shoulder, shoulder joint, shoulder

• گلهو:

girdle.

(دوش، منڊو)

tonsils, gills.

• گلي، گليون:

(گلا)

liver.

• گليجو:

(جيرو)

retching, vomiting, regurgitation.

• گليلي:

(اوڪارو اوچارو اُچل، اُٿي)

compounder, dispenser,

• کمپائونڊر [انگه]:

pharmacist.

waiste.

• ڪمري:

(ڪمر، چيلهه)

sick, ill.

• ڪمريل:

ear, auricle [L.]

• ڪُن:

neck, nape, back of neck, nucha,

• ڪنڌ:

cervix, cervical region

(ڳاٽو)

nystagmus.

- ڪنڀي:

(ڏکڻي اک جو ڦڙڪڻ)

throat, pharynx, adam's apple.

• ڪنڌ:

(ڪنڌ گهٽ)

scrofula, goiter, thyrotoxicosis.

- ڪنڌ مالا:

slough of snake.

• ڪنجري:

dull, stupid, blouk, headed, dolt,

• ڪنڌ، ڪنڌ ڏهن، ڪنڌ ٺهر:

half-wit botuse.

(موڙهل، غبي، ڏڏ)

ear-wax, cerumen.

- ڪن جي مڙ:

acute hearing.

- ڪن سپرائي:

- ڪن سرلائي:

ear-pick.

- ڪن ڪوٽي:

buzzing or ringing in ears, tinnitus.

- ڪن واڃائي:

discharge from ear, otorrhoea,

- ڪن وهڪ:

suppurative otitis media.

keenly listening.

- ڪن وڌائي:

back of neck, nape, nucha.

cervix univocalregion.

(ڳاٽو مٽڪو)

ear, attention.

• ڪٽڙو:

(ڌيان، توجه)

marasmus.

• ڪنگي:

wound discharge, watery,

• ڪنگهڻو ڪنگهڻو:

mucons, purulent, etc.

(ڦٽ جو ڳاڻ پائي)

virginity.

• ڪُنوارپ، ڪُنوارپ، ڪُنوارپ، ڪُنوارپ.

ڪنوارپ ڪنوارپو ڪنوارپي:

worm, maggot, grub.

• ڪنئون:

(ڪيئون، ڪيڙ ڪيڙو سڙو گڏر تڏ ڪاڏ)

tall, emaciated, feeble person.

• ڪٽانگ:

(ڊگهو سنهڙو ماڻهو)

malaise, feverishness.

• ڪٽس:

(جهيڙ، ٽوٽس، لڱ ڪوسائي، ڳاموٽ،

لڱ پاڇ، بت پر آرس)

back bone, spine.

• ڪٽگهڻو:

(ڪرنگهڻو)

drowsiness, stupor.

• ڪواتا:

(ڳهر)

crown or top of head,

• ڪوٽڙ، ڪوپري:

cranium, scalp, pate.

(ڪاپاڻ مٿو ٽڪڻ، ڪوپري)

breast, bosom.

• ڪوڙو:

(اُره)

leprosy, hansen's disease. * کوڑھڙو:

external ear, pinna, auricle. * ڪوڙو:

ear-chopped. * ڪولھو:

abortion, miscarriage, still birth. * ڪٽائڻ ڪٽھائي:

weak, feeble, exhausted, * ڪٽھرو:

tender, painful. * ڪاٺھرو ڪاٺھلو ڪلھو:

grief, anguish, pain, compassion. * ڪٽھڪڙو ڪٽھڪاءُ:

weak. * ڪلھو:

occipit. * ڪيڙي:

cranium. * ڪيڙو ڪمزور:

worm, maggot. * ڪيڙو ڪيڙو:

long hair on head, hair-dye. * ڪيڙو ڪيڙو:

chyle [G.]. milky fluid of digested fat.

• ڪيلوس:

(پٽ)

chyme [G.], creamy-yellow fluid of

• ڪيموس:

partially digested food.

(پيلي رطوبت)

worm.

• ڪينٽون:

(ڪيڙو)

ڪ

cut, dent, hole, penetrating wound.

• ڪاپ:

(وڍ ڪپ، ڪپ، ٽنگ، ٽنگر، ڦٽ)

wound injury.

- ڪاپ ڪپ:

pain. wound.

• ڪاپار:

left-handed, sinister.

• ڪاپو:

(ڏاڻو ڪپو)

jaw.

• ڪاڀي:

(ڄاڙي ڪاڀي)

fitted-jaws.

- ڪاڀيو:

itching, pruritus.

(خارش، گرنهن، ڪرسرو ڪه، سر)

سر، ڪمي، ڪسر، برير)

palatable, voracious.

• ڪاڙو:

(ڪاڙي چوڳو چرند، گهڻ ڪاڻڪ، ڪاڻو)

(گهڻ ڪاڀار پيئڻو)

food, itching, erosion.

• ڪاڙ:

(خارش، ڪاڀي وڃڻ)

tattoo.

• ڪاڏڙي:

(تروڪڙيه ڏينپوڙيه سُٽڙي)

jaw, mandible.

• ڪاڏو ڪاڏُ ڪاڏي:

(ڄاڙيه لوڏي لوڙي)

dimple on chin.

— ڪاڏيءَ جي ڪڏ يا چُگهه:

(ڏڦڻ، غبغب)

worry.

• ڪانت:

(گهٽي)

furrow.

• ڪانچو:

(ڪوپو ڏرڻ ٻر گهل)

sputum, phlegm, expectoration.

• ڪانگهان ڪانگهارو:

(پلغم)

itching, scratch.

• ڪانهان ڪانهڙ:

(خارش، مني خارش، ڪرڻهن، ڪرڙو)

Itch.

• ڪاهه ڪاهڙ:

(خارش)

bite, biting, snake-bite, munching,

• ڪاڙڙ:

chopping, swallowing.

(چڪڙ، ڪاڏو چٻاڙڻ)

dent, dimple, jaw, dimple on

• ڪٻ، ڪٻ، ڪٻ:

cheek, jaw etc, wound.

denuded.

• ڪٻوش:

— ڪُرو ڪپوسڙو

apprehension, dread.

• ڪٽڪو:

(اَلڪو آڊوڪو اوت، اُن ٿڻ، انديشو)

whooping cough.

• کٽينگو:

(کرڻيو ڪاري ڪنگهه)

stab-wound.

• کٽ:

(وڏن وڏن ڪپو گهٽ، کٽ)

• cranium, eye cover.

• کٽڙ:

(ڪاپار ڪيپراٽي)

achilles tendon, tendo-achilles, the

• کٽج:

depression on both sides of tendon

(مريو ٽخنو)

above heel, hock.

small chamber, atrium, the space between

• کڏي، کڏو:

teeth, after tooth extraction.

(خالي ڪوپو کٽ)

scratch.

• کٽڙ:

(کرڙ رهڙ، رهنڊ، نهڻڊ)

scratching.

• کٽڙ:

(رهڙڙ)

large faced.

• کٽڙوٽ:

(گڏه جهڙو منهن)

breathing sound in throat or trachea.

• کٽائو، کٽائو:

(گهوگهرو، کٽائو، کونگهرو)

last breath, last gasp, death rattle.

• کٽڙ:

(سڪرات، نزع، لڪيءَ ۾ سامه)

experienced, crafty, wily, sly.

• کٽڙ، کٽڙيل، کٽڙيل:

(چالاڪ، تجربڪار)

lame.	• کریپٹی: (سست)
excreta, urine and stool.	• کرچو: (کاکوس، پیشاب)
scratch.	• کُرڑ:
itching.	• کرڑو: (خارس، کھا)
very old man.	• کیرس: (جھونو، جھور)
itching.	• کُر کُر: (گچ، گچ، تیر تر، سر سر)
scab, scale, scar, itching.	• کرنڈ، کرنڈ:
congenital deformity of foot, club-foot, talipes, four types-	• کرو: (آڈن پیرن وارو)
talipes, equines, t.varus, t.valgus. calcarieus.	
skull.	• کروڑی:
snake-bitten.	• کتر تڑ: (ککیل)
health, physical fitness.	• کتر کرائی: (چگپلائی)
cramp.	• کتر گمی: (گڈ، گڈی، گڈی)
heel, calcaneus the heel bone, os calcis, calcaneum.	• کڑی:

retching, vomiting. ڪَڪَڙُ:

remembrance, reminiscence, ڪُڪَڙُ، ڪُڪَڙُ:

recollection. (هُرَڙُ، سُجھڻ، دل ۾ چڻ)

skin, cuticle, cutis [L.], ڪَل:

derma [G.], rind, bark, shell, (چم، چمڙي، جلد [ع.], پوست [ف.])

crust, hide, husk. غلاف، پوش، چوڏو چلتو چلڻ، ته، پوه.

ڊهنڻ، ڪوڏ)

talipes. ڪُنڇ:

(ڪرو)

left handed, left, hand, sinister. ڪَنجھڙ ڪَنجھو:

(ڪاٻڙيل)

appetite, desire. ڪُنڌيا:

(بک، اشتها، خواهش، آرزو، تمنا، چاهه)

cough, tussis [L.] ڪَنڱه:

hawking, expectoration. ڪَنڱهڪار ڪَنڱه ڪارو:

dilution, liquefaction, ڪَنڱهائي:

weakness, feebleness. (چڏاڻ، چڏائي)

scratch. ڪَنڙن:

madness, insanity, craziness, addiction. ڪَنڀائي:

(علت، چريائي)

space, recess, cavity, lacuna [L.] ڪَنڙو:

(خاسي، خال)

hollow, hollowed cheek, socket. ڪُوپو:

(ڪڏ، ڪپ)

- deficiency. • ڪوٽ:
- (اوٽائي، اثاث، ڪمي، گهٽتائي)
- epidermis, cutis, cuticle, • ڪوٽ:
- outerlayer or skin. (ڪل يا چمڙي)
- skull. • ڪوٽر:
- (ڪوپري، ڪوپري)
- eye-covers, goggles. • ڪوپو ڪوپا:
- investigation. • ڪوڇ:
- (گولا، جاڇ، چڪاس)
- dandruff. • ڪوڙو:
- ٻڻو.
- hollow, empty, vacant, • ڪوڪلو:
- worn, eaten. (خالي، ٽلهو، سڪڻو، ڏانڊو، کاڌل، ڀالھو)
- frame, structure, skeleton. • ڪوڪو:
- prepuce of penis or clitoris. • ڪولو:
- (جنسي عضوي جو)
- uncircumcised. — ڪوٽر:
- (ان ٽلهريل، ڪولو)
- urticaria. • ڪُهڻڙي:
- youth, bloom, health, fitness, • ڪُهِي:
- stature, constitution, itching. (هائي، بيهڪ، جواني)
- intoxication, madness. • ڪِٽائي:
- (نشي جي حالت، مستي)

low cough.

• گئونگٺ:

(هلڪي سنهي ڪنگهه)

intoxication, sleepiness.

• کيپ:

(نشو مستي، نند)

itching, pitrasis versicolour.

• کيدر روڳ:

(خارش، چٽي)

milk, gala [G.], lac [L.].

• کير:

a suckling baby.

- کير پياڪ:

- کير ڏاڪ، ٿڃ پياڪ.

a baby without teeth.

- کير ڙي:

foster, brother.

- کير يتو ڀاءُ:

(ٿڃ شريڪ)

milk teeth.

- کير يتو ڏند:

(پهريان ڏند)

infancy, baby hood, suckling or lactating

• کيرائي:

age.

(ٿڃ پيئڻ جي عمر)

numbness, paresis.

• کيرائي:

(سائائي، سن هڻڻ جي حالت)

numb, parietic.

• کيرو:

(شل، سن، نستو سائو)

parietic, invalid, weak

- کيرو ويرو:

weak, feeble.

• کينڪل:

(ڪمزور نستو)

intoxicated, tipsy-turvy.

• کيو:

(نشئي)

pregnant.

• گيٽي:

(حامله پچيداني)

habit, addiction, nature, disposition,

• گت:

conduct, behaviour, awareness, cognition.

(طريقو رويو عادت)

to suck, suckle, gulp, swallow.

• گتڻ:

(ڏائڻ، ڊگڙڻ، گهڻ، ڳڙڻ)

below the jaw or mandible,

• گڻو:

sb mandibular, sub maxillary.

(کاڌيءَ کان هيٺ)

marrow, pulp, medulla, lump of

• گڏوڏ:

cotted blood, coagulum,

(غدود)

purulent mass, necrotic material.

anus.

• گديا:

(مقعد - گڏ)

shaft of long bone, which

• گڏريو:

contains bone marrow.

(نري نلي)

back of neck, nape, nucha.

• گڏڙي:

(ڪنڌ)

mongrel, hybrid, cross breed,

• گڊو:

help, breed.

(پرنسليو گڏوچڙ ڳرو)

grime, mange, scabies in animals.

• گڙ:

(خشڪي، کلون)

heaviness, indigestion.

• گراني (ف.ا):

(ڳران، بدهضمي)

- dwarf, midget, pigmy. • گرائنٺ مُنٺريو:
(چامڙو)
- pregnancy, uterus, womb, • گرڀ:
foetus, embryo. (رحم، ڪُڙھ، ٻچيداني، ٻچ)
- abortion. - گرڀ گھات:
(ٻار ڪيرائڻ)
- abortifacient. - گرڀ گھاتڪ يا گرڀ گھاتي:
(ٻار ڪيرائيندڙ)
- pregnant. - گرڀ وٺي:
(گريڻي، ٻچوارڙي)
- neck. • گردن [ف.]:
(ٻچي، ميسي، ڪنڌ، مٿڪو، عنق)
- kidney, ren [L.], nephros [G.]. • گردو، گُردو:
(ٻڪي)
- renal, uretric colic. - گردِي جو سور:
- intestinal, rumbling, borborygmi. • گُرداڻ:
(پيٽ ۾ گُرداڻ)
- regurgitation, backward flow • گُردو گُرداڻ:
of stomach contents into (غارا)
- mouth, gargles, gargling.
- heat, anger, passion, lust, • گرمي [ف.]:
- gonorrhea and syphilis.
- mangy, neck, nape. • گرو:

knot, segment, phalanges, small	• گري ڳري:
bones of fingers or toes.	(ڳڻ، ڳل)
kidney.	• ڳڙدو:
	(ڳردو)
strangulations, throttling.	• ڳستو:
	(ڳهنو ڳوڳهو)
hump.	• ڳڪ:
	(ڳڻ، ڳوڻو)
salivation, slobbering.	• ڳڪ:
	(ڳڪ، ڳيڻ، لاد، لماب)
hoarse.	• ڳڪه:
hoarseness, laryngitis.	- ڳڪهائي:
	(ڳڪائي، وينل ڳڙي، ڳڙي ڳهٽ)
corner of mouth.	• ڳلاڻ، ڳلاقو:
	(واڇ)
artic aria.	• ڳلڳيال:
	(خارش)
mouth corner, gill, tonsil.	• ڳلقرو:
	(ڪليون)
throat, pharynx.	• ڳلو:
	(ڳلو ڳڙي، ڳهٽ)
gargle.	• ڳلولي:
	(ڳرڙي)

doubt, suspicion, notion, idea,

• گمان [ف.]:

conjecture, fancy.

(شڪ، شهبو خيال، قياس، ويچار

وهم، پزم، وسوسو)

property, quality.

• گُن:

(گُن)

solemnity, seriousness,

• گنپيرائي، گنپيرتا:

gravity, forbearance.

(سنجيدگي)

patience, ring worm, patch.

• گنٽ:

osteo-arthritis.

• گنٽيو:

(گانپو هڏن جو سور)

baldness, alopecia.

• گنچ، گنجائ، گنجائپ:

filth, pus, putrid, discharge.

• گنڌ [ف.]:

(پوءِ)

sulphuric acid

• گندرف جو تيزاب:

indigestion.

• گنڊجائي:

(بدمضمي)

aumness, muteness

• گنگائي:

apharia.

(گونگائي)

gasping.

• گنگريٽ:

(سڪرات)

nasality, nasal tone in voice.

• گنگائي:

(گهڻو آواز)

thought, awarness,

• گنيٽ:

concionsness, conguiton.

(مٽ)

گونتُ	گُنتُ
quality, attribute, virtue,	• گُنتُ:
merit, positive trait.	(خاصيت)
palatable, digestible, acceptable.	• گوارا:
yawn, yawning.	• گِراس:
	(اوباسي)
penis, phallus.	• گُوج:
	(آلت)
knee, genu [L.].	• گوڙو:
	(مونو زانو [ف.])
knee -joint.	- گوڙي جو سنڌ:
knee-cap, patella [L.].	- گوڙي جي ڍڪڻي:
ear.	• گوش [ف.]:
	(ڪڙ)
meat, flesh.	• گوشت [ف.]:
	(ماڻ، ماه، ڳڙ، لحم [ع.])
woman, female.	• گوڪي:
	(نار ناري، عورت)
abiob of sputum.	• گولائِب:
	(بلغم)
dizziness, vertigo, giddiness,	• گوماڻ، گُھوماڻ:
intoxication, loss of	(ڦيري، چڪري، خمار، مستي، اُٻاڻ،
consciousness.	گومس، بيهوشي)
swelling, tumour.	• گُونب:
	(گنديو، ڳوڙهو)
large swelling.	- گُونبو:
pulp, flesh, marrow, medulla, nut	• گونتُ:

idiory, stupidity, foolishness.

• گوشائزائي:

(چسائي، چريائي)

dumbness, muteness, loss of speech.

• گونگائي:

(گونگار)

perception, awariness,

• گنت:

conciuousness, discrimination.

(سمجھ، پروڙ، هوش)

sickness, disease.

• گيجيائي:

(بيماري)

drowsiness, sleep, sutper, insensation.

• گيرت، گيرائي، گهيرت:

(جهوتا، ننڊ، گهر)

sudden thought.

• گير:

(پور وچاڙ)

circuit, revolution, impulse, mania.

• گير:

(قيرو جذبو جنون)

stammering, stultering.

• گيرائي:

(باتائي، هڪڙائي)

scratch, friction mark.

• گسياٽ، گيساٽو:

(گاٽ)

friction.

- گيسو:

(گيساٽ)

Baby.

• گيگلو گيگو:

(ننڍو ٻار)

infancy, babyhood.

- گينگائي

crazy, mad, insane.

• گيلو:

sleepiness, stupor, drowsiness, intoxication.

• گينوار:

(گهر، ننڊاڪڙائي)

- blooming, blossoming, impregnation, - ڳڻجڻ:
fertilization. (پوري يا ڦر جهلڻ، ڀڪوڻيڻ)
- pregnant, impregnated, fertilized, - ڳڻيل، ڳڻوراڙي:
mother with newborn or neonate.
- contusion, foot, sore. • ڳڻپ:
(گڻپ)
- piece, portion, fraction, slice, morsel. • ڳڻو:
(ڳٽرو گرپ وٽي، ڳٽر ڪري
دوستي، ڳور هاري زچ و بچ،
وياڻي ۽ وڃايل)
- young, youngster, youth, youthful. • ڳڻرو:
(نوجوان، چوڪرات)
- child, 4-5 years age. • ڳڻوڙو:
(ننڍو ٻار)
- childhood, boyhood, youth. - ڳڻورائي:
(ٻارائي وهي، ٻال جتي، ٻالڪ اوستا)
- ovary, oophoron, uterus, womb, • ڳڻيرڙي:
gynetium. (بيضي داني، تخم داني،
ٻچيداني، گرپ آستان، ڪوڻ
ڪڙھ، ڳهن، رحم)
- manner, way, thinking, • ڳڻت:
contemplation, comprehension. (انداز نموني اسلوب، ڳڻت، ڳڻ
ڳوڻ، ويچار سمجھ، فھر)

a gulp, a swallow.

• گت، گیت:

(گھٹي، گيه، دڪ، سُرڪي)

contusion.

• گت:

(گپ، گھپ)

slice cutlet, piece.

• گترو:

(ڪترو ڦٽلو ٻيو ڦار ٽڪر، ڀاڱو)

wind-pipe, trachea, trachus [G].

• گترو:

(نڙي گلو)

to strange, strangulate, throttle.

• گترو کان جهلڻ:

to gulp down, swallow,

• گترو:

deglutitate.

(گھڻ، گترو ڪائڻ)

slice or cutlet of lotus-leaf, fish,

• گترو:

piece, portion, cramp, lad.

(گترو ٻيو ٻيو ٽڪر، ٻوٽ،

وڏو چوڪڙ)

cheek, bucca [L].

• گتو:

(ڳل، گت، مٺ، رخسار [ف.])

happiness, joy, jaeity.

• گت:

(سرهائي، خوشي، جُج، فرح [ع.])

head and neck.

• گت:

(سي، منڍي، سِر، گچي، مڪي)

cramp.

• گت، گتري، گيدي:

pulp, pap, pith, juice, nut.

• گت:

(گپ، مال، گودن گودن مغز)

pulpy, pithy, juicy.

• گردان ٻڙو:

segment, section, slice, portion, cutlet.

•

(گرو پیرو گترو)

mumps, infectious parotitis, parotid.

• **گراہٹو گراڑھو:**

region, in front of and below the ear.

(اِغْلَافٌ، يَغْلُظُوْنَ بِغِلَافٍ مِّمَّا لَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَعْنِي

غُدُوذَ جِي سَوِجِ.)

sebum, filament, like oozing material

• نگرے:

coming out from nose, on pressure.

(بگاری و ہندوؤں کے)

swallow, gulp.

• گرگے:

(گٹھ، گھٹ)

to gulp, swallow.

• بحرہ:

(گھٹ)

goiter.

• پھر و پگراؤ:

liver.

• گڑھچا:

(جیرو)

segment, phalange, phalanx.

• پُڄري:

segmented.

- پُرسیدار:

ankle, malleolus.

• پکریو:

(مُریو)

abcess.

• عَمْرٍو

filament, fibre, fibril.

• گزٹے:

(سنہی تئڈ، تئڈورو.)

swallow, gulp.

• گٹر کے گٹر کائیں:

(گہڑی)

hole, aperture, window orifice.

• گڑی، گڑی، گڑی:

full-term pregnancy.

• ڳڙڪري:

(حامل)

oozing, dripping.

• ڳڙڪڻ:

(ڦڙو ڦڙوئي، وهڻ، سمن، ٽپڻ، ڇڪڻ)

وهڻ، جهرڻ، نيندي وهڻ، ڳاڙو)

deglutition.

• ڳسڪڻ:

(ڳهڻ)

chunk, chilled, frozen, happy, blood red.

• ڳڪڻ:

(نريل ڄميل)

chillness, freezing, congealing,

• ڳگڻ، ڳڻائي، ڳڻائجڻ:

condensation, curdling.

(تڌائڻ، ڄمن، ڳهاٽو ٿيڻ)

throat, neck.

• ڳل، ڳلهه:

cheek

• ڳل:

(ڳتو ڳٽ، مٿ، ڳلهه، رخسار عارض [ع].)

the inner side of cheek, gill.

• ڳلاف، ڳلاف، ڳلافو ڳلافو:

parotitis, inflammation of parotic

• ڳليٽرو:

salivary glands, mumps.

(ڳليٽرو ڳلفڙو ملهو ملهي ڳرامڙو)

partiers

• ڳل ڦڙو:

(ڳليٽرو)

throat.

• ڳلو:

malaise, drwosiness, inflammation

• ڳمر:

(ڪٽس، ڳاموڙ ڳاموٽ)

knot, node, nodule, ganglies, joint, junction,

• ڳندي:

tuft, bunch, pulp-pap, navel, umbilicus.

(ڏن، ڳنديدار)

گھ

hoarseness, laryngitis.

• گھبارو:

(نثری، گھٹ، گھبو)

murder, killing, homicide or

• گھاٹ:

sucide, slaughter

(قتل، خون، گھاڑ مارو، کُتس، کُوش،

آپ گھاٹ، آتم ہچا، مردم کُشی)

murderer, killer, slaughterer

- گھائک:

(خونی، قاتل، گھاتی، گھاتو، ماریند)

- گھاتو گھاتی:

- گھائک:

form, shape, feature,

• گھاٹ:

figure, stature.

(شکل، شبیہ، دول، صورت، مورت، روپ،

آکار، آچار، نمونو، وضع، ینگ، وڈ، کاٹ،

گھاڑ، گھڑت)

large wound.

• گھانگھ، گھاگھ:

(وڈوٹ)

wound, injury.

• گھاء:

(گٹ، چیر)

wounds, injuries, sores, blisters.

- گھاء گھپ:

- گھپ:

confusion, bewilderment,

• گھبراہٹ:

embarrassment, nervousness,

(پریشانی، مونجھارو، متیون، منجھٹو)

perplexity.

- گھبران، گھبرائي، گھبرائپ: deafness, stone, deaf.
- گھٽ: prick, sac, bag, pocket.
- تھٽ: (چوڪ، چُونگه، گوٺري، ٿيلهي) gullet, food, pipe, mind, inside.
- گھٽڪُ: (نرگھٽ، من، اندر ذهن) vacumn, hollow, emptiness, cavity.
- گھٽڪو: (خال، خالي جاءِ) gulp, swallow.
- گھٽو: (هڏڪو، ڍڪ، شرڪي، ٻڪ) a large louse.
- گھٽو: (ٽولڙ) throttling, strangulation.
- گھٽي: (گھوگھو) mild purgative, to clear mecomium of neonate.
- گھٽي: (ڏڪو ستي) cut, dent, wound, hump.
- گھٽي: (وڏ، گھٽ، ڪٽ، کانچو گھاء) wound.
- گھٽي: (گھاء) dent.
- گھٽي: (ڏند) stupid, fool, idiot.
- گھچا: (آندا، گوڻهن) intestines, excreta, stool.

shiner, trembling.

• گھڙڻ:

(ڏڪڻي)

dwarf.

• گھرتو:

(بندرو)

blockhead, idiot.

• گھڙڙ:

feeling of sickness, sinking, sliding down.

• گھڙڪڻ، گھڙڻ:

mark, contusion of the rope.

• گھڙڙ:

flask, headless body, cervix of uterus.

• گھڙگهي:

(سوڙهي منهن واري)

vertigo.

• گھمائي:

(گھوماتي، پنواڻي)

motions in diarrhoea, dizziness.

• گھيرو:

(موٽ، وڪڙ)

excretion, excreta, stool.

• گھڻ:

(گونهن)

wrinkle, puckering.

• گھنج:

anxiety, worry, trouble, distress, perplexity.

• گھنگھڙ:

(پريشاني، ڳٽي)

confusion, perplexity,

• گھڻ متيائي، گھڻ واختائي:

bewilderment, indecision.

nasal tang.

• گھٽائي:

(مٿائي)

worm ridden, wasted, emaciated,

• گھٽو لڳڻ:

eaten, by anxiety.

- گهرو پوڻ: eye injury.
- گهور: abdominal ache or pain.
- (پيت جو سور)
- گهو گهرو: throatling, snore.
- (كونگهرو)
- گهو گهو: strangle.
- (گهٽو)
- گهومات: depression, sadness,
- (اداسائي، نراسائي، مايوسي، دلگيري، بيهوشي)
- گهوماتي: unconsciousness.
- (پنوا تي)
- گهيچ بچا: vertigo.
- (آندا گجيون، آندا گونڊا)
- گهينگو: snot, thin and lean.
- (گهينگو ڏيرو)

ل

- لاعلاج: incurable, terminal, intractable, irremediable
- (لادوا)
- لاڏاڻي، لاڏاڻو: death, demise.
- (رحلت، وفات، موت، لڏ)
- لاسياري: youth, bloom, puberty, prime of youth.
- (جوين، ڦوه، جواني)

dead body, corpse.

• لاش، لاشو [ف.]:

(مڑھ، مردو، مثل جسم یا بوتو)

کوٹ، نمش [ع.].

thin, lean, slender.

• لاغر [ف.]:

(اپرو سنھرو ڈبرو دانگ، هڪ)

تھرو نر بل، هيلو لانيارو)

menstrual blood.

• لال پاڻي:

(ماهواري، ڪپڙا)

thinness, leanness, feebleness,

• لانتجه:

emaciation, lasting, weakness,

(ڈبرائي لاغري، نر بلتا، نر بلتا، ضعيفائي)

feebleness.

هيٺائي، نستاڻي، هيٺا، جهيٺائي

ماندڪائي، ساٿائي، آسگهائي)

defect, flaw, fault deformity,

• لان:

deficiency, blot, blemish, stain,

(نقص، عيب، خامي، شڪر خطا، اوٿائي)

error.

اثاث، ڪوٽ، ٽڪو داغ، ڪلنڪ)

deformity, deficreany.

• لاهه:

(لان)

spittle, saliva, salivary secretion,

• لب [ع. لعاب]:

salon [G.].

(لب، پگ، ٿڪ، ڦيٽي، مڱ)

اوڱان مڱت)

lip, cheilos [G.]

• لب [ف.]:

(چپ)

teethless.

• ليو:

(قدو پيو ٿڌو)

poultice, plaster, paste.

• لڀري لڀري:

(پوٽس، پلستر، لپ، لٽي، لڀدي)

دڳدي لڀري، ليوڙو چڀري، لڀي، پھو

رڀري دوائِي، سيرو ضماڊ [ع.ا.]

jerk, sprain, stratin, twist, pull, injury.

• لڇڪ، لڇڪو:

restlessness, uneasiness, tossing

• لڇ، لڇ پڇ، لڇڪارو، لڇڪو، لوچ

and rolling, eagerness.

لوچ پوچ:

(بي آرامي، بيچيني، تڙپ، تڙپ، ڦٽڪو)

آند مانڏ، لڻڪو چاچول، بي تابي)

habit, trait, act, conduct, behaviour,

• لڇڻ [سن. لڪشڻ]:

disposition, character, way, manner,

(گڻ، ورتاء، شيون، روش، سڀاء)

quality, virtue, excellence.

خصلت، طور، طرز فعل، عمل)

meat, flesh.

• لڇڻ [ع.ا.]:

(گوشت)

taste, savour, relish, flavour,

• لذت:

pleasure.

(لست، مرزو، ذائقو، ساء، سواد)

چش، چشڪو، چهر، چڪ، موج،

رڻ، لطف)

movement, tremble.

• لرزش [ف.ا.]: لرڙ، لرزو:

(ڏڪڻي)

tear, drop.

• لڙڪَ:

(گوڙهو، ٽپو، قطرو، هنج، لڙ، اشڪ)

[ف.ا.، بوند، آب [ف.ا.، دموع] [ع.ا.]

string, thread, impulse.

• لڙھ:

(ريڇڪ، جوجڪي، ٻڌڪي، لهر، موج)

onset of fever, feverishness, flooding of disease.

• لڙھو:

sexual pleasure, orgasm.

• لست:

(لذت)

scratch.

• سرڪو:

(رهڙ)

birth mark, red spot, port-wine stain,

• لست:

hemangioma.

(پنڌاڻشي نشان)

tasteless, unsavoury, insipid, vapid,

• لسو:

weak.

(بي سواديو، بي لذت، بي ذائقو)

(آلوڻو ٿڪو ٿئي)

saliva, sticky or viscous fluid.

• لعاب:

(پڪڙ، ٺڪ)

taste, stain, spot, mark.

• لغاز:

shoe sore, blister.

• لقت:

(ڳاٺ، ڦٽ)

facial paralysis, Bell's palsy,

• لقو [ع]:

paralysis or paresis, of facial, seventh

(ٿريل واڇ)

cranial nerve.

waist, loins.

• لڪ:

(ڪمر، ميان، چيلهه)

orifice, hole, aperture, pit.

• لڪو:

(ٿنگ)

- the pit above sterno-clavicular joint, just above sternum. (تڙي) لڪي.
- awakening, awariness, consciousness, cognition, perception, information. (مٽ سماءُ سڃاڻي، سچيتائي، پرک، پروڙ خبر، معلومات.) لڪ، لڪا.
- worry. (گھٽي) لڪ.
- copulation. (ڊڳو) لڪ.
- possession, sorcery, magic, black magic. (حساب، سايو) لڪي.
- stickiness, glutinosity, viscosity, adhesiveness. (لو لبيس، چيڙهه، چنبرائي، پڄهتائي.) لڳ لڳ.
- hole, oozing, seepage, urination, micturation. (سوراخ، پيشاب وهڻ) لڳهه.
- lameness. (لڳ، [ف. لڱ]) لڱ.
- (منڊ، منڊاڻ، منڊڪائي، منڊڪاءُ.) لڱ.
- organ, limb, member or part of body, body, fever, pyrexia, disease, sickness. (انگ، عضو، بت، بدن، تب، بخار، مرض، روڱ.) لڱ.
- feverishness, maliase. (لڱ ڪوسا ٿيڻ، لڱ مڙڻ) لڱائي.
- lameness, sickness, illness. (اڱهائي، ناچڱائي، ناچاڻي، عليلائي، روڱ، مرض، بيماري) لڱائي.

useless, worthless, crazy, mad, penis, foolish.

• لُئْنُ:

child, youngster.

• لُئْلُو:

(ہار بالک، بچو طفل [ع.])

phallus.

• لُئْلُو:

(آلت)

deaf.

• لُئْلَهُو:

(ہوڑو)

penis of child, impotent

• لُئْلِي لُئْلِي:

(تُتِي، تُتِي، پیلہ، نامرد لُئْلُو)

snot, nasal, mucus.

• لُئْر:

touch, sense of touch, tactile sensation.

• لُئْس [ع.]:

(چُہاء)

phallus, penis, male genital

• لُئْنُ:

organ.

(مردانو عضوو تتو ڈکڑ، ککڑ [ف.])

(وضیب [ع.], ڈکڑ [ع.])

illness.

• لُئْنَجْہ:

(مرض، بیماری)

lameness, leglessnewss.

• لُئْنِگ:

(منبائی)

linga, lingum, phallus of shiva.

• لُئْنِگ، لُئْنِگ:

(مردانو عضوو)

small hairs of body, pores.

• لُئْنُ کُئْنُ:

(لونء لونء، رگ رگ، رومروم رومروم)

(انگ، نس نس، وار وار)

mucus, sticky secretion.

• لَو:

(لثوق لي، ليس، چيڙه)

pain, grief, anguish, restlessness, discomfort.

• لَوٺ:

pain in frontal region or forehead.

- لَوٽي سَو:

restlessness.

• لَوچ، لَوچ بَوچ، لَوچو:

(لج، لج پچ)

anxiety.

• لَوڙي، لَوڙي جهورِي:

phallus, penis.

• لَوڙو:

deadbody.

• لَوڙه:

(لاش)

weak.

• لَوڙهو:

(ڪمزور، لاغر)

epidemic.

• لَوَس:

(وبا)

vulva, cunt, female genital organ.

• لَوشنگ:

(زنانون عضور)

homosexuality.

• لَوطي فعل:

hole, orifice, flaw, defect.

• لوگهو:

maimed hands, lame handed,

• لَولو:

without arms and hands.

(لَولهو ٿنڊو، اوتو ڙونڊو، ٺونڊو)

رونڊو جڏو (هٿن پانهن کان)

small fine hair, thread,

• لُونء:

filament, fibre, down.

(لونڻ، روم، تار، تنڊ، واڻ، پَر، ريهه، ساوڪ)

- temple. • لوندڙي:
(لنڊو، پاسو)
- homosexuality. • لونڊيبازي:
- sodemy. (لوطي فعل، لواطت، چوڪري بازي، بچي بازي)
- feature, face, figure. • لونگرو:
- temple. • لوڻو:
(لوندڙي)
- temporal. - لوڻي سر، لوڻي پير:
- face, figure, form, features, • لهه:
- stature. (هائي ڪائي)
- wave, tide, impulse, emotion, • لهر:
- feeling, passion. (موج، آچارو، امنگ، ترنگ، جوش، جذبو)
آدمو، ولولو، لهر، جهوٽو، جهٽڪو.)
- small hair. • لنڙ:
- (لونءَ)
- poultice, salve, cream, ointment, paste, • ليپ:
- embrocation, paint, temporal. (مڪ، طلا، حلق، تيل)
- flaccidity. • ليڙائي:
- common cold, coryza, catarrh, • ليس:
- allergic, rhinitis. (ٿڌ، رُڪام، نزلو)
- ليساڻ:
- (ليس)
- the egg of the head louse (pediculus capitis), nit. • ليڪ:
- kid. • ليلا:

م

- slap, skin over top of head. * ماٿام ماٿامو:
(مستڪ.)
- swelling, oedema, growth, * ماڇ:
maturation, ripening, fattening. (ٽولها)
- intoxication, stuper, euphoria. * ماڏ:
(نشو مستي)
- female. * ماڊي [ف.]:
- meat, flesh, pulp. * ماس:
- fleshy, meat, medulla. - ماسڪ، ماسرو:
- carries tooth. * ماڪوڙي:
(اڱاري ڏند جي کاڌ يا ماڪوڙي)
- massage. * مالش:
(هٿ، سهڻ، مهڻو سهڻو مڪ،
آڌ، آڏيساڻ، آڏسوڻ، آڏڪ.)
- melancholia, severe forms of depression. * ماليخوليا:
- melancholic, one of humours. - ماليخولي:
(سوداوي، سودائي، خفقان، پورالو
وسوسيو سنسئي.)
- epidemic, pestilence, plague. * ماشوري:
(مهاماري، وبا.)
- weariness, exhaustion, suffocation, * ماندڪائي، ماندائي،
sinking, restlessness, uneasiness, syncope. ماندگي، ماندگائي:

the pupil of eye.

• ماڻيڪي:

(پٽلي، مردمڪ، وٺي.)

menses, menstruation, spotting,

• ماهواري:

monthly courses.

(حيض، رنگ، ڪپڙا، گنديون، ڦل.)

carb.

• ماهيڇو:

(قالب، سانڇو)

small pox.

• مائي:

(وڏي ماما، سيتلا)

disappointment, despondence,

• مايوسي:

despair, chagrin, frustration.

(نراسائي، نااميدي، ياسيت.)

meningitis, encephalitis.

• مٻارڪي:

(گردن توڙ بخار)

sense, wit, counsel.

• مت:

(سمجھ، فهم، هوش، صلاح)

urine.

• مٿر:

(مٺ)

urinary bladder.

• مٿرانگو:

(مٿانگو مٿانو.)

drunk, intoxicated, tipsy, ecstatic.

• مٿوالو:

(مست، مستانو، مجذوب)

upper or superior aspect, head and neck.

• مٿار:

(ڳاڻ، ڪنڌ، منڍي، مٿو.)

origin, beginning.

• مٿارُ مٿارو:

* مٿاهو:

crown of head, cranium.

(مٿو ڪيڙائي، ٽڪڙ، ٽيڙ)

upper or superior part, aspect.

* مٿاهون مٿانهون مٿاهين، مٿانهين:

crown of head, cranium, head, head

* مٿو:

and neck, cephalic [G.], upper or

(چوٽي، چوٽ، مٿ، مٽي)

cephalic end, menses.

ميري ميسي، مٽي، مٽيو، ميو

سيراندي، اڳياري، مٽيون يا

مٽي اٿتو چيڙو ماهواري، حيض

ميو مٿو.

headache, cephalalgia.

- مٽي جو سور:

dizziness, giddiness, vertigo.

- مٽي جي ڦيري:

(پنواٽي، گھوماٽي، گھمري)

anxiety, craziness, madness, in sanity.

- مٽي ۾ ڪينٿان يا ڪيڙو:

obsession.

- مٽي ۾ مرگهي:

(پل پل پوڻ سوڌاء)

cheek.

* مٽ:

(ڳڙ)

chubby, cheeks, cheeky.

- مٽ:

(مٽر، ڳڙن ٿلهو)

urine, urina [L.], ouron [G.].

* مٽ:

(پيشاب، نازا چوڙ ريلو)

urinated, drenched with urine.

- مٽاڪو:

frequency of micturation, polyuria.

(مٽ مٽ، مٽاڪرائي)

urination, micturation.

* مٽڻ:

masturbation, hand- practice, self * مَثِ هَظَرُ:

sexual, gratification of male or (مُثَّت زَنِي [ف.] جَلَق [ع.] هَظَرَس.)
female, self abuse.

badness, mal [f.], pathology. * مَنَاطُ مَنَاطِي:

(خَرَابِي، خَرَابِي كَمِي، گَهَتَتَائِي)

(كَمَزُورِي هِيْثَائِي)

sweet, sugar, carbobydrate, sucrose * مِثَانُ:

saccharose, sacharide

urinary bladder, vesica [L.] * مَثَانُو [ع.]:

(مَثَانُكُو مَثَرَانُكُو)

injured, wounded. * مَجْرُوح [ع.]:

(زَخْمِي)

crazy, mad, insane, maniac * مَجْنُون [ع.]:

(چَرِيُو دِيَوَانُو پَاڳَل، مَجْدُوب، جُنُونِي)

indentification mark. * مِچَرَكُو:

mosquito. * مِچَرُ:

idiot, fool, stupid. * مِچَنْدَرُ:

to prune, cut, incise. * مِچُنُ:

cut, incision. * مِچُو:

scapular pain. * مِچِيه:

(هَاهِي قَهُو)

eunuch, neuter, sexless. * مُخَنَّثُ [ع.]:

(كَدَرُو هِيچَرُو كَسِي، كُسَرُو)

- resistence, defence, immunity. * مُذَافَعَت [ع.]:
 (روڪ، جھل، جھل پل، اٽڪ،
 رَنڊڪ، دفاع، بچاء، تحفظ..)
 badness. mal [f.] * مذائِي:
 (مندائي، خرابي، بُرائي، بُچڙائي.)
 time, period, duration, age interval. * مُدَو [ع. مدت]:
 (مدت، عرصو، ميعاد، وقت، وڻي،
 چڙي، وچيتي.)
 typhoid fever, enteric fever, * مُدِي جو تپ:
 paratyphoid fever. (ميعادي بخار، محرفه تپ، آندي
 جو بخار، دائو، نڪالو، پنجابي،
 موتي جھرو)
 intoxication. * مدهوشي:
 oaf, blackhead. * مُدَّ:
 oaf. * مُدُّ:
 oaf. * مُيُّ:
 common cold, caryza. * مُذَارُّ:
 male, masculine. * مُذَكَّر [ع.]:
 (نر، مرد، مَرَس، نروڻو، مردائو.)
 grime, dirt, filth. * مَرَّ:
 (مير، ميل، گَر، ميرائي، ميراڻ، ڪُڻ، ڪچرو، گنڌ، ڪُڻ.)
 meditation, contemplation, deep absorption. * مُراقِبُو [ع.]:
 (استغراق، سماءي، تپ.)

man, male, macho.

• مرد [ف]:

(نر، نرينو نروٽو ماڻهو مُرُس، مذڪر.)

maleness, manly, masculinity,

- مردانگي، مردانيت

potency, lust, semen, balls, sexual,

(مُرسِي، قوت باهر، شهوت، ذات،

potency.

ويرج)

man, common man.

• مُردُم [ن]:

homicide, murder, slaughter.

- مُردُم گُشي:

(خون، قتل، هتيا، هچا، گهات،

ڪوش.)

dead, dead man, corpse, dead body.

• مُردو:

sickness, illness, disease.

• مُرُض [ع]:

(بيماري، روگ، اگهائي، ڏوج.)

death, demise.

• مُرگ:

(موت، مُرٽو مُرتيو، وفات، چالاڻو

لاڏاڻو، قضيي رحلت، وصال.)

epilepsy, seizure, convulsions, fits.

• مُرگهي:

(مُرگي، صرع [ع]، چڙيون، دورو

اُودي)

death.

• مُرٽو:

- موٽ، مُرگ.

dying, near death, last gasp or breathe.

- مُرٽينگ:

ankle.

• مُرو:

(مُريو)

ankle joint.

- مُري جو سنڌ:

taste, savour, flavour, relish, pleasure,	* مزو [ف. مزه]:
fun, enjoyment. deliciousness,	(ذائقو سواد، ساء، لذت، لطف،
reverly.	حظ، رش، چش، چشکو، چهر، موج، ذوق، فرح، شادمانی.)
pore, poros [G.], a minule surface	* مسام مشام [ع.]:
opening of sweat gland duct.	(سلونگرو لونء.)
intoxication, drunkenness, madness,	* مستی، مستانائی [ف.]:
frenzy, ecstasy, sexual frenzy.	(چربائی، دیوانگی، نشو خمار، کیپ، وجد، حال، جذب، جذبی وهر.)
head, forehead.	* مستک [س.]:
	(سر، متو نراژ، پیشانی.)
intoxicants.	* مسکرات [ع.]:
	(نشو دیندژ)
purgative, laxative, aperient.	* مسهل [ع.]:
	(جلاب، قبضی، نور.)
muscle, mys [G.]	* مشک:
	(دورو، پلو.)
harmful, injurious, deleterious,	* مضر [ع.]:
detrimental, baneful.	(هاییکان، نقصانکان، چیهورساتیندژ)
gargles.	* مضمضو [ع.]:
	(گرژا.)
clinic.	* مطلب [ع.]:
	(شفاخانو، علاج گهر، اوشد آلیه، عیاده [ع.].)

- physician, medical doctor. * معالج [ع.]:
(طبيب، حڪيم، ويد، ويج.)
- inspection. * معائنو [ع.]:
(تپاس)
- electuary. * معجون [ع.]:
- stomach, belly, gaster [G.]. * معدو [ع.]:
(اوجھ، گجی، پیت)
- invalid, disabled, helpless. * معذور [ع.]:
(جڏو لاچار بيوس، بيواھو مجبور)
- brain, cerebrum [L.] encephalon [G.], * مغزو:
- pith, marrow, kernel, essence, core. (ميجالو پيجو دماغ گپ، گڙ،
گودو مڪ، گورو تڻ، سان
ست، جوهر، قلب، وچون وچ.)
- spinal cord. - مغزي ڏوري:
- freshner, refreshing, reviving. * مفرخ [ع.]:
(فرحتي، طراوت)
- anus. * مقعد [ع.]:
(پاڏو)
- tonic. * مقوي [ع.]:
- crazy, mad, rabid, rogue, berserk. * مڪنو:
(چريو مست، چتو مڙڪيو)
- rub, massages, anoint, scrub. * مڪ:
- marrow, mylos [G.]. * مڪ:
(گودو)

- face, visage, countenance, * مَنَكُ:
- mouth, forehead. (چہرو منہن، دُونَاڻ واٽ، نرڻ نراڻ پيشاني)
- ointment. * مَلَمَ:
- (مرهم)
- eczema, eczematous reaction, * مَلَو:
- dermatitis. (ملھو ڦٽ ڦرڙيون، جلوجلو)
- sadness, gloominess, unhappiness, * مَلُولَکِي:
- blue mood, dejection. (اُناساني، اُٻالڪاڻي، دلگيري، ياسيت)
- mumps, parotitis., swelling of parotid gland. * مَلِي، مَلِي:
- mind, heart, thinking, faculty, * مَنَ:
- conscious. (ذهن، دل، قلب، فڪر، تفڪير)
- سوچ، ويچار، چٽ، چيٽ.)
- massage, rub. * مَنَاڻ مَنَ:
- (هن، چاپ، چاپي، زور مالش،
- مهت سھت، پيٽ)
- tooth powder, dentrifice. * مَنَبَجَنَ:
- (ڏندن جو پورو)
- confused, perplexed, * مَنَدَلَنَ:
- banislered. (منجهيل، واترو حيران، پريشان، ششدر)
- lameness. * مَنَبَاڪُ، مَنَبَاڻِي:
- (لنگڙائي، لڱائي، منڊڪار)

origin, start, beginning, crown,

* مُنيَ:

top, head, face, visage, front,

(آغاز ابتدائي شروعات، اصل،

anterior.

اوائل، آء، آڳاٽو قديم جهونو

چوٽ، مٿو مٿ، سِر، منهن، مهڙ

مهڳه اڳياڙي)

head, head and neck.

* مُنيَ:

(سِر، سسي، سري، ڪنڌ.)

flat, nose.

* مُنو:

(پينو نڪ ويٺل.)

face, visage, countenance, mouth,

* مُنهن:

opening, orifice.

(مڪ، چهر، شڪل، صورت،

روء، مهڙ، واٽ، تنگ، ڳڙڪ.)

- مُنهن ڇنڊ، مُنهن خال، مُنهن

retching, vomiting.

ڪاڙ مُنهن ڦل:

semen, sperm.

* مُني:

(پيرج، پنڌ، ويرج، ذات.)

cervical vertebra, atlas and axis, the

* مُٺڪو:

first and second cervical vertebrae.

(اطلسي ۽ محوري ڳچي)

واريون ريزه، جون هڏيون.)

nasal.

* مُشو:

(گھڻو)

lethal, fatal

* موتمار:

pox.

* موتڙو:

* موتيابند، موتيو پاڻي:

cataract.	- موتيو اچو:
glaucoma.	- موتيو ڪارو:
umbilical cord.	* موتو:
	(ناڙو)
sprain.	* موج:
	(سٽ)
fatty, oily.	* موڏو:
	(سٽيو چرپيلو)
swoon, fainting, syncope.	* مورچا، مورچائي، مورچا ڳڻي:
	(بيھوشي، غشي)
stupidity, foolishness.	* مورڪائي:
	(بيوقوفي)
intestinal obstruction.	* موڙم:
confuse.	- موڙهل:
confused peaplexed.	(منجهيل)
loss of consciousness.	* موڳھائي:
female, feminine.	* مونث:
suffocation, restlessness,	* مونجهت، مونجهار، مونجهار، مونجهو:
perplexity confusion.	(گھٽ، پٽ، پوست، بي آرامي، واترائي)
frontal anterior, aspect.	* موھتر، موھنگ:
pimple, acne, acne vulgaris,	* موھيتر، موھيتر:
blockhead, comedo, comedones.	
epidemic, pestilence, pandemic, plague.	* تھامري:
	(وبا، وڏي وبا)

- gums, gingival [L.] * ٺهڙ مهارون:
(هرهي)
- sexual or mating desire, lust * ٺهڙ:
(چاڻو وهر، ٻوڪ)
- facial features. * ٺهڙاڻو:
(ٺهڙاڻو، ٺهڙو ٺڪڻ)
- injured wounded. * ٺهڙاڻين، ٺهڙاڻين، ٺهڙاڻي:
(ٺهڙو)
- atlas, first cervical vertebra,
cervical or neck joint of atlas & axis vertebrae. * ڪرنگهي جي هڪ مڙي مٿڪو
- woman. * ٺهڙي:
- fatal, lethal. * ٺهڙڪ [ع]:
(موتمار)
- menses, menstruation. * ٺهڙو مهناري:
(ماهاري)
- dead, corpse. * ٺهڙ:
(مردو)
- deadbody, corpse. * ٺهڙ:
(لاش، ٺهڙ)
- brain. * ٺهڙالو:
(مغز)
- lust, sexual thrust. * ٺهڙ:
(شهوت، ميسٽ)

ن

Un-, in-, im-, il-.

• نا-:

blindness, loss of sight.

- نابینائي:

(انڌائي، اکين انڌائي، ڪو

چشمي [ف.])، اکين جڏائي)

stabeness.

- ناتازائي:

wakness.

- ناتواني.

weakness, infirmity, feebleness,

- ناتوانائي، ناتواني:

frailty, indisposition,

(ڪمزوري، ضعيفائي، نحافت، بي

unhappiness.

طاقتي، اگهائي، هيٺائي، اڻ سگهائي،

لاغري، ناچاقي، ناچاڪي، ناچڻائي،

ناسازي، علالت، ناخوشي، عاجزي،

اهلائي، شڪلائي، نا تندرستي، روڳ،

بيماري، مرض، ناشادي)

folly, foolishness, ignorance,

- ناداني:

simplicity, innocence, dullness,

(ناسمجھي، حماقت، بيوقوفي، سادگي،

stupidity.

پوروڙائي، موڙڪائي، اڻڄاڻائي، اڻوچھائي،

معصوميت، نافهمي.)

importency, unmanliness, sexual

- نامرديه، نامردي:

inadequacy.

centre, hub, navel, umbilicus.

• ناپ:

(ناف، ڏن، ڏني.)

- nails. • ناپ، ناپيون: (ننهن)
- fire, woman, pulse, artery, • نار:
- cat-gut. (بام، آڳ، اگني، آتش، عورت، مائي، زال، ناري ضاعفان، استريه زن، نس، نبض، شريان، زه، رُودو، هليءَ جوانديو)
- guinxea worm, dracanculus • نارو:
- medinensis, dracontiasis.
- pulse, artery. • نال ناري:
- (نبض، نوض، نس، تند)
- umbilical cord. • نال نارو:
- phallus- penis. • نارو:
- urine, urination, micturation, • نارو چور:
- frequency of micturation, polyuria.
- expulsion of placenta with umbilical cord. • نارو نڪرڻ:
- (اور نڪرڻ)
- cutting of umbilical cord. • نارو موڙڻ، نارو وڍڻ:
- nostril, nares [L.], anterior nasal • ناس:
- opening, choana, naris, snuff (چونتي، ناکوٽي، ٿر، نسوار، ناس جي چپيٽي)
- a person with flared or large nostrils. • ناميرو ناسن ڦاٽوڙو:
- a long breathe taken through nostrils or nose. • ناسڪو:

nasal of nose.	- ناسڪي:
ulcer, open sore, discharging	* ن چتندڙ چڪندڙ ڦٽ.
wound, intractable, bound, ulcer	گھرو يا اونھون زخم
[L.], fistula.	نواسير، وڙ پڳندر.
umbilicus, belly button naval.	* ناف، ناف:
	(ڏن، ناپ، سنبدي).
displacement of abdominal aorta, pull	- ناف، ناف پوڻ
or strain, below umbilical region.	(چڪي پوڻ).
nose, nostril.	* ناڪ:
large nostril.	- ناڪوٽو:
normal nostril.	- ناڪوٽي:
	(چوٽي، ناس، نر، ناڪوٽي، ناڪوٽرو)
nasal.	- ناڪي
	(مٿو گھڻو غنو).
epistaxis, bleeding through nose.	- ناڪير، ناڪيري، ناڪيلي.
	ناڪيل، نڪھير، نڪسير:
a person with large nostrils, nasal, mucosa.	* ناڪوٽرو:
	(ناڪوٽي)
an antidote for snake-bite.	* ناڪيل:
vessel, duct, channel, cord.	* نالي، نلي:
dim or short sightedness,	* نانجھائي:
purblindness.	(چنجهائي، جھڪ، جھڪ نظري)

- تباض: pulse reader, physician,
(نبض شناس، حکیم)
diagnostician.
• نبض: pulse, pulsation, phulsology, artery, throbbing.
• تَنُور: ingrowing toe- nail, nail spike or spicule.
(نائو ٹھنٹر)
• نیاج، نییاج: rearing, fostering, supporting,
(پالنا، پرورش، سار سنپال، پرگھور)
caring, nourishment, naurture,
غذائیت، تگاء، آجیوکا، سانیہ،
sustenance, alimentation, nutrition.
سانپ، تات، تھل، تکور خدمت)
• نیٹ اندانی: cherishing.
• نیجرن، نیجھرن: total blindness.
(گرن، جھرن، جھنچٹ درکن، لڑکن)
• نیچوڑ: pith, essence, extract.
• نیچینڈ: free from anxiety, calm and cool.
• نیچ: sneeze.
(چک)
• نڈر: weak, helpless, invalid.
• نر: male, man.
• نر ماد: bisexual, hermaphrodite.
(نر مادک، نر مادی)
• نیراسائی: despondency, hopelessness.
• نیریلائی: weakness.
(دربلائی)
• نیراچڑی: ciliary bony arch above eye socket, belo
eye brow.

- fore head. * نِزَارَ نِزَرِ نِزَارِي، نِزَارَاتُ:
- eye-sight, vision, look * نِزَت:
- seeing, insight, perception. (بصارت، جوت، نظر، نهار دَستِي، دید، بصیرت، پروژ فراست، زیرکي.)
- terror, horror. * نِزَرَو:
- groin, inguen [L.], inguinal region, * نِزَو:
- between abdomen and thigh. (چَدَو)
- be lusty, sexually excited. - نِزَا پَرَجَن:
- over- filling, of urinary bladder. - نِزَا قَاتَن:
- inguinal or scrotal hernia. - نِزَو لَهَن:
- (چَن.)
- free from any disease, healthy, physically * نِزَو گَاتِي، نِزَو تَائِي:
- fit, sound and sane.
- hygienic, palatable, digestable, * نِزَو یَو:
- pathogen or bacteria free.
- deprived, defected, disappointed. * نِزَه:
- (نِزاس، ناامید، مایوس، اُداس، ملول.)
- shaft of long bone. * نِزِي:
- (نِلي، نَالِي)
- gullet, food, pipe, oesophagus. * نِزُ، نِزُ گَهَشُ، نِزُ گَهوٹُ، نِزُ گَهوتو:
- (کاج نِلي، شاہ نِلي)
- throat, pharynx. * نِزِي:
- (گَلو حلق، کَنٹ، حنجره.)
- hoarseness, laryngitis. - نِزِي پَوُک:

- post-nasal drip. - نِزِيءِ لَيْسَ:
- (نزلو ڳاڙو ريزش)
- dying, last gasp, near to expiry. • نِزَع [ع.]:
- (سڪرات)
- semen discharge at climax of coitus, • نِزُول [ع.]:
- flow of tears from eye or ophthalmic
discharge, post-nasal discharge.
- vein. blood vessel, fibre, nerve, penis. • نَس:
- (رَڳ، تند، تندو، تاندورو آلت.)
- venesection, severed veins. - نَسَاتِيل:
- (نس ڪٽيل)
- venous, venetation, varicose veins. - نَسِير:
- infertile, unfruitful. • نَسِيل:
- infertility. - نَسِيلَتَا:
- (نَقِلَتَا، نَهَقِلَتَا، بِي قَلِيَايِي، اِن قَلِيَايِي)
- women, female, famine. • نِسَاء [ع.]:
- (زاليون، بيبيون، گهر واريون.)
- weakness. • نِسْتَايِي:
- (ڪمزوري)
- lancest, for venesection or
phlebotomy, surgical knife. • نِسْتَر، نِسْتَر:
- resolution, of a swelling, tumour or abscess. • نِسْجَن، نِسْج:
- prescription, recipe, formula of
medicine, its symbol [R]. • نِسْخَو [ع.]:

To grow, bloom, blossom, bud,

* نِسْرُ:

sprout, shoot up granulate.

(اُسْرُ، اُپرُ، سِرْجُ، اَنگورجُ)

مورجُ، قُتْرُ، مَنھن کَیْنُ.)

despendence, hopelessness.

* نِسْوَتَائِي، نِسْوَكَائِي:

(نَاامِیدِي، بِي آمِرَائِي، نِرَامَائِي، مایوسی.)

forgetfulness, loss of memory,

* نِسْيان [ع.]:

amnesia [G.]

(نِیل، وِسر، وِسارو.)

starch, a carbohydrate.

* نِشاستو [ف.]:

delight, gaiety, mirth, merriment, joy.

* نِشاط [ع.]:

(خوشي، شادمانی، مسرت،

طرب، انبساط، سرهائی.)

mark, sigh, emblem, identification.

* نِشان، نِشانِي [ف.]:

(اُھج، اُھجَان، علامت، پتو

سِجائِپ، یادگار)

intoxication.

* نِشو [ف.]:

growth, development.

* نِشو وِثْمَا [ف.]:

(نِسْرُ)

semen, male genital discharge,

* نِطْفُو [ع.]:

male sexual secretion, sperm.

(مَنِي، دَات، وِرج، وِریہ، بَچ، قُتْرُ.)

speech, power of speech.

* نِطْق [ع.]:

(گُفتار، کلام، گِالِہاء، بول)

system, order, arrangement.

* نِظام [ع.]:

(سَرشتی، تَرْتیب، بِنْدوِست.)

look, glance, sight, vision, view,	• نَظَر [ع.]:
care, supervision, careful thought, deliberation.	(نگاه، نهار، دَستِ، نَرت، درشت، بصارت، دید، جوت، نور، نظارو، ذِیک، ذِیکاء، لقاء، دیدار، درشن، سوچ، ویچار، غور)
inspection.	- نظرتپاس:
lochia [G.], vaginal, discharge after childbirth during puerperium.	• نِفَاس [ع.]: (ویائی وارو کنگهو پائی)
psyche, mind soul, self, person,	• نَفْس [ع.]:
body, flesh, sensual, appetite, genital organ, essence, substance, breath, prana.	(ذهن، من، ذات، آپو، خودی، آتما، شخص، چٹو، فرد، بت، بدن، جسر، تن، نفسانی، خواہش، جنسی، انگ، جوهر، ست، ماہر، پماہر، پراہ)
sensuality, carnality.	- نفسانیت:
psychic.	- نفسی:
psychology.	- نفسیات:
psychological.	- نفسیاتی:
shoe- sore, blisher.	• نَقَت:
	(لِقت)
mark, impression, stamp, print,	• نَقش:
picture, painting, pattern, engraving, carving.	(نشان، نشانی، نیو، چاپ، مہر، چٹ، چٹسالی، تصویر، مورت، اُکڑ، اثر، تاش)

- defect, fault, flaw, blemish, • نقص [ع.]:
- deficiency. (اوڻائي، عيب، خامي.)
- nose, rhis [G.], nasus [L.]. • نڪ:
- (ناس، بيني [ف.، انف [ع.])
- vicks, of snuff inhaler. - نڪ ڇڪڻي:
- bleeding from nose. - نڪ پھري، نڪ پھري:
- (ناڪيلي)
- sight, glance. • نگاهہ [ف.]:
- (نظر)
- actinomycosis, mycetoma, madura foot. • نگر، نگر:
- sleep, hypnos [G.], stupor dreaming, • نندہ، ننداکرائي، لنڊائي:
- dream, numbness. (نندر، نندرا، خواب، گم گينوار)
- (نوم، گھر)
- childhood, boy hood, youth. • ننڍپڻ، ننڍپڻ، ننڍپڻ:
- (ننڍ، ننڍپڻ، بالڪ، اوسڻ، بالاپڻ،
- گيرو پڻ، ٻچڻو ڇوڪرائي وهي،
- جوين، جواني)
- measles. - ننڍي مائي:
- (آرڙي)
- nail, onyx [G.]: • نهن:
- (ناخون، ظفر [ع.])
- paronychia, onychia, bohiltow. - نهن آڻڙ:

nail scratch.

- نٽهند:

(نهنڊو رهڻ رانيوٽو.)

youth, youngster.

* نوجوان:

youth.

* نوخيز [ف]:

sapling, newly grown, youth.

* نونهال:

anal fissure, fistula-in-ano.

* نواسير:

(ناسون پڳندس چير، ڏان، وڻ پڙ.)

metatarso- phalangeal joint, the joint of big toe.

* نوٽر:

body, without head, trunk.

* ٽوڏو:

(ٽڙ ڍڍر.)

pelvis, pubes.

* نهائين:

pubic bone, os pubis.

- نهائينءَ جو هڏو:

(ڍونگري)

quack, charlatan, monte bank.

* نيم حڪيم، نيم طبيب:

(عطائي.)

lad, boy.

* نينگر:

boyishness.

- نينگر ياڻي:

baby.

- نينگرو:

girl, lass.

- نينگري:

(چوڪري)

boyish.

- نينگر اٿو:

(چوڪراٿو)

girlish.

- نينگر ياڻو:

(چوڪرياڻو)

واڊوڙو	نينگه
woman.	* نينگه:
	(عورت)
boy.	* نينگهو:
	(چوڪرو نينگر)
eye	* نين:
	(اک)

و

mouth, orifice, orificium [L.], opening, os [L.]	* واٽ:
	(هاڪو)
oral, buccal.	- واتائون:
buccal ulceration, thrush	- واٽ اُپهارجن:
stomavis, candidiasis, moniliasis,	(واٽ اُٿڻ. وات ڦلھارجڻ. واٽ پڇڻ)
aphthae aphthon stomatitis.	
regurgitaton, vomiting.	- وات اچڻ:
ptyalin, enzyme amylase present in saliva.	- وات رس:
inexperienced, immature, green born.	- وات ڳاڙهو:
emetic.	- واٽوارو:
angle of mouth.	* واڇ:
silly woman, foolish.	- واڇان، واڇان چري:
palsy, facial paralysis.	- واڇ، ٿڌڻ، واڇ ٿڌڻ:
	(لقوي)
injured, wounded, cut.	* واڊوڙو:
	(ڦٽ، وڍ)

hair.	• واژ:
grey hair, white hair, experienced, mature.	- وار آچا:
alopecia areata, fox-mange.	- وار چرو:
	(چرند وار)
capillaries.	- وار نليون:
atlas, first cervical vertet ca.	• واژلا هڏي:
	(اطلس ريزم پهرين ڳچي ريزم هند جي)
prevalence, of disease or odour, spread	• واسيرو:
of disease.	
incense, jumigation.	• واس، واس ڏوپ:
possession, haunting.	• واسو:
	(مايو)
sterile, barren.	• وانجهه، وانجهو وانجهيو:
	(سنڌ، وانڍ، سڪڻي، سنڌ، سڄو سڪڻو)
rolling or waddling	• وانگڙ:
gait.	(لڏندي ڏڏندي لمندي ڳمندي يا ترڙائيندي هلڻ)
	- وانگڙ:
	(چال، هلڻ، توڙ)
sharp painful spasms.	• وانڻوڻا:
chalazion.	• واهل:
wind, flatulence, fancy, delusion,	• واء:
rheumatism.	(پيٽ ۾ هوا، گئس)
be sick.	- وائڄڻ، وائڄڻ:
flatulence.	- واء جي ٽڪور:

- stupid, blockhead, confused, • وائير، وائرو وائرو:
- bewildered, feeble.
- corneal opacity. • وائرو:
- flatulence, rheumatism, corpulence. • وائي، وائي، بادي:
- (بادي)
- rheumatic pain, rheumatism, rheumatoid arthritis. - وائي سوڌ:
- (بادي سور)
- globus hystericus, feeling of lump in the throat, - وائي گولو:
- occurs, in hysteria, anxiety or depression. (باد گولو)
- endemic, epidemic, pandemic, • ويا:
- pestilence, like plague or cholera. (مري، مھامري)
- trouble, distress, nuisance, disease. • ويا [ع]:
- ecstasy, repute, • وچڌ [ع]:
- transport, frenzy. (تواجڌ، حال مستي، سرمستي، جذبو، لهر، موج،
بيخودي، مدهوشي، ڦڙڪو)
- knowledge, science, skill, • وچا:
- remedy. (چار، وديا، علم، هنر، مهارت، دوا، درمل)
- centre, middle, mid, midst, • وچ:
- centrosome, nucleus, navel, (مرڪز، درميان، درمياني نقطو، وچ ٻُڙو)
- umbilicus, waist, strength, وچ ٿنڀ، طاقت، سگھ، زور، قوت، ٻَل، راز
- energy, secret. (پيڏ، گنجھ، اسرار)

middle, central, centeric.

- وچون:

(مرڪزي وچاتو وچترو

وچاڪرو وچتر درميانو وسطي.)

middle finger.

- وچين انگڙ:

infections or contagious disease.

* وچترندڙ مرض:

foot-ache, pesalgia.

* وچڻي:

hiccup.

* وڏڻي:

(هڏڪي)

rapidly growing child.

* وڏو ڌڻ:

maiden, nubile, marriageable.

* وڏو وائڙ:

(سامايل)

maiden.

* وڏور:

(وڏو وائڙ، وڏي چوڪري سامايل،

سامايل، پرڻي جوڳي، دوشيزه.)

defect deficiency.

* وڏ:

(خامي)

big, large, tall, huge,

* وڏو:

superior, senior, (ڊگهو شاهي، شاهوڙ مها، مڪ، سردار اوچو اُتم،

elder, grand, adult. اعليٰ، بزرگ، پريو مٿس، بالغ، جوان.)

old man.

- وڏاڪ:

large bewel or intestine.

- وڏو آندو:

(قولن، وڏو آندو)

typhoid.

- وڏو تپ:

(مُدي جو تپ.)

- whooping cough. - وڙي ڪنگهه:
(ڪرنيو.)
- elderness. - وڙپيو:
* وڙ:
- cut, incision. (چير، چهڪ، جهير، گهاءَ)
- pricks of conscience. - وڙ وويڪ جو:
(ضمير جي ننڍاڻ يا ملامت، نفس لوا.)
- dissection, surgery, surgical - وڙ ٽڪ، وڙ ڪٽ:
operation. (جراحت [ع]، اڱ ڪرڻ)
- circumcision. * وڙائو:
(ظهر)
- agonizing, pain, sherp cutting pain, * وڙڻ:
incisive pain, sharp apasmodic pain (وڙيندڙ سوڻ پيت پر تڪو وڙ،
in abdomen. وڪڙ)
- turn, twist, bend, curve, curl, coil, * وڙ:
convolution, circuit, (وراڪو وڪڙ وڙ، ونگ،
winding, centerion, crook, fold. ڌنگ، چپ، ڦڏا، پيچ، ڦير،
مروت، مروڙ، انگڙ ونگڙائي، وٽ
ست، وڙائو ويڙهه، ويڙهو
گهنڊي ڪندي)
- curved, coiled, convoluted, in voluted. - وڙائتو:
burrow, sinus, fistula. * وڙ:
(ڀڙ، لوگهو، ناسون، نواسير)

- convoluted, twisted, curved, curled, * وَرَارو:
- coiled, bent, in voluted, entwined, (ورائتو وِرونَ وِرائو وِگَرَو وِگَرَو
- contorted, crooked, folded, وِگَرَو ڏنگو ڦڏو پيچدار انگَرَو
- serpentine. ونگَرَو وِئيل سَئيل وِپَرَمون وِپَرَم
- گَنديو گَهنديدار ڦريل گهريل
- نانگ ور ونگائتو پنچائتو)
- recovery, from illness. * وَرَاوَنَ:
- dysentery, spasmodic motions * وِرتَ، وِرتِي:
- (وِگَرَو پيچ، سوري)
- elder, old, senile. * وِرَ:
- physical exercise, athletics, gymnastics. * ورزش [ف]:
- (ڪسرت)
- swelling, inflammation. * وِرَمَ:
- (سوچ، ساڙو)
- closure of pierced hole in ear lobe & * وِروئَ:
- nasal ala. (سڪي وِجَ، ٻڌجَ، ٻجَ)
- بند ٿيڻ، وِروڙجَ)
- cauterization moxibustion. * وِرَنَ:
- (ڏنڀ)
- a bhori of hair on head or body. * وِريَتَ:
- (پونري)
- search, quest, investigation, * وِرُولَ:
- detection. (جاچ، پڇا ڳاچا، ڳولا ڦولا، جاچ پڙتال)

power, control, sway, authority,

• وَسْ:

reach.

(سگهت سگهت، طاقت، سٺ، وٺ،

پهچ، پچندي، توفيق، اختيار امرئي،

دسترسِي، هٿ هيٺ، قابو، قدرت.)

poisonous, venom, toxin [G.], virus [L.].

• وَسْ:

(وهر، وش، وک، پس، پش، زهر.)

venomous, poisonous, tixic, lethal,

• وَسِيَهَر، وَسِيَهَر:

virulent.

(پسيهر، پشيهر، سيهل، بشيهر،

وشتڻ زهري، زهر دار، زهريلو،

زهرناک، وَسِيَهَر، وَسِيَهَر، وَسِيَهَر،

وکر، وکو.)

sinking, exhaustion synope,

• وَسَامَر:

asthenia, weakness, collapse.

(ساتائي، ماندکائي، غشي، هيٺائي،

ڏرڪو ڏڪر.)

depression.

- وَسَاموري:

(ڳٽي.)

tension, confusion.

- وَسَامو:

(واترائي، حيرت)

apprehension, lurking, fear,

• وَسَوَسْ، وَسَوَسو:

temptation, bosession.

(اُڏڪو اُڪو انديشو ڊپ، کٽڪو

سنسو، سون.)

forgetfulness, simplicity, guilelessness.

* وِشورائي، وِشوراهائي:

(ويسر، ويسارو سادگي، صاف

دلي، پورڙائي.)

- وِشورائ:

(وِشورائ ٻالو پولو سنڌو سادو

وِشورائ وِشورائي وِشورائو.)

death, demise.

* وفات [ع.]:

delirium, raving, dreamy or sleepy

* وِڙل:

talk

(ڌڻ، ڏندوڪي، بگ يا ڳالهائ.)

cognition, awareness, understanding

* وِڙوڻ [ع.]:

(آگاهي، پروڙ ڄاڻ، واقفيت،

شعور سمجھ، فهم چيڻائي.)

jesting, suppuration of wound.

* وِڙڙ:

(رجھڻ، پچڻو ڪن هڻڻ.)

muscle sheath, groin, thigh.

* وِڙو:

(چيچڙو جهلي)

birth

* ولادت [ع.]:

delirium, raiving.

* وِڙل:

kind, species, genus, form, shape, stature,

* وِڙڪ:

complexion, face, visage, blemish, stain.

(نسل، شڪل، ڍول)

gullet, oesphagus, waist, aphrodisiac.

* وِڙنگ:

bride, the pupil of eye.

* وِڙئي:

(ماڻڪي، پٽلي.)

murder, homicide.

* وِڙاهه، وِڙاه:

- anxiety, sorrow, grief, pining. * وٹس، وٹسائی:
- poisoning. * وھات:
- current, stream. * وھگ، وھگرو:
- sitting, posture. * وھگ:
- (ویھک، ویھٹی، نشست، بیلک)
- fancy, delusion, hallucination. Gestation, obsession. * وھم [ع]:
- age, age period. * وھی:
- effects of youth, pimples, comedones, - وھی، جا ڈاز:
- blackheads, acne. (موھیڑا)
- sucking baby, baby of 8-9 months. - وھیاترو:
- (تج بیاک ہار)
- physician or medical practioner of hindu ayurvedi medicine. * وٹد، وٹید، وید:
- (ویج)
- ayurvedic hindu system of medicine. * وٹدک، وٹیدک، ویدک:
- (آیروید، آیروید)
- pureperium. * ویاتو:
- body, child, new born, neonate. * ویاء:
- (اولاد، ہار بچو کک بالک)
- mother of new born. - ویایل:
- (زچہ ویائی، چٹل)
- grief, sarrow. * ویپر:
- (ڈک، غم)
- doctor, healer. * ویج:
- وید.

consideration, deliberation, pondering.	* ويچارو:
forgetfulness, amnesia.	* ويسارو ويسر:
	(ويسر ڪاڌو ويسرال. ويسر)
pain, abdominal pain, headache,	* ويڳڻه ويڳڻ:
hangover, effect of poison, drwsiness.	(سور ڳاموڙ)
spasmoche pain, intestinal colic,	* ويلو:
stomatch ache, abdominal cramp.	(مروڙ گهمرو پيت ۾ سور)
delivery, labour.	* ويسر:
forearm, wrist.	* ويڙهي:

هم

elephantiasis, elephant leg, barbados leg.	* هائي پڳڻ:
filaricasis.	
constitution. structure.	* هائي:
	(بدني، بناوت، بدني بيهڪ،
	ذيل، هڏ ڪاڻ.)
digestion, swallowing, gulping.	* هاپو:
	(ڳهي هضم ڪرڻ)
injury, harm, hurt.	* هاج:
sinking, weakness, wasting, during	* هارجڻ:
illness.	(هينئون هارجڻ)
digestion.	* هاضمو [ع]:
death, demise.	* هالاڻو:
	(لاڏاڻو ڇالاڻو مرڻو مرتيو.)

- gasping, wheezing, asthmatic breathing. * هانبارو هانپارو: (سهڪو)
- heart, epigastrium, liver, solar plexus. * هانئو هانءُ، هانئي: (هينئون)
- stammering, stuttering. * هٽڪ: (هٽڪو)
- fear, danger, injury, wound. * هٽر [ع خطر، حذر]: (هٽر)
- hand, manus [L.], cheir [L.]. * هٽ [س. هست]: (دست [ف.], يد [ع.], ڪي)
- good cure rate, healing hand. * هٽ جٽس، هٽ شفا: (هٽ جٽس)
- artificial, man made. * هٽرادو: (هٽرادو)
- chapped hands, cheiropompholyx, skin eruptions of hands. * هٽ ٿوٽ: (هٽ ٿوٽ)
- constitution, body structure, body erection. * هٽ: (هٽي، ٻٽ، ٻٽڪه)
- health, cure, recovery, healing. * هٽ سڃائي: (هٽ سڃائي)
- gulp, swallow, deglutition, engulf. * هٽ، هٽو: (هٽڪو، گيت، ٺڳلا)
- reduction, decrease, reduction in pain or swelling. * هٽامر هٽاءِ: (جهڪائي، گهٽائي، تخفيف، ڍرائي، مائائي، ڊاٻو لانجهه)
- murder, slaughter, homicide. * هٽا [سن هٽيا]: (هٽا)
- hiccup, hiccough, death rattle. * هٽڪ، هٽڪو، هٽڪي: (هٽڪي، هٽڪوئي)
- memorisation, retention memory. * هٽ، هٽي: (هٽ، هٽي)

- bone, limb, organ. هَذَّ •
- bone hardness, bony. هَذَكَّ •
- recall, remembrance, longing, yearning, hiccup. هَذَكَّ •
- hiccup. هَذَكُو هَذَكُوڻي. هَذَكِي •
- bone, osteon [G.] os [L.], ossicle. هَذَو •
- (هَذَّ هَذِي هَذَرِي هَذَرِي عَظْم [ع.].
استخوان [ف.].)
- recall, remembrance, recollection. هَزَّ •
- (سازَ ماروڻي، ڪنڌ، يادگيريو.)
- mind, heart, consciousness. هِرِدَو [سن. هِرديا:] •
- (ذهن، من، پروڻ ادراڪ، شعور
چٽ، چيتائي، دل، هيانءِ.)
- maxilla, maxillary bone, upper هَرَبَ، هَرَبَاڻَ: •
- jaw, zygoma, cheek bone. (هَكَ جَازِي ڳل جي هَذِي 'ڳلاڙِي'.)
- bones skeleton. هَرَبَاڻِي: •
- boney, weak, skinny. مَرَبَاڻِيون نڪتل: •
- gobble up, gulp down, swallow as a hole. هَرَبَ: •
- (گهي وڃڻ)
- moaning, groaning, trembling، هَرَبَ: •
- quivering, terror, rabies, hydrophobia.
- wart, verruca [L.]. هَسَو •
- (صو.)
- skin rash. هَسُونِيڙو هَسُونِيڙو: •
- calvicle, collar-bone, clavícula [L.]. هَسَلِي، هَسَلِي: •

- alertness, awakening, watchfulness, هشياري هوشياري [ف.]:
 cautioness, sensibility, wisdom, (خبرداري سرتائي, سجاڳي,
 prudence. بيداري چوڪسي, سياڻپ,
 ڏاهپ)
 digestion, assimilation, dissolution. هضم [ع.]:
 dyspnoea, breathlessness, asthma. هفت, هڻي:
 (سهڪ, سهڪو هڙڪ, هڙڪو)
 sadness, sorrow, grief. هڪ:
 (اداسائي, اڀاڻڪائي, ملولائي)
 fousing, concentration, one pointed attention. هڪ چتائي:
 stammering. هڪڙائي: - هڪڙو.
 - هڪڙو هڪڙائي هڪڙائي:
 (هٿت, هٿتائي, هٿتائي لڪنت)
 pleasure, delight, fun. هلاس:
 killed, murdered. هلاڪ [ع.]:
 uneasy, painful. هلاڪ:
 (پريشان, ڏڪائتو)
 lethal, fatal, killing. هلاڪ:
 aperient, laxative, mild purgative. هلاڪو جلاب:
 (هفت, هڙڪي, هانيارو)
 grief. - همر هوري:
 skin rash, chicken pox. همنڊسٽرو:
 (هسونڊرو).

- apptite. * هَنْيُو:
- scapula. * هَنْجِي، هَنْجِي:
- (قُطِي)
- deafecation, evacuation of bowel. * هَنْگَرُ:
- heart, diaphrgm * هِن، هِنُون، هِنَاء، هِنِيون، هِنِيَاء، هِنَانَق هِنِنْتَرُو:
- (دل، قلب، هردو مَنُ)
- consolation. * هِنَارِي هِنَارِي:
- (درد لاسو دلجاء، تسلي، آئت)
- sad, heart, broken, aggrieved. * هِنيارو:
- breath, breathing, flatulence, wind, * هَوَا [ع]:
- sexual desire, lust.
- molar teeth, double teeth, grinders, * هَوَز:
- dicupid teeth. (ذَات، جَنْدُ دَنْد، پِيهِنْدَرُ دَنْد)
- senses, sensibility, alertness, * هوش، هوشمندي، هوشناكي، هُشْنَاكِي، هوشوَرِي، هوشيارِي:
- awakening, conciousness. (مُرت، ساهت، مُرتائي، مُد بُد، هوش حواس، سجاگي، بيداري، چوكسي)
- healthy, physically fit, happiness, * هُوَكَارَائِي:
- pleasure. (سگهائي، صحت)
- fear, dread, terror, worry. * هُول [ع]:
- (دپ، خوف)
- happiness, gladness. * هونس:
- (خوشي)

gasping, panting.

• هونسيجن، هونڪڻ:

(سهڪڻ)

scapula, shoulder blade, scapular pain.

• هه:

a disease of digestive system.

• هيانچو هشاچو:

(برهل، برهال، طحال [ع.])

addiction, drug abuse.

• هير:

(علت، پشد)

drug addict, drug user, Du, IDU.

- هيراڪ، هيرڪ، هيراڪڙ:

cholera.

• هيضو:

(دستن واري وبا)

weakness, deficiency.

• هيڻ:

(اوڻائي، گهٽائي، اڻپورائي)

(ڪسائي)

weakness.

• هيڻائي:

(ڪمزوري).

ي

meningitis, encephalitis.

• يا بول:

(ڪنڌ ٽوڙ بخار)

memory, remembrance, reminiscence,

• يا: [ف]:

recollection.

(يادگيري، حافظي يادداشت)

- يادگيري:

(ساڻ سنڀال، سنڀال ياد)

despair, despondence, chagin, hopelessness.

• ياس:

يوناني طب	ياقوتي
electuary.	* ياقوتي [ع.]: (ممعجون، ياقوتي معجون.)
coitus, sexual act, copulation.	* ياه، يپ:
jaundice.	* يرقان [ع.]: (سائي.)
one-eye.	* يڪ چشم: (ڪاٺو)
full attention, peace of mind.	* يڪ سوئي:
greek system of medicine.	* يوناني طب:

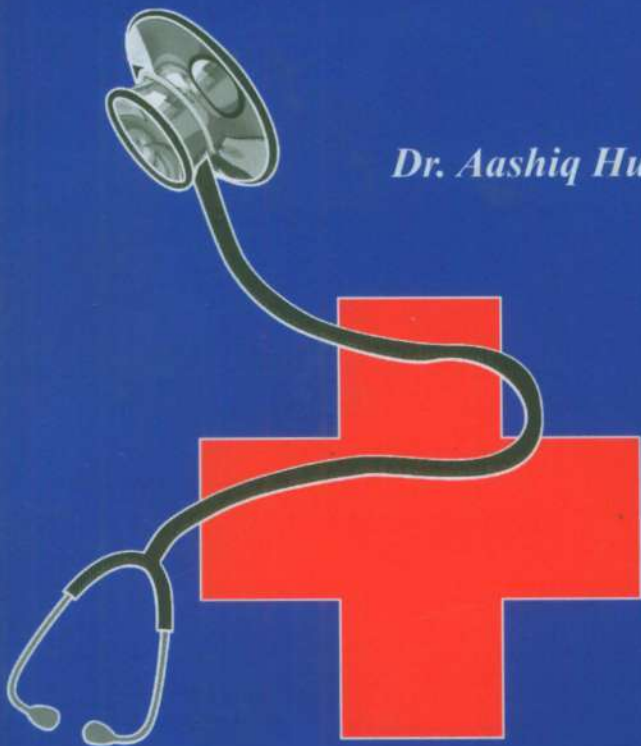
ڪتابي حوالا

- جامع سنڌي لغات (5 جلد)، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، سنڌي ادبي بورڊ، ڄامشورو سنڌ، ڇاپو ٻيو 2007ع.
- سنڌي - انگريزي ڊڪشنري، پرماتند ميوارام انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجي، يونيورسٽي آف سنڌ، ڄامشورو ڇاپو ٽيون، 1991.
- نيو انگلش - سنڌي ڊڪشنري، پرماتند ميوارام ساهتيه اڪيڊمي، نيو دهلي، انڊيا، 1994.
- Pocket Medical Dictionary, Nancy Roper, The English Language Book, 1966.
- چمڙيءَ جون بيماريون، ڊاڪٽر عاشق حسين البدوي، پدم پبلڪيشن، ٽنڊو آدم، 1987ع.

MEDICAL DICTIONARY

Sindhi- English

Dr. Aashiq Hussain Badavi

**SINDHI LANGUAGE AUTHORITY
HYDERABAD, SINDH**

Rs. 300/-

ISBN: 978-969-625-016-6